

ΕΞ υπαρχής

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης,
κριτικής και διαλόγου

Οκτώβριος 2001 Τεύχος 27ο Τιμή: £3.00

**Τρομοκρατία...
η επόμενη μέρα**

Παγιδευμένη Αμερική

**Περί τρομοκρατίας
και άλλων δαιμονίων**

**Ο Παλαιστινιακός
Δαβίδ κατά του
Ισραηλινού Γολιάθ**

**Ο υπεράκτιος τομέας
μετά το Μανχάταν**

Φάκελος Παγκοσμιοποίηση

**Durban: Το συνέδριο για
τον ρατσισμό**

**Ο Κυπροκεντρισμός τη
δεκαετία του '40**

**ΑΝΑΝΕΩΣΤΕ
ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
ΤΟΥ ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ**

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ	Δελτίο εγγραφής συνδρομητών
Όνοματεπώνυμο.....
Διεύθυνση:
Οδός - αριθμός.....	Πόλη - Τ.Τ.
Επαρχία.....
Τηλ. Οικίας.....	Φαξ Οικίας.....
Τηλ. Εργασίας.....	Φαξ Εργασίας.....
Επάγγελμα.....
Σπουδές.....
Τιμή συνδρομής: Εσωτερικού ετήσια £25.00. Ελλάδα £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00	
Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ	

αντί εκδοτικού σημειώματος

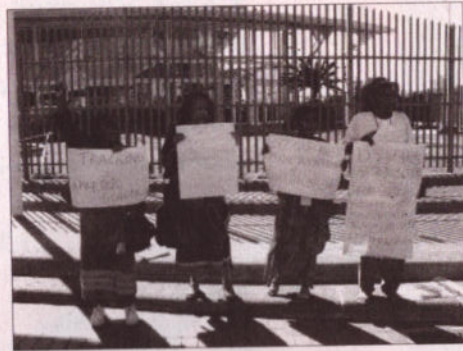
Το ΕΞ Υπαρχής μπαίνει μαζί με τον
κάθε σκεπτόμενο
άνθρωπο μπροστά σε νέες
υποχρεώσεις και ευθύνες οι
οποίες απορρέουν από τα τραγικά αδιέξοδα τα
οποία
αντιμετωπίζει ο πλανήτης, αδιέξοδα τα οποί
είναι πλέον
γεωργικά ορατά.
Σκεφτόμαστε λοιπόν ότι είναι καιρός να
ζητήσουμε τη
βοήθεια σας για να διευρύνουμε και τον αριθμό
των
συνεργατών μας και τον αριθμό των αγοραστών
και
συνδρομητών του περιοδικού.
Παράλληλα λοιπόν με την πολεμική επιχείρηση
Μεγαλοπρεπής Αετός που εξαπολύουν οι
Αμερικανοί, εμείς
εξαπολύουμε μια ειρηνική επιχείρηση, του
πνεύματος στο
κάτω-κάτω, με την κωδική ονομασία
Μεγαλοπρεπής
Στρούθος. Καλούμε λοιπόν τον καθένα σας
που επιθυμεί να
συνεισφέρει στην καλύτερη λειτουργία του
περιοδικού με τους
εξής πιθαρούς τρόπους:

- Να γνωστοποιήσει την ύπαρξη του περιοδικού
- Να πείσει κάποιον ή κάποια, αν δεν χρειάζεται πολύς κόπος, να γίνει συνδρομητής ή συνδρομήτρια
- Να προσφέρει μια-δυο συνδρομές σε φίλε ή φίλους στο βαθμό που υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι το περιοδικό θα τύχει σεβασμού
- Να γνωστοποιήσει ότι το περιοδικό είναι ανοιχτό σε συνεργασία
- Να μας στείλει ένα γράμμα με τις παρατηρήσεις του.

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ
ΣΤΡΟΥΘΟΣ**

**Ο υπεράκτιος
τομέας μετά το
Μανχάταν**
σελ. 4

**Durban: Τρίτο
συνέδριο για
τορατσισμό**
σελ. 34

**Τρομοκρατία:
Η επόμενη μέρα**
σελ. 6

Αναφορά στην Παλαιστίνη
σελ. 24

**Κυπροκεντρισμός στην
δεκαετία του '40**
σελ. 54

**Φάκελος
Παγκοσμιοποίηση**
σελ. 42

**Νέες Αυτοκρατορίες
και ύστερος
Ιμπεριαλισμός**
σελ. 48

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιοδικό "εξ υπαρχής"
Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Οκτώβριος 2001-Τεύχος 27ο

Διεύθυνση:
Αρχ.Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 346061 -346160

e-mail:
yparxis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:
Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από την
Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Για την σύνταξη
του τεύχους εργάστηκαν οι:
Ανθούλλα Παπαδοπούλου,
Ιωσήφ Παγιάτας,
Λούης Ηγουμενίδης,
Σταύρος Τομπάζος,
Κωστής Αχνιώτης,
Ζήνωνας Ποφαΐδης,

• για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

• εκτύπωση:
Τυπογραφία ΕΡΜΗΣ
τηλ.482361

- 4 Ο υπεράκτιος τομέας μετά το Μανχάταν Τάκη Χατζηδημητρίου
- 8 Ο τρόμος της επόμενης μέρας Κυριάκου Τσιμίλλη
- 11 Peace Cyprus.org
- 12 Παγιδευμένη Αμερική Παύλου Παύλου
- 14 Οφθαλμός αντί οφθαλμού Ελένη Μαύρου
Θα πρέπει να καταλάβουν Ιωσήφ Παγιάτα
- 18 Περί τρομοκρατίας και άλλων δαιμονίων Σταύρου Τομπάζου
- 20 Εκτός από την μοναξιά υπάρχει και ο Ιμπεριαλισμός Σάββα Μενοίκου
- 22 NO COMMENT
- 24 Αναφορά στην Παλαιστίνη
- 25 Παλαιστινιακός Δαυίδ και Ισραηλινός Γολιάθ
- 29 Ανοικτή επιστολή από Εβραίους προς Παλαιστίνιους
- 30 Τρίτο συνέδριο κατά του ρατσισμού
- 31 Ανεκτικότητα και διαφορετικότητα Μαίρη Ρόμπσον - Πρέσβειρα ΟΗΕ
- 32 Το πραγματικό τεστ του Durban
- 34 Από το Durban στο Manhattan Μιχάλη Καραγιώργη
- 36 Το Κυπριακό στα πλαίσια της σχέσης Τουρκίας - ΕΕ Ουμίτ Ινατσι
- 38 Ο ρόλος της νεολαίας στην επαναπροσέγγιση Γιώργου Λιλλήκα
- 42 Φάκελος Παγκοσμιοποίηση
- 43 Η Παγκοσμιοποίηση της οικονομίας Χριστάκη Παρτασίδη
- 45 Παγκοσμιοποίηση και Κύπρος Λάρκος Λάρκου
- 47 Εντός των τειχών
- 48 Νέες Αυτοκρατορίες και ύστερος Ιμπεριαλισμός Σταύρου Τομπάζου
- 54 Η δημόσια έκφραση του Κυπροκεντρισμού τη δεκαετία του '40 Αντρεία Παναγιώτου
- 63 Ο Μαρκέζ αποχαιρετά τον κόσμο

Ο ΥΠΕΡΑΚΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΑΝΧΑΤΑΝ

Τάκη Χατζηδημητρίου

Ο Υπουργός Εξωτερικών κ.Ιωάννης Κασουλίδης αντιδρώντας σε μια άκρως δυσφημιστική εκστρατεία εναντίον της Κύπρου, κάλεσε στο γραφείο του τους πρέσβεις των Ευρωπαϊκών χωρών και των ΗΠΑ και τους ζήτησε, αν οι κυβερνήσεις τους έχουν στοιχεία για παράνομες οικονομικές δραστηριότητες μέσω Κύπρου, να τις διαβιβάσουν στις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας για να διερευνηθούν.

Το διάβημα κατέστησε αναγκαία την κατάθεση πληροφοριών που εμπλέκουν την Κύπρο σε διακίνηση χρημάτων του Μπλάντεν.

Κοντά σ' αυτές τις πληροφορίες προστέθηκαν και οι κατηγορίες του πρώην διευθυντή της CIA Τζέιμς Γούλσει ο οποίος χαρακτήρισε την Κύπρο ως "τον χειρότερο από όλους τους φορολογικούς παραδείσους του κόσμου".

Όταν προσθέσουμε στις κατηγορίες αυτές την υπόδειξη της Κύπρου από τον στρατηγό Κλαρκ, σε εκπομπή του CNN ως χώρα που καλύπτει την τρομοκρατία τότε συμπεραίνουμε ότι δίκαια ανησύχησε η κυβέρνηση της έκανε μάλιστα διάβημα προς τους ξένους πρέσβεις.

Τα διαβήματα της Κυπριακής Κυβέρνησης δεν έμειναν χωρίς αντίκρισμα. Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ δήλωσε ότι ούτε ο κ.Κλαρκ ούτε ο κ.Γούλσει εκφράζουν την αμερικανική κυβέρνηση και ότι μίλησαν ως ιδιώτες. Εμείς πήραμε τις απαντήσεις, τις προβάλαμε στον τύπο και φαίνεται να μείνουμε ικανοποιημένοι. Οι κατηγορίες όμως των πρώην αξιωματούχων των ΗΠΑ έγιναν σε διεθνές τηλεοπτικό δίκτυο, γράφτηκαν σε μεγάλες εφημερίδες και τροφοδότησαν τις ειδήσεις των μεγάλων πρακτορείων.

Η δυσφήμιση της Κύπρου, αυτήν ιδιαίτερα την περίοδο, πάνω στο πιο κρίσιμο θέμα της διεθνούς πολιτικής, την τρομοκρατία, είναι ό,τι λιγότερο μας χρειάζεται.

Για να απαντήσει η κυβέρνηση στις κατηγορίες ιδιαίτερα του Γούλσει επικαλείται δήλωση του διαπραγματευτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.Μάουρερ.

Ο κ.Μάουρερ στην όχι και τόσο

καλυπτική δήλωσή του αναφέρει ότι η Κύπρος δεν είναι η μόνη χώρα που αντιμετωπίζει πρόβλημα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί με όλες τις χώρες. Ως θετικό στοιχείο ο κ.Μάουρερ παραθέτει ότι η Παγκόσμια Τράπεζα καθώς και το Διεθνές Ταμείο ελέγχουν την Κύπρο, πράγμα που δείχνει ότι οι κυπριακές αρχές κάνουν σοβαρή δουλειά όσον αφορά την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού. (Φιλελεύθερος 20.9.2001)

Το γεγονός ότι κεφάλαια του Μπλάντεν ανιχνεύτηκαν στο Λονδίνο όπως και σε άλλες μεγάλες χώρες της Δύσης δεν φαίνεται να προκαλέσαν ούτε κριτική ούτε αντιδράσεις.

Χαρακτηριστικά είναι όσα αναφέρει ο αυστραλός Τζον Μακ Φάρλεν, ειδικός σε θέματα διεθνούς εγκλήματος, του Κέντρου Στρατηγικών Μελετών του Εθνικού Αυστραλέζικου Πανεπιστημίου. Ο κ. Μακ Φάρλεν σημειώνει ότι "Τα αληθινά κέντρα στα οποία γίνεται η ζημιά (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος) είναι το Λονδίνο, η Νέα Υόρκη και η Ζυρίχη" και όχι τα κρατίδια που θεωρούνται φορολογικά καταφύγια. (Βήμα 15.9.2001)

Επιμείνουμε στην παρουσίαση του προβλήματος στη δημοσιότητα του μορφής γιατί η υπόθεση του υπεράκτιου τομέα και των οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω Κύπρου είναι ένα πρόβλημα που επανέρχεται συνεχώς στο προσκήνιο με διάφορες κάθε φορά εκδοχές καθ' όλη την τελευταία τουλάχιστον δεκαετία.

Οι σχετικές αναφορές ή δημοσιεύσεις είναι πάντα δυσάρεστες, όμως οι τωρινές είναι όχι μόνο δυσφημιστικές αλλά και επικίνδυνες. Η εικόνα μιας Κύπρου μ' ένα τεράστιο πρόβλημα που δίνει δήθεν κάλυψη στην τρομοκρατία ενώ η κατοχική δύναμη, η Τουρκία, επαίνετα για την αλληλεγγύη που προσφέρει στις ΗΠΑ, μας εξασθενίζει και μας πλήττει στην πάλη που κάνουμε για πολιτική και εθνική επιβίωση.

Τα συστήματα ελέγχου που διαθέτουμε μπορεί να μην είναι τέλεια όμως η Κύπρος ούτε πρόθεση ούτε διάθεση έχει για συγκατάληψη οποιασδήποτε παράνομης διακίνησης χρημάτων.

Γνωρίζουμε ακόμη ότι πολλοί κατηγοροι μας δεν κινούνται από γνήσια ελατήρια δόρθωσης μιας κατάστασης αλλά είναι ενταγμένοι σε μια εκστρατεία υπόσκαψης

της Κύπρου και συγκάλυψης τους τουρκικού εγκλήματος στην Κύπρο.

Η επίσημη πλευρά καταγγέλλει με βίαιο τρόπο τους κατηγορούς της Κύπρου και τις χαρακτηρίζει, τις κατηγορίες, ως ύπουλες επιθέσεις που υποσκάπτουν σημαντικά τις προσπάθειες που καταβάλλει η Κυπριακή Κυβέρνηση για την πάταξη των παρανομιών.

Το ερώτημα που εγείρει είναι : είναι οι διαψεύσεις της Κυπριακής πλευράς αρκετές για να διαλύσουν το αρνητικό για την Κύπρο κλίμα; Φοβούμαι όχι.

Φαίνεται ότι το έργο που πρέπει να αναλάβουμε είναι δύσκολο και μεγάλο με εσωτερικές και διεθνείς περιπλοκές και προεκτάσεις.

Τούτο γίνεται ιδιαίτερα επιτακτικό μετά την τελευταία σύνοδο των αρχηγών των κυβερνήσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ασχολήθηκε ιδιαίτερα με θέματα υπεράκτιων εταιριών και αποφάσισε αυξημένους ελέγχους σε οικονομικές δραστηριότητες ή διακίνηση κεφαλαίων. Οι αποφάσεις αυτές θα είναι δεσμευτικές όχι μόνο για τις χώρες μέλη αλλά και για τις υπό ένταξη χώρες.

Με όλα αυτά τα δεδομένα και με γνώμονα τους δύσκολους καιρούς, θα πρέπει να πάρουμε όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για να στηρίξουμε το κύρος της Κύπρου στον διεθνή χώρο και ιδιαίτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το καλό όνομα της Κύπρου ίσως να αποδειχτεί το πιο ισχυρό μας όπλο για την αντιμετώπιση πολλών μελλοντικών δυσχερειών. Είναι γι' αυτό που οι αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας θα πρέπει άμεσα και συντονισμένα να εργαστούν για να αφαιρεθεί το όνομα της Κύπρου από τις όχι τόσο τιμητικές λίστες διεθνών οργανισμών.

Στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ η Κύπρος περιελήφθη ανάμεσα στις 47 χώρες που εφαρμόζουν "επιζήμιες φορολογικές τακτικές". Ως επιζήμια φορολογική τακτική χαρακτηρίζεται ο συντελεστής του 4,17% που εφαρμόζεται στις υπεράκτιες εταιρίες. Κατάφερε η Κυβέρνηση, ύστερα από διαβήματα και διαβεβαιώσεις ότι θα αλλάξει η κατάσταση μέχρι το 2005, να αφαιρεθεί προσωρινά το όνομα της Κύπρου από τον κατάλογο. Στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ

αναφέρονται οι δεσμεύσεις που η Κυπριακή Κυβέρνηση ανέλαβε. Οι χώρες που δεν θα ανταποκριθούν στους όρους του ΟΟΣΑ θα συμπεριληφθούν σε μαύρη λίστα με σοβαρότατες οικονομικές συνέπειες και με την απειλή της αποκοπής και ατομώσεως από το παγκόσμιο σύστημα.

Ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) δεν είναι ο μόνος με τον οποίο έχουμε προβλήματα. Η Κύπρος βρίσκεται και στους καταλόγους του Financial Stability Forum που ελέγχεται από τους G-7. Στον κατάλογο του F.S.F. η Κύπρος περιλαμβάνεται στην τρίτη κατηγορία στην οποία ανήκουν χώρες με τις πιο χαμηλές προδιαγραφές πλάι στην Αρούμπα, τη Σαϊμόα, τις Σεϋχέλλες και την περίφημη στους οικονομικούς κύκλους Βανουάτου.

Η Κύπρος βρίσκεται ακόμη και στον κατάλογο του Financial Action Task Force ως χώρα που δεν συνεργάζεται για την επιβολή των αναγκαίων νομικών διαδικασιών ("non-cooperative" jurisdictions). Στον κατάλογο της FATF περιλαμβάνεται η Κύπρος ανάμεσα σε άλλες χώρες όπως η Αντίκουα, η Μπελιζ, οι Βερμούδες, η Σαϊμόα κ.λπ.

Η δημοσίευση και μόνο αυτών των καταλόγων, που χαρακτηρίζονται ως "λίστες ντροπής", αποτελεί ένα είδος τιμωρίας για τις χώρες που αναφέρονται.

Η δημοσίευση των καταλόγων είναι μόνο το πρώτο μέτρο που θα λαμβάνεται γιατί σε περίπτωση αδυναμίας ή έλλειψης θέλησης για συμμόρφωση μελετούνται και άλλα πιο επώδυνα μέτρα.

Η Κύπρος έχει να αντιμετωπίσει πέραν της διεθνούς κινητοποίησης για περιορισμό των φορολογικών προνομίων των υπεράκτιων εταιριών και τις σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτό θα πρέπει να αρχίσει να σκέπτεται τι θα πρέπει να γίνει με τις πένες από 50 000 υπεράκτιες εταιρίες που είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο.

Θα πρέπει να γίνει μια εκτίμηση και να εξακριβωθεί πόσες από όλες τις εταιρίες θεωρούνται σοβαρές, πόσες έχουν γραφτεί στην Κύπρο και πόσες υποβάλλουν καταστάσεις στο φόρο εισοδήματος;

Υπάρχει η πληροφορία ότι το τμήμα εσωτερικών εσόδων είναι βαρύντατα φορτωμένο με ένα τεράστιο αριθμό υπεράκτιων εταιριών που ούτε δηλώσεις κάνουν ούτε βιβλία διατηρούν.

Η παρουσία στην Κύπρο ενός μεγάλου αριθμού εταιριών που βρίσκονται στο περιθώριο του οικονομικού και νομικού συστήματος όχι μόνο δεν αποδίδει ωφέλη για τον τόπο αλλά και προκαλεί ζημιές και οδηγεί σε δυσφήμιση.

Θα ήταν μια θετική πράξη, χρήσιμη για το ξεκαθάρισμα του ονόματος της Κύπρου η διαγραφή όλων των εταιριών που παρανομούν, δεν διατηρούν βιβλία και δεν πληρώνουν ούτε αυτό το 4, 17% του φόρου εισοδήματος.

Μια άλλη ενέργεια που θα πρέπει άμεσα να γίνει είναι ο αυτόβουλος έλεγχος των υπεράκτιων εταιριών που λειτουργούν στην Κύπρο χωρίς να περιμένουμε καταγγελίες από άλλες Κυβερνήσεις. Με τους ελέγχους που είναι έλλωστε επιβεβλημένοι θα δώσουμε την εικόνα ενός κράτους που λειτουργεί αποτελεσματικά μέσα σ' ένα σαφές νομικό και θεσμικό πλαίσιο.

Α λ λ ω σ τ ε ολόκληρος ο υπεράκτιος τομέας θα πρέπει να ενταχθεί μέσα σε νέα πλαίσια. Παρουσιάστηκαν και ένθησαν οι υπεράκτιες εταιρίες σε μια προηγούμενη εποχή που μια χαλαρή κανονισμών και θεσμικών πλαισίων διαφόρων χωρών έναντι αντιπαροχής εξυπηρέτουσε το παγκόσμιο σύστημα.

Τώρα φαίνεται ότι έχουν μεταβληθεί οι προτεραιότητες του Παγκόσμιου συστήματος. Η διεθνής ύφεση που γίνεται ολόένα και πιο φανερή, ιδιαίτερα μετά την 11^η Σεπτεμβρίου με την επίθεση εναντίον των διδύμων πύργων της Νέας Υόρκης, ορίζει νέες πιο αυστηρές και περιοριστικές προτεραιότητες. Ένα άλλο στοιχείο που δημιουργεί νέα δεδομένα είναι το αυστηρότερο και σκληρότερο, άρα και το λιγότερο φιλελεύθερο, διεθνές κλίμα που αρχίζει να διαμορφώνεται γύρω μας για ελεγχό των κινήσεων του χρήματος και των κεφαλαίων. Υπάρχουν ακόμη οι κινητοποιήσεις από Σιάτλ ως τη Γένοβα εναντίον της ασυδοσίας του διεθνούς κεφαλαίου -που δεν μπορεί να παραγνωριστεί.

Όλα αυτά τα νέα στοιχεία βάζουν νέες παραμέτρους στον υπεράκτιο τομέα που σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο Τσουκαλά βασίζονται στην κατά βούληση χαλάρωση της έννομης τάξης των χωρών «που βγάζουν την κανονιστική τους κυριαρχία στο σφυρί».

Και προσθέτει ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς ότι οι χώρες των υπεράκτιων εταιριών «αντλώντας γλιίστρα οφέλη από παροχή ευκολιών σε άλλους... συμπληρώνουν την υπονόμευση των εντόπιων κανονιστικών συστημάτων, εθίζουν τον πληθυσμό στην πλήρη εξαγορά

όλων των αρχών και ηθικών κανόνων και μετατρέπουν εκείνους που αντλούν κέρδη από τις, παράκτιες συναλλαγές σε μια ιστορικά πρωτόγνωρη τάξη ηθικών μεταπρατών» (Βήμα 17.2.2001)

Μέσα στην νέα δύσκολη περίοδο που πρέπει όλοι να ενισχύσουμε τις αντιστάσεις μας, θε πρέπει να αντιμετωπίσουμε τα σημεία που είμαστε ευάλωτοι.

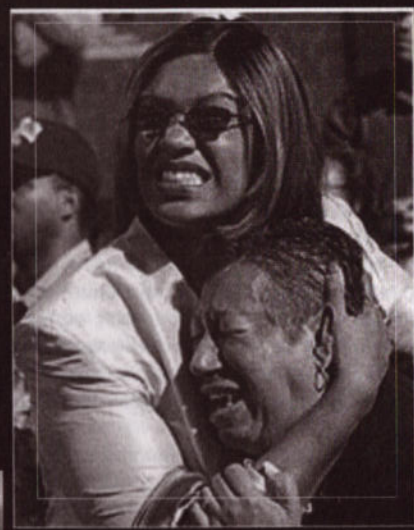
Η Κύπρος θα πρέπει να στραφεί στο εσωτερικό της μέτωπο με κεντρικό στόχο την ενίσχυση του από κάθε άποψη. Η εδραίωση των θεσμών και η έννομη λειτουργία του κράτους μαζί με την ενίσχυση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων αποτελούν τις πιο ουσιαστικές και κρίσιμες για όλους μας προτεραιότητες.

Εκείνο που πρέπει να εννοήσουμε είναι ότι αν δεν πάρουμε μόνοι μας τα αναγκαία μέτρα, θα έλθουν οι άλλοι, οι τρίτοι, ο εξωτερικός παράγοντας και θα επιβάλουν τις δικές τους λύσεις και μαζί την επικυριαρχία τους πάνω σε ύμιστα δικά μας συμφέροντα.

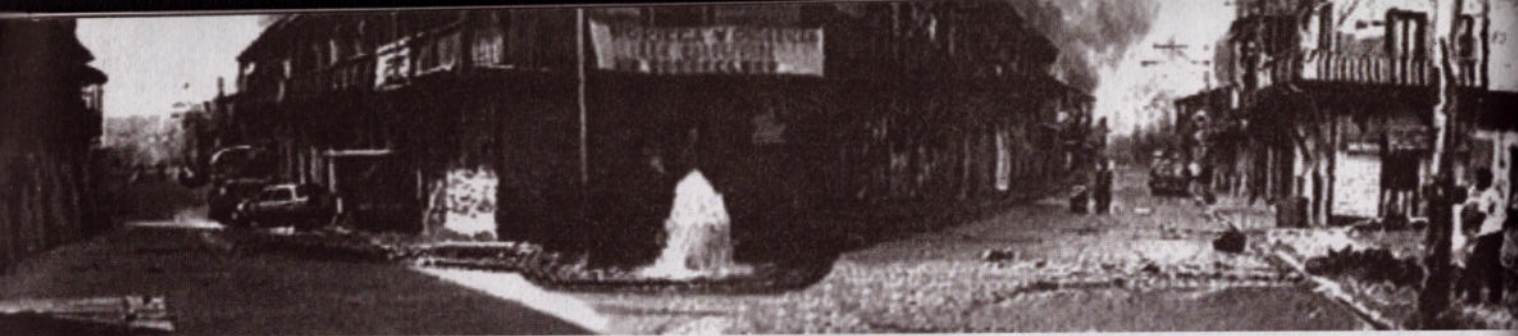
Ως Έλληνες έχουμε δυστυχώς πλούσια πείρα από τέτοιες παρεμβάσεις.

Ο ΤΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΜΕΡΑΣ

Στην ενότητα "τρομοκρατία - η επόμενη μέρα" περιλαμβάνονται 7 διαφορετικά κείμενα. Παρά τις ομοιότητες υπάρχουν διαφορές οι οποίες είναι σημαντικές για την διαμόρφωση συγκεκριμένης πολιτικής για το θέμα. Είναι κάτι που καταλάβαμε μόλις αρχίσαμε την συζήτηση για το θέμα στη συντακτική επιτροπή. Οι φωτογραφίες είναι παρμένες από διάφορα σημεία του πλανήτη έτσι ώστε να αντιπαραβάλλεται η τρομοκρατική εικόνα των διδύμων πύργων με άλλες εικόνες κρατικής καταστροφικής μανίας.

Ο τρόμος της επόμενης μέρας

του Κυριάκου Τσιμίλλη

Αντί εισαγωγής

Μέχρι να φτάσουν τυπωμένες πια αυτές οι σκέψεις κοντά σας είναι πολύ πιθανόν να μοιάζουν ξεπερασμένες, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Μακάρι η απαισιοδοξία που αναπόφευκτα εκφράζεται μέσα από αυτές να συνιστά τότε μια αδιάφορη θεωρητικολογία. Μακάρι να μην έχει αρχίσει η τρομοκρατική εκδίκηση της τρομοκρατικής επίθεσης στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης. Μια εκτίμηση που τώρα μπορεί να γίνει είναι πως όσο περνούν οι μέρες τόσο περισσότερο η κοινή γνώμη στην Ευρώπη, την Ασία και την ίδια την Αμερική εκφράζεται με σκεπτικισμό για τη χρησιμότητα μιας επιχείρησης σαν αυτή που σχεδιάζει το βομβαρδισμένο Πεντάγωνο. Κι αυτό σε πείσμα της σεναριολογίας που "υπόσχεται πολλά". Προσεχώς, λοιπόν, στους δέκτες σας, η έκπληξη που περιμένατε! Μόνο που, τώρα πια, η πολυθρόνα του τηλεθεατή δεν θα εγγυάται την υποτιθέμενη ασφάλειά μας...

"Είτε είστε μαζί μας είτε είστε με τους τρομοκράτες!"

Η αφοριστική αυτή δήλωση του αμερικανού Προέδρου Μπους ουσιαστικά σηματοδοτεί την κρατούσα αντίληψη στους καιρούς της κυριαρχίας της Νέας Τάξης. Οι παλαιότεροι θα διερωτηθούν αν είναι τόσο νέα αυτή η αντίληψη κι αν δεν είναι μήπως προϊόν εξ ανακυκλώσεως της ναζιστικής χιτλερικής αντίληψης πριν εκραγεί ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Η δήλωση εκφράζει με τον πιο ανησυχητικό τρόπο την αυταρχικότητα της υπερατλαντικής υπερδύναμης κι αποτελεί μια πρόκληση στη σύγχρονη κοινωνία, τα κράτη και τους συνασπισμούς κρατών, ακόμα και τις ομάδες πολιτών να εκφράσουν μια

διαφορετική άποψη. Η ίδια η αμερικανική κοινωνία χρειάστηκε να ζήσει όλη εκείνη την εμπειρία ενός βρώμικου πολέμου για να διερωτηθεί τι γύρευαν τα παιδιά της πέρα στο Βιετνάμ. Πέρασαν τα χρόνια και παρά τις ενοχές της έφτασε να στηρίζει μια μικρογραφία εκείνου του πολέμου με την επίθεση στο Ιράκ. Ο πόλεμος του Κόλπου ήταν φαινομενικά λιγότερο δαπανηρός, πιο σύντομος (έπρεπε να ετοιμαστούν να πάνε παρακάτω, να "πιάσουν αλλού δουλειά", Βοσνία, Σερβία, Κόσοβο), ήταν όμως αρκετός ώστε να μετράνε τώρα και άλλου είδους θύματα, αυτά με το "σύνδρομο του Κόλπου". Έχουν αλήθεια (και έχουμε) την πολυτέλεια της στήριξης, της συνενοχής ή ακόμα και της σιωπής κι αδράνειας για όσα πολλά έχουν σχεδιαστεί και θα γίνουν (και πάλι) "για μας χωρίς εμάς";

Ο σαφής εκβιασμός της αμερικανικής κυβέρνησης προς μικρούς και μεγάλους πλανάται ήδη από την πρώτη μέρα της τραγωδίας της Νέας Υόρκης. Αυτός ο εκβιασμός και η διαγραφόμενη πρόθεση των αμερικανικών κέντρων αποφάσεων για επίθεση ενάντια στους υπόπτους και τη φιλοξενούσα και άλλες συνύπττες χώρες δεν έχει οποιαδήποτε σχέση με τη δικαίωση των θυμάτων. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Μπορεί στο ατομικό επίπεδο, οι συγγενείς νεκρών κι αγνοουμένων, με την απόγνωση από την απώλεια αγαπημένων προσώπων να αναζητούν εκδίκηση, αυτό όμως δεν είναι άσχετο με την υστερία στην οποία οδηγήθηκαν οι κυβερνώντες και αρκετά αμερικανικά ΜΜΕ που άρχισε κιόλας να εκτρέφει (ή μάλλον να επανενεργοποιεί) ένα

Η ανθρώπινη διάσταση

θηρσκευτικό, φυλετικό και πολιτιστικό ρατσισμό. Το αμερικανικό έθνος διαπίστωσε, για πρώτη φορά με τέτοια τραγική αμεσότητα, τις συνέπειες ενός παράλογου, όπως όλοι, μα και παράξενου, αιφνιδιαστικού και στιγμιαίου πολέμου. Όλα έγιναν μέσα σε λίγα λεπτά. Ήταν πραγματικά η πρώτη εμπειρία. Παγκόσμιοι πόλεμοι, τοπικοί πόλεμοι, εκστρατείες, εισβολές, πραξικοπήματα, επεμβάσεις, όλα "εκτός έδρας". Προεδρικά μέγαλα σε υπερπόντιες χώρες βομβαρδίστηκαν και καταγράφηκαν σε αμερικανικά και άλλα τηλεοπτικά κανάλια. Οχι όμως και να "πρωταγωνιστούν" σε τέτοιες εικόνες το αμερικανικό Πεντάγωνο, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ κι ο Λευκός Οίκος... Χιλιάδες τα θύματα, όλοι αθώοι πολίτες. Μόνο από σύμπτωση μπορεί να υπήρχαν ανάμεσά τους και μερικοί από τους ένοχους προηγηθέντων εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας με κάποιες άλλες χιλιάδες θύματα, αθώους (πάλι) πολίτες έξω από την αμερικανική (γεωγραφική) επικράτεια... Ίσως όλες οι 179 εθνικότητες (τόσες μέτρησε μια δημοσιογραφική ανταπόκριση) που κατοικούν στην αμερικανική μεγαλούπολη να έχουν το μακάβριο μερτικό τους στον τελικό απολογισμό. Μπορεί οι αριθμοί να είναι συγκρίσιμοι με εκείνους κάποιων ισχυρών σεισμών εκεί όμως ξέρεις πως δεν μπορεί κανείς να ανακόψει την οργή του εγκέλαδου. Η υπερτλαντική υπερδύναμη είχε πλήρη αυτοπεποίθηση για την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και μάλιστα κατακεραυνώνει κάθε χώρα που δεν μπορούσε να προστατεύει τους αμερικανούς πράκτορες από τις τοπικές εκφράσεις της τρομοκρατίας. Παράλληλα, όλα αυτά τα χρόνια, τα διάφορα κέντρα (αμερικανικής κυρίως) εξουσίας εκκόλαπταν, προετοιμάζαν, ενίσχυαν, ενθάρρυναν, εξόπλιζαν, αξιοποιούσαν, χρησιμοποιούσαν ή ανέχονταν την υλοποίηση της τρομοκρατικής συνταγής...

Ποιος αλήθεια εκτρέφει τους τρομοκράτες;

Ποιοι εκτρέφουν τους κατά τόπους τρομοκράτες; Πώς δημιουργούνται οι συνθήκες ώστε νέοι άνθρωποι, οικογενειάρχες, μικρά παιδιά έφηβοι, εργαζόμενοι και φοιτητές να επιλέγουν να στρατολογούνται και να βρίσκουν πως εκφράζονται μέσα από επιθέσεις αυτοκτονίας, όχι μόνο σε στρατιωτικούς στόχους αλλά και με θύματα αθώους ανθρώπους και μικρά παιδιά; Ακόμα κι αν εκείνοι που χρησιμοποιούνται ή ενθαρρύνονται να οργανώνουν τέτοιες τρομοκρατικές δραστηριότητες είναι αρρωστημένοι, οπαδοί της βίας, δολοφόνοι και ό,τι άλλο μπορεί και θέλει κανείς να τους χαρακτηρίσει, είναι φανερό ότι και μόνο το γεγονός ότι βρίσκουν απήχηση σε νέους εθελοντές είναι, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, προϊόν της αδικίας, της καταπάτησης των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας ολόκληρων κοινωνιών. Δεν είναι τυχαίο που ολόκληρα αντιδημοκρατικά και στρατοκρατικά καθεστώτα κι οι επικεφαλής τους, μπήκαν στο στόχαστρο των Αμερικανών ακριβώς μόλις συμπλήρωσαν το χρήσιμο γι' αυτούς κύκλο της ζωής τους και προσπάθησαν στη συνέχεια να αυτονομηθούν ή να αξιοποιήσουν για ίδιο όφελος τη δύναμη και την εμπειρία που είχαν στο μεταξύ αποκτήσει υπηρετώντας τα ξένα συμφέροντα.

Πόσο αποτελεσματική θα είναι η "τιμωρία";

Τελικά ποιοι είναι θα είναι τα θύματα της προγραμματισμένης επίθεσης των γραβατωμένων τρομοκρατών και πόσοι πραγματικά οι ένοχοι ανάμεσά τους; Πόσοι απ' αυτούς καταπιέζονται ήδη από τους ίδιους τρομοκράτες και τους συνενόχους τους; Πόσο εξυπνες μπορεί να είναι τελικά οι αμερικανικές βόμβες να τους ξεχωρίζουν και πόση διακριτική ικανότητα έχουν οι δορυφόροι που "διαβάζουν τα πάντα"; Πώς θα ξεκαθαρίσουν οι ρόλοι των τρομοκρατών πέρα από σύνορα όταν τιμωρούνται για μέρος μόνο της σύνθετης και διαχρονικής τρομοκρατικής τους δράσης; Οι

νέοι πρόσφυγες ξεκινούν κιάλας το ταξίδι τους φορτωμένοι με όλες τις ενοχές και τις υποψίες που συνεπάγεται το χρώμα τους, η θρησκεία τους, η γλώσσα τους. Ποιος θα δεχόταν στην ασφαλή(;) επικράτεια του καινούριους, ακόμα και με πιστοποιητικό αθωότητας λαθρομετανάστες; Στο μεταξύ, όπως μας δείχνει η εμπειρία, τα μόνα ουσιαστικά θύματα σε κάθε επιχείρηση τιμωρίας είναι οι αθώοι πολίτες που, το πιο πιθανόν, να είναι από πολλούς θύματα των ίδιων ενόχων. Οι τελευταίοι, όχι μόνο επιβιώνουν αλλά συσπειρώνουν γύρω τους, μέσα σε ατμόσφαιρα εθνικιστικού ή θρησκευτικού παραληρήματος, τους ταλαίπωρους υπηκόους τους!

Την ώρα αυτή, λοιπόν, το κατεστημένο που κυβερνά, φανερά και κρυφά, την υπερδύναμη ετοιμάζει ένα νέο πόλεμο. Μαζεύει όπλα, ερεθίζει την κοινή γνώμη παραπλανώντας την πως με μια "διεθνιστική" τρομοκρατική (πάλι) επίθεση κατά δικαίων κι αδικών θα ανυψωθεί το τρωθέν φρόνημα και θα αποκατασταθεί η αυτοπεποίθηση του αμερικανικού λαού. Η επιχείρηση "ευγενής αετός" έχει σχεδιαστεί επί χάρτου, μπορεί να ήταν κιάλας έτοιμη από καιρό! Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, για άλλη μια φορά, παραμένει θεατής. Ούτε πια την τυπική έστω έγκριση της επίθεσης, σαν άλλες που προηγήθηκαν, δεν ζητούν οι Αμερικανοί....

Αναπάντητα ερωτήματα

Τα ερωτήματα παραμένουν αμείλικτα: Ποιοι εκτρέφουν τους κατά τόπους τρομοκράτες; Ποιοι τους εξοπλίζουν; Πώς τα κέντρα εξουσίας που με την τελεσιότητα της τεχνολογίας και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών τους μπορούν να παρακολουθούν τα πάντα, να παραβιάζουν την προσωπική ζωή και το οικογενειακό άσυλο, να μην μπορέσουν να ελέγξουν τον εγκληματικό σχεδιασμό και τη δράση των τρομοκρατών; Πώς είναι δυνατό να αναζητούνται σήμερα προς μαζική και τυφλή τιμωρία (για τη συνενοχή τους) οι χώρες-βάσεις των τρομοκρατών και δεν διώκονται οι ίδιες οι αρμόδιες αρχές της υπερδύναμης για την αμέλεια και τις παραλείψεις τους στην προστασία των πολιτών τους;

Τελικά, για ποιων τη δικαίωση θα αγωνιστούν τώρα τα αμερικανικά φτερά; Μέσα σε ποιες ψευδαισθήσεις για ειρήνη και πάταξη της τρομοκρατίας ζει τις μέρες του 2001 το αμερικανικό έθνος κι η ανθρωπότητα στο σύνολό της; Ο θρήνος των Αμερικανών πολιτών στα ερείπια των δίδυμων πύργων δεν μπορεί να σταματήσει στο άκουσμα του θρήνου κάποιων άλλων λαών. Ποια αρρωστημένα μυαλά καθοδηγούν τις τύχες

μας; Ο φαύλος κύκλος από την αναπόφευκτη ανακύκλωση του τρόμου δεν θα φέρει την ειρήνη και τη δικαιοσύνη στον κόσμο! Ποιος είτε, όμως, ότι τέτοιες ιαχές πολέμου θέλουν να φέρουν την ειρήνη και τη δικαιοσύνη στον κόσμο;

Οι Αφγανοί κι όποιοι άλλοι κριθούν ένοχοι, χωρίς καν συνοπτικές διαδικασίες και με τον παραλογισμό της συλλογικής σε εθνικό επίπεδο ευθύνης, βρίσκονται πρώτοι στο στόχαστρο. Μαζί με αυτούς και αρκετές γειτονικές χώρες που ανεξάρτητα από την ευκαιριακή κι ωφελιμιστική στάση των κυβερνήσεών τους (ελάχιστες απ'αυτές δημοκρατικά εκλεγμένες) μπορεί να αποτελέσουν τα πρώτα θύματα του πρώτου πυρηνικού πολέμου της νέας χιλιετίας. Η πρόσφατη αμερικανική άφεση αμαρτιών προς την Ινδία και το Πακιστάν μετά την τιμωρία τους για τα πυρηνικά τους όπλα ουδόλως διασφαλίζει την καλή τους διαγωγή, ιδιαίτερα αν το κλίμα ισλαμικής αμφισβήτησης της πακιστανικής κυβέρνησης οδηγήσει σε εκτός ελέγχου καταστάσεις ή, ακόμα, και κυβερνητικές αλλαγές.

Η προοπτική

Οι τηλεοπτικές εικόνες, με την αμεσότητα που μετέφεραν ζωντανές τις στιγμές που σκόρπισαν το θάνατο, πρέπει να βοήθησαν σε ένα αίσθημα αλληλεγγύης ανάμεσα στους ανθρώπους πέρα από σύνορα. Τι θα φέρει η επόμενη μέρα; Τι να περιμένει, άραγε, όσο ενεργός κι αν είναι, ο παγκόσμιος πολίτης; Τη διαίωνηση της κρατικής, δηλ. της ελεγχόμενης τρομοκρατίας ή την επικράτηση της άλλης, της ανώνυμης κι ανεξέλεγκτης; Σίγουρα ή δεύτερη δεν μπορεί να είναι η απάντηση στην πρώτη! Είναι ορατός ο κίνδυνος να βρεθούμε σε μια περίοδο διαρκείας όπου θα κυριαρχεί η ένταση από τα διαδοχικά κτυπήματα στο φαύλο κύκλο της εκδίκησης και το φόβο της επόμενης πράξης. Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο πολλά "μικρά-μικρά" κινδυνεύουν να περνούν απαρατήρητα. Ουσιαστικά όλα τα άλλα θα θεωρούνται "μικρά-μικρά"! Κοινωνικές διεκδικήσεις, ανθρώπινα δικαιώματα, περιβάλλον. Η παγκόσμια κοινωνία των πολιτών, μπορεί, έστω και σ'αυτές τις δύσκολες συνθήκες να διαδραματίσει το ρόλο της. Το διαδίκτυο βομβαρδίζεται με όλο και περισσότερα μηνύματα από όλες τις γωνιές του κόσμου, όλες τις θρησκείες, όλες τις φυλές, ενάντια στην βία, την (κάθε) τρομοκρατία, για την ειρήνη και τα δικαιώματα των ανθρώπων!

Είμαστε υποχρεωμένοι να αξιοποιήσουμε τη μέχρι σήμερα εμπειρία...

23 Σεπτεμβρίου 2001

peace-cyprus.org

Εμείς, τα μέλη του "peace-cyprus.org", μοιραζόμαστε τον πόνο και τη δυστυχία των ανθρώπων που επηρεάστηκαν από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ. Η χωρίς διακρίσεις δολοφονία πολιτών δεν είναι αποδεκτή κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες κι αν γίνεται, από άτομα, οργανώσεις ή κυβερνήσεις. Δεν υπάρχει δικαιολογία, στο όνομα οποιασδήποτε ιδεολογίας.

Τονίζουμε τη σημασία αντιμετώπισης της τρομοκρατίας μέσω διεθνούς συνεργασίας και με την ενδυνάμωση του διεθνούς δικαίου και των νομικών σωμάτων. Η κήρυξη πολέμου εναντίον χωρών ή/και οργανώσεων δεν αποτελεί μέθοδο αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και του τέλους του πόνου αθώων πολιτών. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ελευθερία και η δημοκρατία πρέπει να προωθηθούν σ' όλα τα μέρη του κόσμου.

Όλα τα κράτη και ιδιαίτερα οι ΗΠΑ και της Ευρώπης δεν πρέπει να υποστηρίζουν οργανώσεις και χώρες που χρησιμοποιούν τη βία και προβαίνουν σε παράνομες δραστηριότητες, όπως τη διακίνηση ναρκωτικών, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και το εμπόριο όπλων.

Οι δραστηριότητές μας για την οικοδόμηση της ειρήνης στην Κύπρο δεν είναι απομονωμένες από τον υπόλοιπο κόσμο. Αρνούμαστε να μείνουμε απαθείς, παρακολουθώντας τα γεγονότα. Γι'αυτό, διαφωνούμε κατηγορηματικά με αντίποινα υπό τη μορφή πολέμου από τις ΗΠΑ ή μια **δ ι ε θ ν ή δ ύ ν α μ η**.

Είμαστε επίσης ενάντια στο ρατσισμό και την ξενοφοβία, ιδιαίτερα κατά των μααμεθανών και ανθρώπων από τη Μέση Ανατολή που παρατηρείται μετά τα τραγικά γεγονότα. Τονίζουμε ότι είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν άμεσα όλες οι μορφές του ρατσισμού ανά το παγκόσμιο.

Ακόμα και ένα θύμα είναι απαράδεκτο, 6000 θύματα είναι 6000 απαράδεκτα. Ευχόμαστε και ελπίζουμε για ένα μέλλον όπου η κουλτούρα της αποδοχής και της ειρήνης θα αντικαταστήσει αυτή της βίας και του μίσους.

Γνωρίζουμε ότι η ειρήνη είναι παγκόσμιο φαινόμενο και ότι δεν θα υπάρχει πουθενά πραγματική ειρήνη εκτός κι αν υπάρχει ειρήνη παντού. Γι'αυτό, ζητούμε από όλους όσοι υποστηρίζουν την ειρήνη στην Κύπρο να δράσουν για την παγκόσμια ειρήνη συμμετέχοντας στο παγκόσμιο αντιπολεμικό κίνημα. Μπορείτε να βοηθήσετε υπογράφοντας τις εκκλήσεις για ειρήνη και κοινωνική δικαιοσύνη και ενάντια στον πόλεμο.

Παγιδευμένη Αμερική

Του Παύλου Παύλου

Μέχρι τη δημοσίευση αυτού του κειμένου, το πιθανότερο είναι οι ΗΠΑ να έχουν ήδη αναλάβει στρατιωτική δράση.

Μια εξέλιξη που θα εγκαινιάσει μια μακρόχρονη πορεία αντιπαράθετων, όχι μόνο στο χώρο της Ασίας. Και θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να οδηγηθούμε ως ανθρωπότητα σε ένα πεδίο ανεξέλεγκτων παρενεργειών. Ο 21ος αιώνας ετοιμάζεται να δείξει τα δόντια του.

Είναι γεγονός ότι, ακόμη και στις πιο απίθανες γωνιές της υφηλίου, εκατομμύρια άνθρωποι ένιωσαν την ανομολόγητη χαρά της εκδίκησης και της καταστροφής, βλέποντας τα πλήγματα που δέχθηκε η υπερδύναμη. Ακόμη και στην καρδιά της Ευρώπης. Αυτό δεν μπορεί να αγνοηθεί, αλλά ούτε και να αφεθεί να κυριαρχήσει στις προσεγγίσεις μας. Γιατί το αποτέλεσμα θα είναι, αντί να αναλύει κανείς τα πράγματα με ψυχραιμία, να φτάσει στο σημείο να καταστροφολογεί κατά της Αμερικής απλά και μόνο για να επιβεβαιώσει τις δικές του μύχιες επιθυμίες ή να υπερθεματίζει σε αντιτρομοκρατικά αναθέματα για να κρύψει αυτές τις επιθυμίες.

□μως, όσο «ψυχρά» κι αν αντικρίσουμε τα πράγματα, δεν μπορούμε να αφήσουμε απαρατήρητο ένα γεγονός: Το πλαίσιο των παγκόσμιων συγκρούσεων κυριαρχίας αλλάζει, και οι πρώτες ενδείξεις είναι ότι οι ΗΠΑ ως συνολικός κόσμος και όχι μόνο ως διοίκηση δεν είναι έτοιμες να διαχειριστούν αυτή την αλλαγή.

Οι ΗΠΑ έχουν την ιστορική ιδιότητα να εξάγουν τα προβλήματά τους και να κρατούν στο τέλος της ημέρας το μικρότερο κομμάτι απ'αυτά. Πράγμα που έχει αρχίσει να γίνεται και τώρα: Μέρος του οικονομικού κόστους της αποσταθεροποίησης μεταφέρεται στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο, όλες οι χώρες μπαίνουν κυνικά μπροστά στο δίλημμα «ή μαζί μου ή με τους εχθρούς μου», τα πρώτα δείγματα περιστολής ατομικών και πολιτικών ελευθεριών άρχισαν να εμφανίζονται. Κι όμως, αυτή τη φορά το μεγαλύτερο κομμάτι του προβλήματος παραμένει στις ΗΠΑ.

□τσι, η κρατική διοίκηση ακόμη παραπαίει, η «αντιτρομοκρατική» τρομοκράτηση των συμμάχων έχει έντονα στοιχεία κακόγουστου θεατρνισμού, οι σπασμωδικές υπερβολές μειώνουν ακόμη περισσότερο το κύρος της υπερδύναμης. Η Αμερική μοιάζει με άνθρωπο σε

κινούμενη άμμο που αντιδρά πανικόβλητα. Βυθίζεται από μόνη της όλο και περισσότερο.

Σαν αυτοεκπληρούμενη προφητεία, στήνεται το σκηνικό της «σύγκρουσης των πολιτισμών». Οι ΗΠΑ είναι παγιδευμένες μέσα στην ηλιθιότητα των Χάντιγκτων, τους οποίους βάλθηκε να επιβεβαιώσει. Γιατί; Διότι, δυστυχώς μόνο αυτό ξέρει να κάνει. Και δεν ξέρει να μαθαίνει, γιατί σχεδόν ποτέ δεν χρειάστηκε. Δεν είναι τυχαίο που όλες οι άλλες χώρες φαίνεται να συμπεριφέρονται με περισσότερη ωριμότητα και περίσκεψη από τις ΗΠΑ.

Την ίδια στιγμή, η διοίκηση είναι παγιδευμένη σ'αυτό που τόσα χρόνια το ίδιο το σύστημα οικοδομούσε για να συντηρεί την Αμερική: Από τη μια επένδυση στην απλοϊκή σκέψη όταν απευθύνεται στον Αμερικανικό λαό, και από την άλλη κυνική πολιτική όταν αυτή ασκείται πραγματικά. Τώρα, υποχρεώνεται να παντρέψει τα δύο. Γι'αυτό βγαίνει ένα τραγελαφικό μείγμα, που μόνο με όρους σταυροφορίας μπορεί να λειτουργήσει. Και πάλιν, δεν έχει απαντήσεις για το «μετά από μια βδομάδα». Πώς απεγκλωβίζεσαι από την απλοϊκή σκέψη ενός λαού που μόνο δαιμονολογικά τον έμαθες να βλέπει τον υπόλοιπο κόσμο έξω από την Αμερική, που δεν έχει τα εφόδια να συνειδητοποιήσει την πολυπλοκότητα του κόσμου και τις ανεξέλεγκτες παρενέργειες μιας δράσης; Κι ακόμα χειρότερα: Δεν είναι απλά θέμα λαού. Ολόκληρες στρατιές ταγών των ΜΜΕ ανατράφηκαν με τη φιλοσοφία της απλοϊκής σκέψης ως καταναλώσιμο είδος. Χιλιάδες «πολιτικοί αναλυτές», διαπλεκόμενοι πανεπιστημιακοί, χρηματιζόμενοι επιστήμονες, πρέπει να δικαιολογούν την ύπαρξή τους, πρέπει να δικαιολογούν την αναγκαιότητα των εκατοντάδων «δεξαμενών σκέψης». Και για να γίνεται αυτό, για δεκαετίες ταΐζουν τις υπηρεσίες και την κυβέρνηση με αναλύσεις της δεκάρας, κάνοντας επίδειξη πραγματιστικού κυνισμού. Ενός κυνισμού ό χ ι α π λ ά αναποτελεσματικού, α λ λ ά και καταστροφικού για την ίδια την έννοια της «πολιτικής επιστήμης». Ενός κυνισμού που φτιάχνει τρομοκράτες του UCK και του Μπιν Λάντεν για να κτυπήσει αντίπαλα κ α θ ε σ τ ώ τ α , προσποιούμενος ότι αγνοεί το στοιχειωδέστερο: Καμιά δράση δεν μπορείς να την ελέγχεις μετά την εκκίνησή της.

«...ομλνθο ιννο ρδιλνθο οΤ»

Μια σειρά από δείγματα συμπεριφοράς των ΗΠΑ αυτές τις μέρες, επιβεβαιώνουν δυστυχώς την επίμονη επανάληψη των ίδιων λαθών. Και μιλάμε για λάθη που αποβαίνουν μοιραία ακόμη και για τα στενά και μεσοπρόθεσμα συμφέροντα της Αμερικής. Μια σειρά από «φιλικά» προς τις ΗΠΑ καθεστώτα κλυδωνίζονται, με πρώτο το πακιστανικό, και το φονταμενταλιστικό μουσουλμανικό κίνημα φουντώνει. Μόνο γιατί η Αμερική είναι εγκλωβισμένη σ'ένα αδιέξοδο νταϊλίκι, που της επιβάλλουν οι εσωτερικοί μηχανισμοί και ο πολύχρονος εθισμός.

Θα έλεγε κανείς ότι όσοι ομνύουν πίστη στην Αμερική σήμερα, στην π ρ α γ μ α τ ι κ ό τ η τ α επιταχύνουν την πορεία της σ'έναν αδιέξοδο δρόμο. □μως, ούτε οι ΗΠΑ λαός και διοίκηση είναι σήμερα σε θέση να αντιληφθούν το πραγματικό τους συμφέρον.

Σήμερα, η Αμερική θα έπρεπε να σκέφτεται πώς να αλλάξει τη βάση των διπλωματικών και οικονομικών της σχέσεων με τον υπόλοιπο κόσμο, πώς θα αναπροσαρμόσει τις πολιτικές της GATT και των πετρελαίων, πώς θα μάθει από την ευρωπαϊκή πολυπολιτισμική συμβίωση. Δυστυχώς όμως, δεν μπορεί να το κάνει.

Και ας μη χαιρεκακούμε γι'αυτό. Γιατί απλούστατα, σημαντικό μέρος του τιμήματος αυτής της αδυναμίας θα το πληρώσουμε όλοι οι υπόλοιποι.

**Εξ υπαρχίς
Εσύ, γράφτικες συνδρομητής;**

«Το οφθαλμός αντί οφθαλμού»

Θα αφήσει ολόκληρη την ανθρωπότητα θεόστραβη

Της Ελένης Μαύρου

Η τρομοκρατική ενέργεια ενάντια στις ΗΠΑ στις 11 του Σεπτεμβρίου και οι τρομαχτικές απώλειες ανθρώπινων ζώων που είχε ως αποτέλεσμα προκάλεσε συγκρουόμενα συναισθήματα σε ολόκληρη σχεδόν την ανθρωπότητα. Από τη μια η συμπάθεια προς τα αθώα θύματα της τρομοκρατικής ενέργειας και τις οικογένειες τους και η απερίφραστη καταδίκη ενεργειών που παράγουν τέτοια αποτελέσματα. Από την άλλη ένα αίσθημα «δικαίωσης» στηριγμένο στην πεποίθηση ότι οι Αμερικάνοι πληρώνουν για τα εγκλήματα τους σε βάρος άλλων λαών.

□σο αναμενόμενη όμως κι αν είναι αυτή η αντίδραση από λαούς που θρηνούν για χρόνια τώρα τους νεκρούς τους, είναι ταυτόχρονα ξεκάθαρο ότι η λογική της βίας και της αντιβίας δεν έχει τέλος. Η τρομοκρατία από όποιους και αν ασκείται είναι αδιέξοδος. Η γνωστή δήλωση του Γκάντι «το οφθαλμός αντί οφθαλμού θα αφήσει ολόκληρη την ανθρωπότητα θεόστραβη» ακούγεται σήμερα πολύ πιο πειστική.

Μετά τις εξελίξεις των τελευταίων βδομάδων είναι αλήθεια ότι η ανθρωπότητα, ιδιαίτερα οι πιο προοδευτικές δυνάμεις, βρίσκονται αντιμέτωπες με καινούργιους κινδύνους και προκλήσεις.

Αμφιβάλλετε ότι αν δεν υπήρχε ο Οσάμα Μπιν Λάντεν κάποιος θα τον ... ανακάλυπταν; Η χειραγώγηση της πολιτικής εξουσίας -ιδιαιτέρως των ΗΠΑ- από τα στρατιωτικά συμφέροντα ήταν πάντα στοιχείο που προκαλούσε ανησυχία στις φιλειρηνικές δυνάμεις του κόσμου.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια το όνομα του Οσάμα Μπιν Λάντεν έβγαινε στην επιφάνεια όποτε η κυβέρνηση των ΗΠΑ επεδίωκε αύξηση των αμυντικών δαπανών ή έψαχνε τρόπο να ξεγλιστρήσει από διεθνείς υποχρεώσεις ελέγχου συμβατικών ή άλλων εξοπλισμών. Το όνομα του χρησιμοποιήθηκε ακόμα και ως δικαιολογία για το αντιπυραυλικό πρόγραμμα του Προέδρου Μπους έστω κι αν δεν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες ότι ο Μπιν Λάντεν έχει στη διάθεση του σχετικό εξοπλισμό.

Στην πραγματικότητα οι ΗΠΑ δεν ενδιαφέρονται αν είναι αναμειγμένος ή όχι στις πρόσφατες ή άλλες τρομοκρατικές ενέργειες. Είναι ολοφάνερο άλλωστε ότι η επιρροή του ενισχύεται από αυτούς ακριβώς που ισχυρίζονται ότι τον καταδιώκουν. Σε μια περίοδο ιδιαίτερα έντονης αμφισβήτησης της διοχέτευσης

δισεκατομμυρίων δολαρίων στις αμυντικές δαπάνες, η «χρησιμότητα» του Μπιν Λάντεν αλλά και «κρατών-τρομοκράτες» όπως το Ιράκ ή το Ιράν βρίσκεται στην δυνατότητα τους... να τρομάζουν.

Εδώ και αρκετό καιρό τα «μεγάλα» κράτη στέλλουν το μήνυμα ότι τίποτα πλέον δεν υπολογίζουν παρά μόνο την άσκηση της βίας σαν μορφή δύναμης εφαρμογής της δικής τους τάξης πραγμάτων. Το ΝΑΤΟ έχει εξελιχθεί σε χωροφύλακα και δύναμη καταστολής των λαών και των λαϊκών κινημάτων. Δεν αναγνωρίζει σύνορα. Επεμβαίνει όπου υπάρχει κίνδυνος αμφισβήτησης του πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού καθεστώτος. Αυτός ο κίνδυνος έχει ενισχυθεί μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11ης του Σεπτεμβρίου.

Το άλλο ανησυχητικό στοιχείο των τελευταίων εξελίξεων είναι ότι επανέρχεται ο πιο αποτρόπαιος διχασμός: η βάρβαρη Ανατολή εναντίον της πολιτισμένης Δύσης. Η πανάρχαια αντιπαλότητα. Ο πόλεμος δεν είναι ταξικός, ο πόλεμος είναι ιερός. Ο πιστός του Ισλάμ δικαιώνεται όταν βλέπει να χύνεται το αίμα του φτωχού μαύρου που δεν θα μπορούσε ποτέ να ανήκει στον φανταχτερό κόσμο του Μανχάταν.

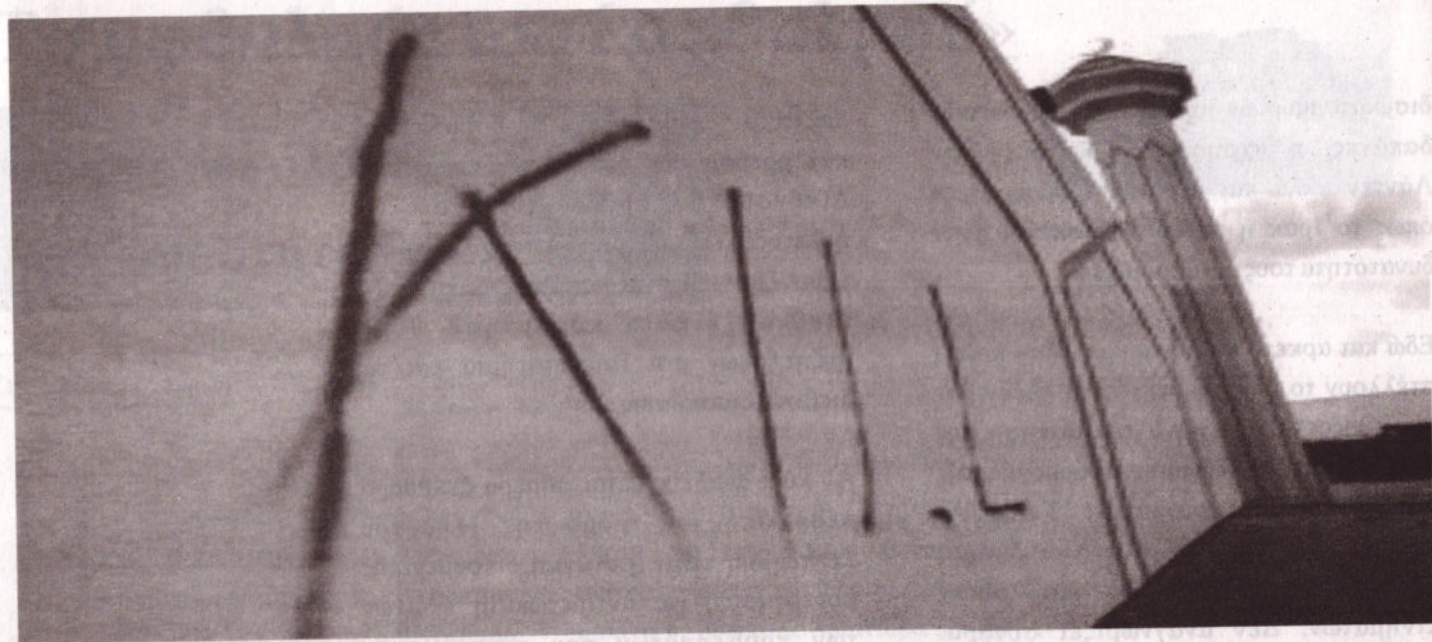
Ο πολιτισμός και η βαρβαρότητα όμως είναι αυτονόητο πως δεν ορίζονται γεωγραφικά, θρησκευτικά ή φυλετικά. Η πιθανότητα επιστροφής σε έναν διχασμό με βάση τις θρησκευτικές συνιστώσες φαντάζει αυτές τις ώρες τρομακτική.

Η αντίσταση είναι σήμερα περισσότερο παρά ποτέ αναγκαία. Είναι ταυτόχρονα και πιο δύσκολη. Η Δεξιά εκμεταλλεύεται τον

πολιτικό χώρο που έχει αφήσει κενό η κατάρρευση των δίδυμων πύργων του Διεθνούς Εμπορικού Κέντρου. Οι πολιτικές ελευθερίες και δικαιώματα έχουν ξαφνικά γίνει διαπραγματεύσιμα. Το διεθνές δίκαιο κατάντησε θέμα συζητήσεων στα Πανεπιστήμια και τις διεθνείς διασκέψεις.

Αν κάτι αναδεικνύεται σήμερα ξεκάθαρα μέσα από τον τρόπο της 11ης του Σεπτεμβρίου είναι η ανάγκη οικουμενικής συνεργασίας για αντιμετώπιση εκείνων των προβλημάτων που γεννούν την εχθρότητα και την αντιπαράθεση. Και δυστυχώς ούτε η νέα τάξη πραγμάτων ούτε η «παγκοσμιοποίηση» δεν στάθηκαν ικανές -δεν επεδίωξαν είναι η αλήθεια- να αντιμετωπίσουν τους «κοινωνικούς» κινδύνους, όπως τη φτώχεια, την πείνα, τη δίψα, τις αρρώστιες, την αγραμματοσύνη.

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ...

Του Ιωσήφ Παγιάτα

Λίγο πριν τη διάλυση της Σοβιετικής Ενωσης, ταξίδευα από το Παρίσι στη Χάβρη σιδηροδρομικώς. Δίπλα μου καθόταν ένα Αμερικάνος που προσπαθούσε να πείσει εμένα και τους έξι Γάλλους που βρίσκονταν μαζί μας στο διαμέρισμα του τράινου, για το θανάσιμο κίνδυνο που διέτρεχε η Ευρώπη από τη σοβιετική επιθετικότητα που θα μπορούσε να εκδηλωθεί ανά πάσα στιγμή!! Τόσον εγώ όσο και οι υπόλοιποι ανταλλάσσαμε μεταξύ μας ματιές κατανόησης και χαμόγελα συγκατάβασης, ενώ ο Αμερικανός δυσφορούσε που δεν μπορούσαμε να συνειδητοποιήσουμε τον κίνδυνο... Μερικά χρόνια προηγουμένως, όταν για πρώτη φορά βρέθηκα στην Αμερική, με ρωτούσαν αν τα σπίτια μας στην Κύπρο έχουν κουρτίνες... Νομίζω ότι και οι δύο περιπτώσεις είναι χαρακτηριστικές, του πόσα ξέρουν οι Αμερικανοί για τον υπόλοιπο κόσμο και πόσο τον καταλαβαίνουν.

Η σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτάρκεια τους, το μεγάλο μέγεθος και η δύναμη της χώρας αλλά και ο τρόπος που τους μεταφέρουν τις ειδήσεις για τον υπόλοιπο κόσμο και τα μίντια τους, δεν τους επιτρέπουν δυστυχώς να σχηματίζουν σωστή εικόνα του τι συμβαίνει πέραν του Ατλαντικού και του Ειρηνικού. Ετσι βλέπουν τη δική τους χώρα ως την κατεξοχήν κοινωνία δικαίου και οσάκις κάποιος διαφωνούν μαζί τους, εξ ορισμού βρίσκονται εν αδίκω και είναι "κακοί": Το κακό Ιράν, το κακό Ιράκ, η κακή Βόρειος Κορέα, οι κακοί Σέρβοι, οι κακοί Κούρδοι, οι κακοί Παλαιστίνιοι, ο κακός Κάστρο, ο κακός Μιλόσεβιτς, ο κακός Καντάφι. Κακοί δεν ήταν αυτοί που τους εξυπηρετούσαν: ο Στρέσνερ της Παραγουάης, ο Βιδέλα της Αργεντινής, ο Πινοσέ, ο Σουχάρτο, ο Σαρόν, ο Γιόνας Σαβίμπι της UNITA, ο U.C.K...

Για πολλά χρόνια, τις ενέργειες τους καθοδηγούσε η ψύχωση με τον κομμουνισμό και η ανάγκη να πληγεί. Ετσι δεν είχαν πρόβλημα: να ανατρέψουν τον νόμιμο και δημοκρατικά εκλεγμένο Αγιέντε που ήταν αριστερός και να τον

αντικαταστήσουν με το δικτάτορα Πινοσέ, να ανεχτούν και να συνεργαστούν με τους Έλληνες πραξικοπηματίες ή τους Τούρκους στρατηγούς που πραξικοπηματικά καταλάμβαναν της εξουσία στην Τουρκία, τον Μπιν Λάτεν όταν πολεμούσε τους σοβιετικούς στο Αφγανιστάν και σήμερα τον Μουσιάρραφ του Πακιστάν, που με πραξικόπημα ανήλθε στην εξουσία.

Την ίδια ώρα που κατηγορούσαν τον Μιλόσεβιτς ότι "περιορίζει τις συνδικαλιστικές ελευθερίες", δεν ενοχλούσε - ούτε κι αυτή τη στιγμή ενοχλεί - ότι στη Σαουδική Αραβία της απόλυτης μοναρχίας απαγορεύονται, οι συντεχνίες και οι σύνδεσμοι... Φυσικά μέχρι πρόσφατα δεν ενοχλούσαν ούτε οι Ταλιμπάν, που απαγορεύουν στις γυναίκες να μορφώνονται και να δουλεύουν και που μέσα στη μισαλλοδοξία τους κατέστρεψαν πρόσφατα τα βουδιστικά μνημεία. Φυσικά τω λόγω αφού πριν μερικά χρόνια είχαν χρηματοδοτηθεί και εξοπλισθεί από τις Η.Π.Α., για να διώξουν τον κομμουνιστή Νατζίμπουλλάχ...

Ετσι, παρά την κυκλοφορία 65 εκατομμυρίων όπλων ανάμεσα στους ιδιώτες και την κράτηση στις φυλακές 2 εκατομμυρίων Αμερικανών, στα μάτια του μέσου Αμερικανού η αμερικανική πολιτεία παραμένει υπόδειγμα του Κράτους Δικαίου και της δημοκρατίας.

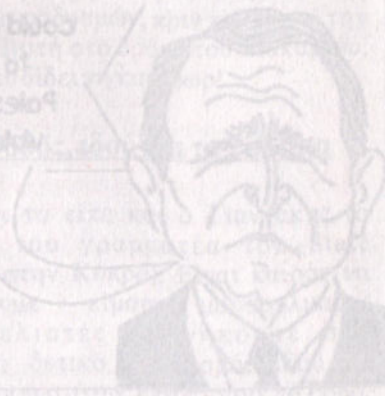
Ταυτόχρονα οι "καλοί" και οι "κακοί" του εξωτερικού, περιπίπτουν στην αντίληψη των Αμερικανών ανάλογα με το πως τους σκιαγραφεί το CNN, το ABC, το CBS και τα άλλα αμερικανικά Μ.Μ.Ε. Αποτέλεσμα, συνεπαρμένος ο μέσος Αμερικανός από την αέναη προσπάθεια μεγιστοποίησης του κέρδους ή αύξησης των εισοδημάτων του, δεν είναι σε θέση να συνειδητοποιήσει και ακόμα λιγότερο να εμβαθύνει στα όσα συμβαίνουν έξω από την Αμερική.

Μια Αμερική που προστατεύουν δύο ωκεανοί και της οποίας η πρωτοκαθεδρία στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και για μια δεκαετία τώρα η αίσθηση της μόνης υπερδύναμης, είχαν

δημιουργήσει ένα αίσθημα απόλυτης ασφάλειας. Μιας ασφάλειας όμως, που δεν απολαμβάνει ο Παλαιστίνιος, του οποίου κατά το δοκούν στερούν το δικαίωμα εργασίας, το δικαίωμα επιστροφής στη γη του και που κάποτε του κατεδαφίζουν το σπίτι, χωρίς να μπορεί να προσφύγει πουθενά. Του Παλαιστίνιου που σκοτώνεται την ώρα που ρίχνει πέτρες. Αρκετοί από τους αξιωματούχους του περιλαμβάνονται τελευταία στις προγραφές των "προεπελεγμένων στόχων" του κράτους που τυγχάνει της αμέριστης προστασίας και στήριξης των Αμερικανών. Μιας ασφάλειας που δεν απολαμβάνουν οι Κούρδοι ή οι αριστεροί της Τουρκίας, που απλώς για τις ιδέες τους μπορεί να περάσουν το υπόλοιπο της ζωής τους στην φυλακή. Μια ασφάλεια που δεν μπορεί να βιώσει η ιρακινή μάνα, που ελλείψει φαρμάκων εξαιτίας του αγγλοαμερικανικού εμπόργκο, θα δει το παιδί της να σβήνει στην αγκαλιά της. Και περιορίζομαι στα πρόσφατα και τα της περιοχής...

Η απόλεια της ζωής αρκετών ανύποπτων ανθρώπων, που χάθηκαν ενώ βρίσκονταν στη δουλειά τους είναι ασφαλώς τραγική. Αλλά, δεν είναι δυστυχώς η μόνη απόλεια αθώων. Τριάντα δύο άτομα έχασαν πρόσφατα τη ζωή τους στην Τουρκία αγωνιζόμενα ενάντια στα λευκά κελιά, χωρίς κανενός να ιδρώσει το αυτί. Οι νεκροί Παλαιστίνιοι από την πρόσφατη ιντιφάτα πλησιάζουν τους 800, χωρίς καθόλου να συγκινείται η "διεθνής κοινότητα", ενώ ο σφαγέας της Σιάμπρακας της Σιατίλα έγινε πρόσφατα δεκτός από τον Αμερικανό Πρόεδρο, χωρίς οποιεσδήποτε αναστολές.

Η τρομοκρατία, εκεί όπου πράγματι για αυτό πρόκειται, θα πρέπει να παταχθεί. Αφού όμως προηγουμένως συνειδητοποιηθεί η καταπίεση των λαών, εκεί όπου υπάρχει, και τροχοδρομηθούν λύσεις για την εξάλειψη της όχι με τους κρουζ, τους πάτριος, τα στελθ και τα B58 αλλά με τις νόμιμες, επιτρεπτές και από κοινού συμφωνημένες με τη διεθνή κοινότητα ενέργειες. Αν δεν συνειδητοποιηθούν τα γενεσιουργά αίτια της τρομοκρατίας, που σίγουρα δεν πρέπει να αναζητούνται στην παράνοια, δεν πρόκειται να εξαλειφθεί η διεθνής τρομοκρατία, απλώς θα αλλάξει μορφή...

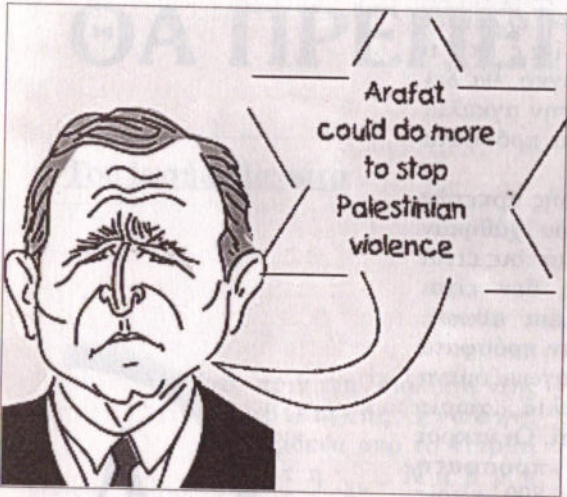
Περί τρομοκρατίας και άλλων δαιμονίων

Του Σταύρου Τομπάζου

1. Ιερός πόλεμος και σταυροφορίες

Η Αμερική θρηνεί τα θύματα της. Κάθε ανθρώπινη αξία και κάθε έννοια πολιτισμού εξαφανίζονται σε τέτοιου είδους πράξεις. Κάθε ανθρώπινη αξία και κάθε έννοια πολιτισμού εξευτελίζονται όπως και στους βομβαρδισμούς που επικεινται. Ο ιερός πόλεμος και οι σταυροφορίες κοινωνούν σε όμοιους ναούς.

Οι στρατοί θρηνούν τα δικά τους θύματα. Ο πολιτισμός θρηνεί όλα τα θύματα: των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων και των εμπάργκο, της κλασικής τρομοκρατίας, της τρομοκρατίας των αγορών και του εμπορεύματος. Η ανθρωπότητα θρηνεί την κατάντια της.

Ο πολιτισμός δεν επιδέχεται γεωγραφικών προσδιορισμών. Είναι ο λόγος ενάντια στον σκοταδισμό, ο άνθρωπος ενάντια στο

κεφάλαιο. Άλλοι προσεύχονται στους ναούς των Κυρίων, άλλοι στους ναούς του εμπορεύματος, πολλοί και στους μεν και του δε ταυτόχρονα. Ο πολιτισμός σκέφτεται και ανθίσταται.

2. Πως ή γιατί;

Πως είναι δυνατό; Πως μια ομάδα τρομοκρατών διείσδυσε στα συστήματα ασφαλείας και αερομεταφορών των ΗΠΑ; Πως τα αεροπλάνα πέτυχαν τους στόχους; Το

«πως» κυριαρχεί πάνω στο «γιατί». Το «πως» συσκοτίζει τα πραγματικά ερωτήματα; Γιατί τόσο μίσος; Γιατί τόση απόγνωση; Γιατί τόση αδιαφορία για την ανθρώπινη ύπαρξη; Γιατί τόση αυταπάρηση; Γιατί τόση παραφροσύνη; Γιατί ειδικά στις ΗΠΑ; Γιατί το σύμβολο της παγκόσμιας οικονομίας και το πεντάγωνο;

3. Εδώ παπός εκεί μουλλάς

«Ο θεός να ευλογεί την Αμερική». Τρομοκρατεί τους τρομοκράτες του Ιράκ που εξόπλισε για να τρομοκρατήσουν τους τρομοκράτες του Ιράν που εξεγέρθηκαν ενάντια στην τρομοκρατία του φιλοδυτικού δικτάτορα στο Ιράν. Χρηματοδοτεί το Ισραήλ για να τρομοκρατεί τους παλαιστίνιους τρομοκρατημένους και τρομοκρατούμενους τρομοκράτες, τους ανήλικους τρομοκράτες, τους κατά φαντασίας τρομοκράτες όπου κι αν βρίσκονται. Εξόπλισε και εκπαίδευσε τους Αφγανούς φονταμενταλιστές τρομοκράτες για να τρομοκρατήσουν το τρομοκρατικό καθεστώς της ΕΣΣΔ, το οποίο ο πολιτισμένος κόσμος τρομοκράτησε και εν τη γένεση του, δηλαδή αμέσως μετά την επανάσταση του 1919 ενάντια στην τρομοκρατία του Τσάρου, πριν δηλαδή γίνει τρομοκρατικό (αυτό θα πει πρόληψη). Στήριξε την Τουρκία για να τρομοκρατεί τους κούρδους τρομοκράτες, τους μελλοντικούς κούρδους τρομοκράτες, τους υποψήφιους κούρδους τρομοκράτες, οι οποίοι θα μπορούσαν να απειλήσουν ακόμη και το μεγαλοτρομοκράτη του Ιράκ. Τα έβαλε με το μεγαλομεσαίο τρομοκράτη της Γιουγκοσλαβίας τρομοκρατώντας ολόκληρο το σερβικό λαό και, κατά λάθος, τους αλβανόφωνους (τρομοκράτες ή απλούς πολίτες), καθώς και τους ύποπτους για τρομοκρατία υπαλλήλους της κινεζικής

πρεσβείας. Τρομοκρατεί το καθεστώς της Κολομβίας δήθεν για να τρομοκρατήσει τους παραγωγούς κοκαΐνης, δηλαδή εν τέλει τους τρομοκρατημένους από την πείνα και την εξαθλίωση αγρότες, οι οποίοι προσφέρουν «διέξοδο» σε μια εξίσου τρομοκρατημένη νεολαία, που για να πληρώσει τα ναρκωτικά της τρομοκρατεί τον απλό ούτως ή άλλως τρομοκρατημένο πολίτη. Τρομοκρατεί τον απλό ταξιδιώτη που για να τον προστατεύσει από την βάρβαρη τρομοκρατία τον συνοδεύει με πολιτισμένα αντιτρομοκρατικά τρομακτικά όπλα. Τρομοκράτησε διαχρονικά τους τρομοκράτες της Ιαπωνίας με δύο πολιτισμένες ατομικές βόμβες, διότι συμάχησαν με τους γερμανούς φασίστες τρομοκράτες, εκ των οποίων μερικοί φυγαδεύτηκαν μεταπολεμικά στις ΗΠΑ, για να απολαύσουν τη χώρα των ανεξάντλητων ευκαιριών: νέο όνομα, νέα πατρίδα, νέο πρόσωπο, νέα τρομοκρατική αποστολή (ενάντια στην τρομοκρατική ΕΣΣΔ). Εδώ παπός εκεί μουλλάς... : ποιος τρομοκρατεί και ποιος τρομοκρατείται τελικά;

4. Ο Bin Laden το «προδοτικό πραξικόπημα και η βάρβαρη τουρκική εισβολή»

Επειδή ο φονταμενταλιστής Bin Laden και οι μυστικές του υπηρεσίες, ως γνωστόν, στήριξαν τους ομοεθνείς φονταμενταλιστές της Ελλάδας Ελλήνων Χριστιανών και παρακίνησαν το προδοτικό πραξικόπημα, ανοίγοντας έτσι διάπλατα τις πόρτες στο βάρβαρο και

ανατολίτη εισβολέα, η κυπριακή κυβέρνηση, πιστή στους παραδοσιακούς της φίλους, τηρώντας ως συνήθως μια στάση αρχών, έσπευσε με το δέοντα ζήλο να προσφέρει βοήθεια στους αδιαμφισβήτητους φίλους των λαών και της δημοκρατίας εκ δυσμών, πριν καν αυτοί την ζητήσουν. Πιστή στο δρόμο του Μακαρίου, η Κύπρος δεν δίδει γη και ύδωρ!

5. Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα

Κάπως έτσι το είπε και ο Γιαννάκης (ο ομόλογος του γραμματέα του State Department στην Κύπρο): Είναι καιρός να αποφασίσουμε: είμαστε μουσουλμάνοι φονταμεταλιστές ή ανήκουμε στο χριστιανικό δυτικό πολιτισμό; Ιδού το ερώτημα. Αν ευστόχος εντοπίσαμε τη Ρόδο, δεν τη γλιτώνουμε, θα μας μείνει το πήδημα.

6. Η ωραία Ελένη

Οι πύργοι ξαναφτιάχνονται, το τετράγωνο ξαναπενταγωνίζεται. Οι ζωές δεν επιστέφονται, αλλά τα μελό και οι συναισθηματισμοί ουδέποτε απασχόλησαν ειλικρινά τους αυτοκράτορες. Η τρωική εκστρατεία που επίκειται αναζητεί τη χαμένη τιμή του Αγαμέμνονα, την ωραία Ελένη. Δούρειος άνεμος πνέει από μια ακέφαλη Ευρώπη. Οι άνεμοι όμως αλλάζουν και αχιλλείο πτέρνα δεν έχει μόνο ο Αχιλλέας.

**Εξ υπαρχής
Εσύ, γράφτικες συνδρομήτρια;**

Θ
Κ
Ι
Α
Ν
Ε
Μ
Α
Τ
Α

Εκτός από την μοναξιά υπάρχει και ο ιμπεριαλισμός

μια στήλη του Σάββα Μενοίκου

Η πρώτη εικόνα της επίθεσης ενάντια στις ΗΠΑ στις 11/9 ήρθε από τις φωνές του γιου μου που μουρμουρούσε ότι δεν έδειχνε κάποιο «Μίκυ Μάους» στην τηλεόραση... Η αρχική εικόνα μου προκάλεσε ένα μάλλον σαρκαστικό σχόλιο: «Κοίτα να δεις που η πραγματικότητα ξεπέρασε το Χολλυγουντ». Μετά όταν άκουσα ότι δούλευαν 50.000 άτομα στους 2 πύργους εννοώσα μια θλίψη. Αλλά η φαντασία μου επέμενε να μου παίζει παράξενα παιχνίδια. Η πρώτη εικόνα τραγωδίας δεν ήταν κάποιο ξανθο αμερικανικό μαρό, αλλά το παιδί από την Παλαιστίνη που πέθανε τον περασμένο φθινόπωρο αγκαλιασμένο με τον πατέρα του. Υστερα τις επόμενες ώρες δεν μπορούσα να νοιώσω μέσα μου ένα έντονο αίσθημα. Η επαναλαμβανόμενη εικόνα της κατάρρευσης των πύργων εξακολουθούσε να μου θυμίζει Χολλυγουντ, το αίσθημα της ανθρώπινης τραγωδίας με έπαιρνε συνεχώς στην Παλαιστίνη και στο Ιράκ, ενώ η εικόνα μιας βομβαρδισμένης πόλης έφερνε μπροστά μου εικόνες από το Βελιγράδι. Όταν το πρωί πήγα στην δουλειά τα πράγματα όχι μόνο δεν άλλαξαν αλλά ενισχύθηκαν. Υπήρχε μια εκπληκτικά ομοιόμορφη άποψη: είναι κρίμα αλλά... Η όπως το έθεσε μια ηλικιωμένη καθαρίστρια «εν κρίμα τα πλάσματα, αλλά εν χάκκιν τους». Το μέγεθος της πλειοψηφίας που ένιωθε αυτήν την αποστασιοποίηση από την αμερικανική τραγωδία με εξέπληξε... Και από ότι μόρεσα να καταλάβω αυτό ήταν και το αίσθημα της πλανητικής πλειοψηφίας παρά την επίσημη θέση (και την δουλοπρέπεια των Χάσικων) των κυβερνήσεων και των ΜΜΕ.

Όταν εκφραστικό του πόσο μακριά από την παγκόσμια κοινή γνώμη έχουν φτάσει οι αμερικανοί.. Ενοιώσα να διχαζομαι..Εζησα στην Αμερική και ξέρω ότι υπάρχει και μια άλλη Αμερική, διαφορετική από την εικόνα του Ράμπο ή του άτσαλου καου μπου που αυξανόμενα μοιάζει με ένα ηθοποιό σε λάθος

έργο και λάθος ρόλο...Και τότε στα 20 μου, η ριζοσπαστικοποίηση μου είχε ήχους και εικόνες αμερικανικές...Από την μουσική του Jim Morrison στον ακτιβισμό του Abbie Hoffman...Τότε που γράφαμε στους τοίχους «Εκτός από τον ιμπεριαλισμό, υπάρχει και η μοναξιά»..

Εμένα με απασχολούσε και ένα ηθικό πρόβλημα...Αν έχουμε φτάσει πραγματικά σε ένα τέτοιο σημείο αποστασιοποίησης από τον ανθρώπινο πόνο, από αυτές τις χιλιάδες πτώματα, τότε η ανθρώπινη ζωή άρχισε να χάνει πάλι την σημασία της...Και τα πτώματα δεν είναι μόνο αυτά που βρίσκονται κάτω από τα ερείπια. Είναι και εκείνα που θα θαφτούν κάτω από ερείπια (στο Αφγανιστάν η αλλού) για να ικανοποιηθεί εκείνο το μέρος της κατευθυνόμενης αμερικανικής κοινής γνώμης το οποίο ζητά εκδίκηση- θάνατο, αίμα για να ξεπλύνει το αίμα... Και αυτή η σφαγή της αντεκδίκησης συζητείται δημόσια... Είναι και αυτό μια από τις αισχρότητες αυτής της θλιβερής εποχής.... Δεν ανήκω σε αυτούς που πιστεύουν σε αυτές τις ανοησίες ότι το παρελθόν ήταν καλύτερο... Οχι... Αλλά σίγουρα η έννοια της ανθρώπινης ζωής άρχισε να αποκτά κάποιο νόημα στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο...Ακόμα και το κράτος του Ισραήλ, που βάλθηκε φαίνεται εργολαβικά να μας κάνει να ξεχάσουμε τη μοναδικότητα του ναζιστικού φαινομένου αναπαράγοντας το, εξαργυρώνει την ανοχή και τις ένοχες της Δύσης για το ολοκαύτωμα 5 εκατομμυρίων εβραίων στο β' παγκόσμιο... Εκείνοι οι θάνατοι είχαν κάποιο νόημα... Σαν ανθρωπότητα θέλαμε να τους αποφύγουμε στο μέλλον... Και όταν επανεμφανίστηκε η τρομοκρατία σαν πολιτική τακτική στον δυτικό κόσμο την δεκαετία του 70, υπήρχε μια έντονη συζήτηση για το ζήτημα της βίας απέναντι σε αντικείμενα και ανθρώπους. Ακόμα και η τρομοκρατία/βία των καταπιεσμένων τότε ήταν διστακτική μπροστά στον μαζικό φόνο. Οι αεροπειρατείες γίνονταν για να κερδίσουν κάτι οι αεροπειρατές να απελευθερώσουν κάποιους συντρόφους ας πούμε...η έστω να κάνουν κάποια δήλωση. Και αντίστροφα: Παρά το ότι πέθαιναν αμερικανοί στο Βιετνάμ, εντούτοις η αμερικανική κοινή γνώμη είχε τις αρχές να θεωρήσει απαράδεκτη την εν ψυχρώ εκτέλεση ενός αντάρτη με δεμένα χέρια.

Ενώ σήμερα.... Ας υποθέσουμε ότι είναι επίθεση και όχι κάποια εσωτερική συνομοσία -και δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να απορρίψω τελείως αυτήν την εκδοχή όταν στην περίπτωση της

Ρωσίας η εκδοχή να είχαν βάλει οι μυστικές υπηρεσίες τις βόμβες στην Μόσχα ήταν δεδομένη. Ας πούμε ότι ήταν επίθεση λοιπόν από τα έξω... Νομίζω ότι το βασικότερο είναι η θεαματικότητα του φαινομένου...Όταν άρχισε η παρακμή της αμερικανικής ηγεμονίας την δεκαετία του 70, οι αμερικανικές ελίτ προσπάθησαν να αντιδράσουν με μια θεαματική αντεπίθεση. Ιδιαίτερα αυτήν την δεκαετία από τον πόλεμο στον Κόλπο μέχρι τον βομβαρδισμό της Γιουγκοσλαβίας, οι ΗΠΑ έκαναν μια επίδειξη στρατιωτικής δύναμης η οποία έσβησε, ως ένα σημείο, τις εικόνες της ντροπής : την εικόνα της εκκένωσης της αμερικανικής πρεσβείας στην Σαϊγκόν και της αμερικανικής πρεσβείας στην Τεχεράνη. Η πραγματική καινοτομία αυτής της επίθεσης ήταν ακριβώς ότι απαντούσε στις δυτικές/αμερικανικές επιθέσεις της προηγούμενης δεκαετίας με τους ίδιους όρους: κτυπούσε στην ίδια την Αμερική με ένα θεαματικό τρόπο ακριβώς για τηλεοπτική κάλυψη: : «CNN live». Νομίζω ότι η αδυναμία μου να νοιώσω την ίδια οργή που νοιώθω κάθε νύχτα διαβάζοντας για τους νεκρούς Παλαιστίνιους ή για τις στατιστικές που ανακοινώνει κάθε λίγο κάποια οργάνωση για τους πεινασμένους του πλανήτη ή για τους νεκρούς από το εμπόργκο στο Ιράκ, έχει να κάνει με την συμβιωτική αλληλεπίδραση που έχει η πολιτική του αμερικανικού κράτους με την επίθεση είναι αυτό που στην κωδική γλώσσα της CIA ονομάζεται «Blowback». Η έκφραση αναφέρεται σε εκείνες τις επιχειρήσεις οι οποίες μετά την επιτυχία τους έχουν αρνητικές συνέπειες επιστρέφουν σαν ερινύες, σαν «παράπλευρες ζημιές» στον κατασκευαστή τους. Και υπάρχουν πολλά blowbacks τα οποία μπορεί να επιστρέφουν εδώ... Σήμερα είμαστε αιχμάλωτοι της κοινωνίας του θεάματος... Οι άνθρωποι είναι αριθμοί, στατιστικές στην οικονομία, σωροί πτωμάτων σε ένα πόλεμο που έχει ξεκινήσει από καιρό, δυστυχώς...

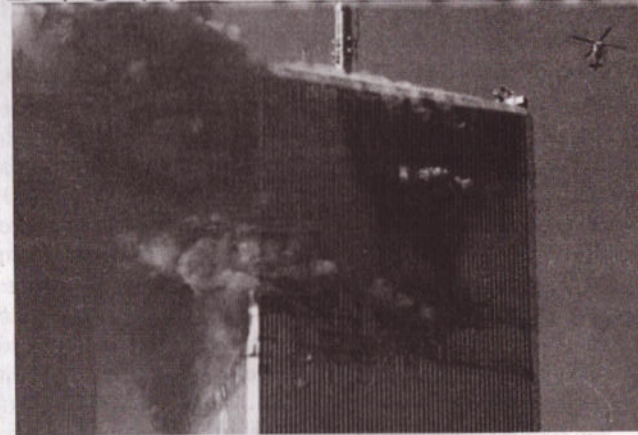
Αυτό το καλοκαίρι από την εξαγορά του Μιλόσεβιτς, στην έκρηξη του κινήματος για μια άλλη καθημερινότητα στην Γένοβα και τώρα στις επιθέσεις στην Αμερική, είναι σαφές ότι μπαίνουμε στην εποχή της παγκόσμιας πολιτικής... Νοιώθω μια μελαγχολική νοσταλγία για την Αμερική που αγάπησα. Βρήκα στο internet ένα σχόλιο του Chomsky...Ο πιο γνωστός αμερικανός διανοούμενος είναι λογοκρινόμενος από τα μεγάλα ΜΜΕ της χώρας του.

Και νοιώθω ότι αν έγραφα το graffiti σήμερα μάλλον θα ήταν ανάποδα

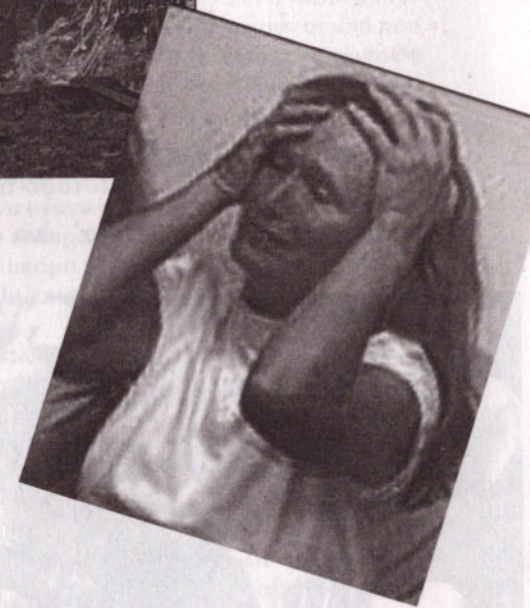
Belgrade 1999

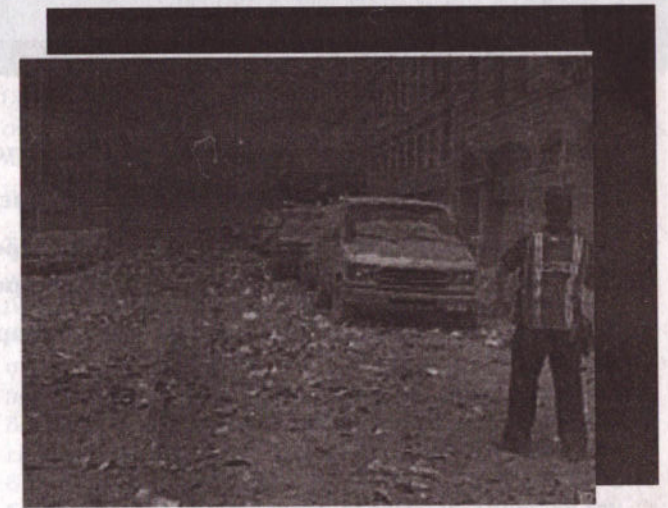
New York 2001

NO

COMMENT

Αναφορά στην Παλαιστίνη

Στο περασμένο τεύχος δημοσιεύσαμε μερικές φωτογραφίες από την Παλαιστίνη. Εκφράσαμε έτσι μια τύψη μας για την σιωπή μας στο θέμα. Μια κυπριακή σιωπή η οποία όμως είναι μέρος μια διεθνούς σιωπής. Οι Παλαιστίνιοι έχουν αφηθεί μόνοι, στη μοίρα τους. Ακόμα και οι μεγάλες πορείες διαμαρτυρίας, όπως της Γένοβας για παράδειγμα, άφησε το Παλαιστινιακό εκτός ατζέντας.

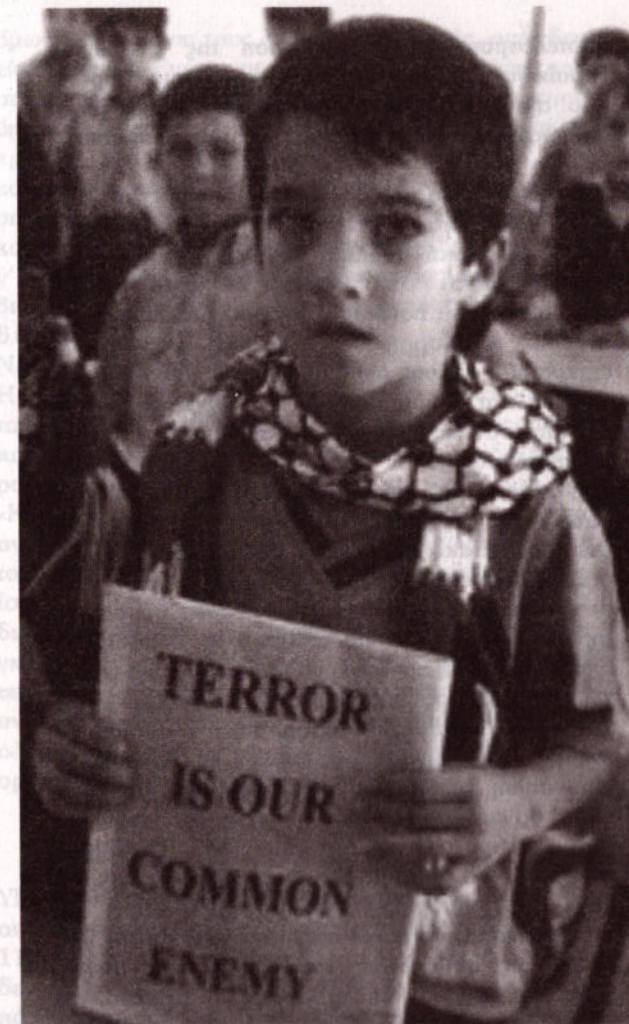
Ωστόσο η πορεία της Γένοβας και όσες προηγήθηκαν έδωσαν ξανά ζωή σ' ένα αγεράκι ελπίδας, τ' οποίο λογικά θα πρέπει να

περάσει και από τα ζωντανά εθνικά προβλήματα του πλανήτη. Διαπιστώσαμε πράγματι και στην Κύπρο ότι "κάτι γίνεται", παρόλο που ακόμα μια φορά αυτό το κάτι δεν εκφράζεται όσο θα έπρεπε στη δημόσια σφαίρα. Αυτό το κάτι αφορά και στο παλαιστινιακό όπου μια σειρά άνθρωποι άρχισαν να μην αντέχουν τη σιωπή τους, μπροστά στη μεγάλη σφαγή.

Αλλά προέκυψαν στο μεταξύ οι μεγάλες τρομοκρατικές ενέργειες στις ΗΠΑ και οι αναμενόμενες απαντήσεις και ξανά πάλι ένα νέο κύμα αμνηστίας τείνει να προκαλέσει μια νέα αναβλητικότητα.

Ας μην την αφήσουμε όμως να επιβληθεί. Ας βρούμε τρόπους, αν μη τι άλλο, να δηλώσουμε παρόντες.

Κωστής Αχνιώτης

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟΣ ΔΑΥΙΔ ΚΑΙ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΣ ΓΟΛΙΑΘ

Χρήστου Βλάχου

Η παγκοσμιοποιημένη από εποχής Β' Παγκοσμίου Πολέμου κοινή γνώμη, ιδιαίτερα η Δυτική κοινή γνώμη, σε περιπτώσεις συγκρούσεων, ευαισθητοποιείται (επιλεκτικά είναι αλήθεια), συνήθως με το μέρος του «καλού», του «αδύναμου», του «μικρού», ή τέλος πάντων αυτού που ελέω τηλεοπτικής εικόνας (και προσφάτως ελέω CNN), φαίνεται ότι συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά αυτά.

Από ίδρύσεως του Εβραϊκού κράτους, το Ισραήλ συγκέντρωνε την συμπάθεια της Δυτικής κοινής γνώμης, γιατί πέραν του αισθήματος συλλογικής ενοχής των Ευρωπαίων για το Ολοκαύτωμα της ναζιστικής θηριωδίας, το Ισραήλ εξέπεμπε την εικόνα του «μικρού» (Δαυίδ) που πολεμά ενάντια στην πλημμυρίδα των «κακών» Αράβων (Γολιάθ). Η εικόνα αυτή επισκίαζε πλήρως μιαν άλλη πραγματικότητα, αυτή της απογύμνωσης του παλαιστινιακού λαού από τα στοιχειώδη δικαιώματά του, με επαχθέστερο εκείνο της

προσφυγοποίησης των Παλαιστίνιων κατά εκατομμύρια και του σφετερισμού της αραβικής παλαιστινιακής γης ήδη από το 1948, ενώ μετά το 1967 έλαβε τη μορφή της συστηματικής απαλλοτρίωσης παλαιστινιακής γης για σκοπούς ανέγερσης οικισμών για εβραίους εποίκους.

Η συνέχιση του σημερινού παλαιστινιακού ολοκαυτώματος φαίνεται να έχει πλέον συμβάλει στη απαρξή της αναστροφής αυτής της εικόνας. Το Ισραήλ, στρατιωτική πυρηνική υπερδύναμη, δεν μπορεί ν' αποφαίνεται ότι είναι πλέον ο «καλός» και ο «αδύναμος» σε μια σύγκρουση όπου τανκς αντιμετωπίζουν παιδιά που ρίχνουν πέτρες. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι έκθεση του ΟΗΕ αναφέρει ότι ο μισός περίπου παλαιστινιακός πληθυσμός έχει πια εισόδημα κάτω των δύο δολαρίων την ημέρα, δηλαδή κάτω από τα όρια της φτώχειας, ενώ οι κρουνοί των αμερικανικών δολαρίων δεν έπαψαν ποτέ να ρέουν για το Ισραήλ. Θύμα της δικής του μυθοπλασίας, το Ισραήλ είναι πλέον ολοένα και πιο φανερά στα μάτια ακόμα και της Δυτικής κοινής γνώμης, ο «Γολιάθ, και οι Παλαιστίνιοι ο «Δαυίδ».

Η αιματηρή πυράκτωση των πρόσφατων γεγονότων στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ, γεννάται από την απόγνωση που προκαλεί η αδιέξοδη πολιτική του Ισραήλ, που υπό τον εγκληματία πολέμου Αριέλ Σαρόν, υπερφίαλα πιστεύει ότι το πρόβλημα με τους Παλαιστίνιους (ακόμα και μετά τον ιστορικό συμβιβασμό των τελευταίων), θα λυθεί με στρατιωτικά και όχι με πολιτικά μέσα, και πάντως στην βάση των δικών του τηλεσηγμάτων (βλέπε «Νέα Ιερουσαλήμ, Νέο Άουσβιτς» στο «Εξ Υπαρχής» τεύχος Ιουλίου 2001).

Η σπασμωδική, μυωπική αντίδραση του Ισραήλ, αυτή της δολοφονίας επιλεγμένων στόχων (που ο Μπαράκ εγκαινίασε και ο Σαρόν συνεχίζει κλιμακώνοντάς την), κατάφερε για πρώτη φορά να επισύρει την κριτική ακόμα και αυτού του υπερατλαντικού πάτρωνα. Το Ισραήλ αποφαίνεται ότι οι δολοφονίες αυτές αποτελούν «πράξη αυτοάμυνας ενάντια στους τρομοκράτες», παρασιωπώντας το γεγονός ότι ένας λαός υπό κατοχή όπως οι Παλαιστίνιοι, νομιμοποιείται να χρησιμοποιεί βία για την απελευθέρωσή του. Το Ισραήλ αντιγράφει θλιβερά την ρητορεία των αποικιακών δυνάμεων ενάντια στους τότε «τρομοκράτες» των αποικιών τους, που ήκουσον, ήκουσον! ήθελαν λείν να είναι ελεύθεροι και τολμούσαν να πάρουν και τα όπλα γι' αυτό τον σκοπό!

Το Ισραήλ κλιμάκωσε ποιοτικά την μυωπική του πολιτική με την δολοφονία του Αμπού Αλί Μουσταφά αρχηγού του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PFLP). Αυτή τη φορά, ο ισραηλινός στρατός έβαλε στο στόχαστρο όχι έναν μεμονωμένο ακτιβιστή της παλαιστινιακής αντίστασης, αλλά τον επικεφαλής της δεύτερης σε ισχύ παλαιστινιακής οργάνωσης, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της ΟΑΠ. Παρά τον σάλο των διεθνών αντιδράσεων ο Φινλανδός υπουργός Εξωτερικών παραλλήλισε την κυβέρνηση Σαρόν με την ναζιστική Γερμανία οι Ισραηλινοί επέμειναν τυφλά στην

γραμμή αυτή επιχειρώντας χωρίς επιτυχία και την δολοφονία του αρχηγού μιας άλλης ιστορικής παλαιστινιακής οργάνωσης, του Δημοκρατικού Μετώπου (DFLP). Το ανατριχιαστικότερο είναι ότι η μανία του Ισραηλινού κράτους, έφτασε στο σημείο να συζητά και το σενάριο της δολοφονίας του Γιάσερ Άραφατ σε επίπεδο υπουργικού συμβουλίου της κυβέρνησης Σιαρόν (βλ. «Καθημερινή» 02/09/01). Προσμετρώντας το «μη παραγωγικό» του σεναρίου αυτού, την πλήρη και χωρίς όρια πλέον ριζοσπαστικοποίηση του παλαιστινιακού

πληθυσμού, τον κίνδυνο κατάρρευσης των φιλο-αμερικανικών Αραβικών καθεστώτων, καθώς και την παγκόσμια κατακραυγή, η CIA, σαφώς πιο «πολιτική», απέρριψε την πρόταση του Σιαρόν (βλ. «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 09/09/01).

Η πολιτική δολοφονιών παλαιστινιακών στελεχών, κατάφερε τελικά ακριβώς τ' αντίθετα αποτελέσματα από εκείνα που το Ισραήλ προσδοκούσε: καταρχήν, την επιστροφή στην γραμμή του ένοπλου αγώνα από την πλευρά των αριστερών οργανώσεων, κατά κύριο λόγο του PFLP και του DFLP. Αν και είχαν αντιπαθεί από την πρώτη στιγμή στις συμφωνίες του Όσλο, οι δύο οργανώσεις είχαν εγκαταλείψει εδώ και χρόνια τις πρακτικές του ανταρτοπόλεμου, πράγμα που οδήγησε ακόμα και τις ΗΠΑ ν' αφαιρέσουν το DFLP από την λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων.

Το χειρότερο όμως για το Ισραήλ, είναι ότι η κλιμάκωση της Ιντιφάντα, συνοδεύεται από μια χωρίς προηγούμενο ενόπια δράση όλων των παλαιστινιακών οργανώσεων. Εδώ και μήνες, όλες οι τάσεις του συνήθως πολυδιασπασμένου παλαιστινιακού κινήματος, από την Φάταχ και τους αριστερούς, μέχρι τους ισλαμιστές, συμμετέχουν από κοινού στο συντονιστικό όργανο της εξέγερσης. Το καινούργιο στοιχείο είναι ότι η πολιτική συνύπαρξη τείνει να πάρει την μορφή στενού συντονισμού των ενόπλων επιχειρήσεων, τόσο στα κατεχόμενα, όσο και στο εσωτερικό του Ισραήλ, με απτά ήδη

αποτελέσματα (π.χ. Η αύξηση της αναλογίας εβραϊκών θυμάτων από τις συγκρούσεις, παρόλο που αριθμητικά τα παλαιστινιακά θύματα είναι σήμερα τριπλάσια ενώ στην αρχή ήταν εξαπλάσια).

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο της κλιμάκωσης της βίας που πυροδοτείται από την όχι απλά αδιέξοδη, αλλά την εγκληματική πολιτική του Ισραήλ, αντί να διαφαίνονται στον ορίζοντα προοπτικές επικράτησης της λογικής και της συνδιαλλαγής από πλευράς του Ισραηλινού «Γολιάθ», φαίνεται να επικρατεί η πλήρης αναδίπλωση και εσωστρέφεια. Ολοένα και δυναμώνουν οι φωνές εκείνων που βλέπουν σαν λύση τον πλήρη διαχωρισμό από τους παλαιστίνιους. Στην βάση του σεναρίου αυτού, προβλέπεται η μονομερής αποχώρηση από τα κατεχόμενα (την Δυτική όχθη και την Γάζα), που θα έχει σαν επακόλουθο την εγκατάλειψη των πιο απομακρυσμένων οικισμών εβραίων εποίκων, ενώ οι υπόλοιποι οικισμοί θ' αποτελέσουν μέρος του Ισραήλ εντός των παλαιστινιακών εδαφών. Ο Εχούντ Μπαράκ προτείνει να εγερθούν τείχη για να χωριστούν οι αραβικές γενοποιές από τις υπόλοιπες και να σχηματιστούν διάδρομοι οι οποίοι θα ενώνουν τις εβραϊκές γενοποιές της Ανατολικής Ιερουσαλήμ με εκείνες της Δυτικής. Με αυτό τον τρόπο θα επτευχθεί ο διαχωρισμός, με ή χωρίς την συγκατάθεση των παλαιστίνιων (βλ. «Το Βήμα» 09/09/01). Το ερώτημα που φυσιολογικά γεννάται, είναι πως μπορεί ν' απομονωθεί χωρίς να στραγγαλιστεί ένα τέτοιο παλαιστινιακό κράτος που (όπως οι συμφωνίες του Όσλο προνοούν), εξαρτάται απόλυτα από το Ισραήλ για το νερό, για την οικονομική επιβίωσή του, για το πέρασμα από την Δυτική όχθη στην Γάζα κλπ;

Ενώσω το Ισραηλινό κράτος, είτε στο πρόσωπο του σφαγέα Σιαρόν, είτε στο πρόσωπο του διπρόσωπου Μπαράκ, αρνείται το δικαίωμα ύπαρξης ακόμα και ενός κουτσουρεμένου μεν βιώσιμου δε παλαιστινιακού κράτους, ο κύκλος του αίματος και της μισαλλοδοξίας θα συνεχίσει να επαναλαμβάνεται ολοένα και εντονότερα, με ολοένα και πιο τραγικές συνέπειες για τους λαούς της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων και των εβραίων που αντί της «ασφάλειας» που επαγγέλθηκε ο Σιαρόν ζουν σε ένα ολοένα και χειρότερο καθημερινό εφιάλτη αίματος.

Αν υπάρχει κάποιο μάθημα για την Ισραηλινή κοινωνία, είναι ότι οι παλαιστίνιοι δεν φοβούνται πια, και ότι μέσα σε τέτοιες συνθήκες, με τον παροξυσμό της μισαλλοδοξίας, και του γεγονότος ότι ο χρόνος και οι δημογραφικές τάσεις λειτουργούν εναντίον του Ισραήλ, το μέλλον του ίδιου του εβραϊκού λαού κάθε άλλο παρά ευοίωνο είναι.

Ο παραμερισμός της κυβέρνησης Σιαρόν και η ακύρωση της εγκληματικής του πολιτικής θα υποβοηθούσαν βέβαια τα μέγιστα στην έξοδο από τον φαύλο κύκλο του αίματος. Για να επανέλθει

όμως η ελπίδα για τους λαούς της περιοχής, αυτό δεν είναι αρκετό. Ενώσω οι Παλαιστίνιοι στερούνται του στοιχειώδους δικαιώματος στην αξιοπρέπεια, στην ύπαρξη έστω και ενός βιώσιμου παλαιστινιακού κράτους, τότε κανένας «μάγος» της διπλωματίας, και κανένας υπερατλαντικός πάτρωνας, κανένα πυρηνικό οπλοστάσιο, δεν θα μπορεί ν' αναστρέψει την ολέθρια κατάσταση. Και το παλαιστινιακό κράτος δεν θα πρέπει ν' αποτελεί ένα απλό άλλοθι, αλλά να είναι πραγματικά βιώσιμο, και όχι «φόρου υποτελής» στο Ισραήλ κράτος, δίκην «Μπαντουστάν» του πάλαι ποτέ Νοτιοαφρικανικού Απαρτχάιντ.

Η μόνη ελπίδα μπορεί να προέλθει μέσα από την ίδια την Ισραηλινή κοινωνία. Ενώσω όμως η Ισραηλινή κοινωνία δεν αντιλαμβάνεται ότι οι παραδοσιακοί ρόλοι των παικτών, αυτοί του Δαβίδ και του Γολιάθ, του «Καλού» και του «Κακού», έχουν πλέον ιστορικά αντιστραφεί από τον καιρό του Ολοκαυτώματος, τότε το μέλλον θα εξακολουθεί να είναι αιμάτινο. Αντί η Ισραηλινή κοινωνία να σκέφτεται πώς να χτίσει διαχωριστικά τείχη, θα έπρεπε να σκέφτεται πώς να γκρεμίσει τα διαχωριστικά τείχη που σήμερα υπάρχουν, και που την εμποδίζουν να δει και ν' αντιληφθεί την δυστυχία και την απόγνωση ενός ολόκληρου λαού με τον οποίο συμβιώνουν εδώ και ορισμένες χιλιετίες, στην ίδια γη....

ΥΓ. Το πιο πάνω κείμενο γράφτηκε μία μόλις μέρα πριν από τις ανατριχιαστικές τρομοκρατικές επιθέσεις της 11/09/01 στην καρδιά των ΗΠΑ. Οι πρώτες εκτιμήσεις δεν με φέρνουν ν' αναθεωρήσω την ουσία του πιο πάνω κειμένου για την Παλαιστίνη. Αναφερόμαι δηλαδή, στην ανάγκη της γέννησης όχι απλά ενός «ειρηνιστικού» κινήματος μέσα από την ίδια την ισραηλινή κοινωνία, αλλά ενός κινήματος που θα δεχθεί να κοπάζει βαθιά μέσα στην ίδια την φύση του ισραηλινού κράτους, που γεννήθηκε μέσα από την στέρση των δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού, και την αναγνώριση της ανάγκης να υπάρξει ένα πραγματικά βιώσιμο παλαιστινιακό κράτος, και όχι ένα νέο 'Μπαντουστάν'. Πολύ φοβάμαι ότι τα γεγονότα της 11/09/01 κάνουν αυτή την ούτως ή άλλως απομακρυσμένη πιθανότητα ακόμα περισσότερο ουτοπική.

Όποια μορφή και να πάρουν τ' αντίποινα της πληγωμένης και ντροπισμένης αμερικανικής αυτοκρατορίας (μαζικά ή 'χειρουργικά' στρατιωτικά κτυπήματα, έντονη διπλωματική δραστηριότητα για δημιουργία μιας νέας 'ιεράς συμμαχίας' ενάντια στην τρομοκρατία σε βάθος χρόνου κ.λ.π.), το σίγουρο είναι ότι στο βραχυπρόθεσμο τουλάχιστον μέλλον, κασάπηδες του τύπου Αριέλ Σιαρόν θα περιβληθούν με τον μανδύα του τιμωρού αγγέλου στον αγώνα εναντίον της τρομοκρατίας όπως η νόμιμη αντίσταση του παλαιστινιακού λαού συλλήβδην βαφτίζεται.

Όπως ο Νόαμ Τσόμσκι αναφέρει... «οι τρομοκράτες κατάφεραν να προσφέρουν ένα απρόσμενο δώρο για τη φανατική, τη σοβινιστική δεξιά, για όσους ελπίζουν

ότι θα χρησιμοποιήσουν τη δύναμή τους για να ελέγξουν την 'επικράτεια' τους». Η χωρίς προηγούμενο αναμενόμενη προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της παγκόσμιας ηγεμονίας των ΗΠΑ, στηριζόμενη στα 'ηθικά' ερείσματα που πλέον αποκτά, αναμένεται να ενδυναμώσει ακόμα περισσότερο τους περιφερειακούς κωροφύλακες τοποτηρητές των αμερικανικών συμφερόντων, όπως το Ισραήλ και η Τουρκία στην περιοχή μας (πράγμα που δεν προμηνύει ιδιαίτερα αισιόδοξες εξελίξεις και για την Κύπρο).

Η μανιακίστικη αντιμετώπιση των πραγμάτων, η διαφανόμενη τάση δαιμονοποίησης της όποιας διαφωνίας με την αμερικανική αυτοκρατορία, φέρνει σε δύσκολη θέση τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα - πρωτίστως τους παλαιστίνιους. Η τυφλά μονόπλευρη στάση των ΗΠΑ υπέρ του Ισραήλ μια από τις γενεσιουργές αιτίες της τρομοκρατίας δίκην ανταποδοτικού κτυπήματος δεν αναμένεται ν' αναθεωρηθεί ως προς την ουσία της. Ακόμα και οι πιθανές μελλοντικές πιέσεις προς το Ισραήλ για ενός είδους συμβιβασμό και επίλυση του Μεσανατολικού προβλήματος, μάλλον δεν θα προχωρούν πέρα από τις προτάσεις για λύσεις 'Μπαντουστάν' που γεννήθηκαν μέσα από τις διαδικασίες του Όσλο.

Και δυο-τρία λόγια για το ίδιο το τρομοκρατικό κτύπημα. Πέρα από την αυτονομία και απόλυτη καταδίκη της τρομοκρατίας και της τρομακτικής απώλειας ανθρώπινης ζωής, αξίζει να γίνουν ορισμένες υπενθυμίσεις:

■ Ο Οσάμα Μπιν Λάντεν ο υπ' αριθμόν 1 ύποπτος για τα δολοφονικά κτυπήματα, μέχρι στιγμής που γράφονται αυτές οι γραμμές - εκπαιδεύτηκε αρχικά από την CIA στον αγώνα εναντίον των Σοβιετικών εισβολέων στο Αφγανιστάν. Τότε ο Μπιν Λάντεν ήταν «καλός» τρομοκράτης, όπως και ο Σαντάμ Χουσεΐν

ήταν «καλός χασάπης» τότε που πολεμούσε τους Ιρανούς και εξόντωνε μαζικά τους Κουρδικούς πληθυσμούς κάνοντας χρήση δηλητηριωδών αερίων.

■ Ορισμένοι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι των ΗΠΑ, καθώς και ο Τόνυ Μπλέρ έσπευσαν να ζητήσουν παγκόσμια συστράτευση για «προστασία του πολυπληθούς κόσμου». Πέραν από την ρατσιστική χροιά της επίκλησης αυτής, να θυμηθούμε ότι ο «πολυπληθής» κόσμος γέννησε εφιάλτες όπως το Άουσβιτς, τη Δρέσδη, τη Χιροσίμα, και πιο πρόσφατα τις «παράπλευρες ζημιές» στο Βελιγράδι.

Και κάποια σκόρπια ερωτηματικά:

■ Πέραν από την «ηθική» ανάγκη της τιμωρίας των ενόχων, θα μπορέσουν οι ΗΠΑ, ο μέσος Αμερικάνος να συνειδητοποιήσουν τις γενεσιουργές αιτίες, το τεράστιο χάσμα που τους χωρίζει από τις αγωνίες και τις προσδοκίες εκατομμυρίων ανθρώπων που σπρώχνονται καθημερινά στην απόγνωση και φέρνουν κάποιους απ' αυτούς ν' αναζητούν στην δολοφονική τρομοκρατία την απάντηση στ' αδιέξοδά τους;

■ Θ' αποφευχθεί το «κυνήγι μαγισσών» π.χ. προς τον μουσουλμανικό κόσμο, ή προς οτιδήποτε τολμά να σηκώσει έστω κι' ελάχιστα, το κεφάλι απέναντι στις αμερικανικές προσαγές ή να σταθεί στον δρόμο των αμερικανικών συμφερόντων;

■ Θα διαφυλαχθεί η διεθνής νομιμότητα, το διεθνές δίκαιο, ή μήπως μπαίνουμε σε μια περίοδο όπου και τα πιο στοιχειώδη προσχήματα νομιμότητας εγκαταλείπονται; Γίνεται ήδη λόγος στις ΗΠΑ για επαναφορά της θεομοθετημένης πολιτικής δολοφονίας, της επίθεσης σε κράτη «ταραξίες» κλπ.

■ Θα μπορέσουν οι ανεπτυγμένες βιομηχανικά κυρίως κοινωνίες, να προστατεύσουν τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις κατακτήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ή μήπως θα υπάρξουν «εκπτώσεις» στα πλαίσια μιας νέας παγκόσμιας 'σταυροφορίας';

Οι πιθανές απαντήσεις σε κάποια από τα πιο πάνω ερωτηματικά μοιάζουν μάλλον σαν αυτό - ανααιρετικές... Ένας καινούργιος 'γενναίος νέος κόσμος' γεννιέται ... καλώς ορίσαμε!

Σημείωμα: το υστερόγραφο είναι πολύ μεγάλο, το κεφάλαιο όμως που άνοιξε στις 11/09/01 είναι τεράστιο.

Ανοικτή επιστολή προς τον Παλαιστινιακό Λαό από Εβραίους του Ισραήλ και της Διασποράς: Απολογία και Προσευχή

Κατά την περίοδο ανάμεσα στις θρησκευτικές εορτές του Ρος Χασιανά (Νέο εβραϊκό έτος) και του Γιόμ Κιπούρ οι Εβραίοι συνήθιζαν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ώστε να διορθώσουν τα κακά που έχουν κάνει σε άλλους. Αυτή είναι μία προσπάθεια να απευθυνθούμε σε σας τους Παλαιστίνιους εξάδελφους μας ώστε να αλλάξουμε την αιματηρή και απάνθρωπη ατμόσφαιρα που επί του παρόντος επικρατεί στις αναμεταξύ μας σχέσεις.

Εμείς που υπογράφουμε πιο κάτω, συνηθισμένοι Εβραίοι, θέλουμε να σας πούμε ότι λυπούμαστε.

Λυπούμαστε για τις κακουχίες που βιώσατε το 1948, για την απώλεια των σπιτιών και της γής σας, για τον διασκορπισμό και την εξορία σας και για το ότι οικογένειες μεγάλωσαν για τρεις γενιές σε προσφυγικούς καταυλισμούς χωρίς την αίσθηση του σπιτιού και του να ανήκουν κάπου.

Λυπούμαστε ειδικά για το εβραϊκό μερίδιο ευθύνης στην έξοδο σας αυτή, τις εκδιώσεις, τον βομβαρδισμό των χωριών σας και όλους εκείνους τους φόνους οι οποίοι και δημιούργησαν το κλίμα του φόβου που σας έσπρωξε να φύγετε. Λυπούμαστε που ο αιώνας αυτός της τραγωδίας μας έγινε και η δική σας τραγωδία. Δεν το ζητήσατε και δεν σας άξιζε. Εμείς είμασταν τυφλοί και δεν το είδαμε.

Ο λαός μας ήταν τυφλός από τα δικά του βάσανα και τις απώλειες, την οργή και την θλίψη, αναζητούσε απελπισμένα σωτηρία, σπίτι, καταφύγιο και ένα τόπο που να το ονομάσει πατρίδα. Είμασταν ανίκανοι να αντιληφθούμε το μέγεθος της θυσίας που σας ζητούσαμε.

Το 1948 και ξανά το 1967 είμασταν τυφλοί από την χαρά και την ανακούφιση εξ απτίας των στρατιωτικών νικών που εξασφάλισαν την δική μας πατρίδα.

Απολογούμαστε χωρίς καμμία επιφύλαξη για την αυξανόμενη σκληρότητα της συνεχιζόμενης από το 1967 στρατιωτικής μας κατοχής και για τις επιπλέον απώλειες που έχουμε επισωρεύσει στους Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης και της Γάζας. Απώλειες σε γη, υδάτινους πόρους, δένδρα και σπίτια αλλά και αξιοπρέπεια, ανθρωπισμό και ελευθερία. Αυτή η κατοχή έχει αυξήσει την διαφθορά, την πλεονεξία και γενικά έχει διαφθείρει τον λαό μας ενώ έχει

εξαθλιώσει και αγανακτήσει τον δικό σας. Έχει δημιουργήσει μίσος και χιλιάδες πληγές ανάμεσα μας. Πρέπει να σταματήσει.

Επιθυμούμε να αποκτήσετε το δικό σας κράτος, για το οποίο να είσατε περήφανοι, ένα καταφύγιο και σύμβολο της ελπίδας για τον δικό σας λαό με την αραβική Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του. Θέλουμε να σας επιστρέψουμε αυτή την γή και όλους εκείνους 'τους καταυλισμούς που ευρίσκονται εντός της ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του κράτους σας.

Δεν θα παραιτηθούμε όμως τώρα του δικού μας κράτους. Το λαχταρούσαμε χρόνια, πολεμήσαμε για αυτό σκληρά, και χρειαζόμαστε πολύ την ασφάλεια του για να το εγκαταλείψουμε. Αλλά επιθυμούμε τα δύο αυτά κράτη να δουλέψουν από κοινού ως εταίροι για το καλό και των δύο λαών μας

Θέλουμε οι δικοί σας πρόσφυγες με την δική μας βοήθεια και εκείνη της διεθνούς κοινότητας να τύχουν αποζημιώσεων και βοήθειας ώστε να δυνηθούν να ξαναδημιουργήσουν την ζωή τους και να επανεγκατασταθούν αν το επιθυμούν. Ευχαρίστως θα υποδεχθούμε ένα συγκεκριμένο αριθμό στο Ισραήλ. Δεν θα βρουν την χώρα που οι παπούδες τους εγκατέλειψαν αλλά ελπίζουμε ότι θα βρουν μέσα από αυτή την διαδικασία νέο κλίμα αποδοχής και ανοχής.

Εκτιμούμε την αποφασιστικότητα των κατοίκων της Δυτικής Όχθης και της Γάζας στο να αντισταθούν στην κατοχή. Μας σας καλούμε επειγόντως να σταματήσετε τις επιθέσεις αυτοκτονίας και τους πυροβολισμούς κατά αθώων πολιτών. Αυτές οι ενέργειες δημιουργούν φόβο, μίσος και έλλειψη εμπιστοσύνης και την άποψη ότι δεν υπάρχει λογικός εταίρος για ένα ειρηνικό διάλογο. Από την πλευρά μας θα αντισταθούμε στην επιθετική και χωρίς διακρίσεις δράση των ηγετών μας. Ο βομβαρδισμός των χωριών, οι δολοφονίες και η καταστροφή σπιτιών και καλλιιεργιών πρέπει να σταματήσουν.

Σε αυτή την στιγμή του σκότους και του πολέμου καλούμαστε να αναζητήσουμε και την τελευταία αχτίδα φωτός και ελπίδας. Ευχόμαστε για το λαό σας και τον λαό μας, για τα παιδιά σας και τα παιδιά μας, χαρά, ευτυχία, ειρήνη και τις ευλογίες του Θεού.

Τρίτο Παγκόσμιο Συνέδριο κατά του Ρατσισμού

Από το τρίτο Παγκόσμιο Συνέδριο κατά του Ρατσισμού, των Ρατσιστικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της μη-ανεκτικότητας που έγινε κατά την περίοδο 27 Αυγούστου-8 Σεπτεμβρίου 2001, στην πόλη Durban της Νοτίου Αφρικής, δημοσιεύουμε αποσπάσματα από τρία σημαντικά έγγραφα: τη διακήρυξη για το Συνέδριο, την οποία υπογράφουν η Μαίρη Ρόμπινσον, Πρέσβειρα των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Πρόεδρος της διοργάνωσης του Συνεδρίου, ο Κόφι Ανάν, Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, και ο Νέλσον Μαντέλα, ο Νοτιο-Αφρικανός ηγέτης, ο οποίος έθεσε το Συνέδριο υπό την προστασία του, την ομιλία της Μαίρη Ρόμπινσον κατά το κλείσιμο του Συνεδρίου, και τους στόχους του Συνεδρίου.

Στόχοι του Συνεδρίου

- Ανασκόπηση της προόδου ενάντια στις φυλετικές διακρίσεις, επανεκτίμηση των εμποδίων για περαιτέρω πρόοδο και εισαγωγή νέων μέτρων για την αντιμετώπισή τους
- Η εξεύρεση τρόπων και μεθόδων για καλύτερη διασφάλιση της
- Η επαύξηση της συνειδητοποίησης της μάστιγας του ρατσισμού και των επιπτώσεών του
- Η διαμόρφωση συγκεκριμένων συστάσεων για τρόπους αύξησης της αποτελεσματικότητας δραστηριοτήτων, μηχανισμών και προγραμμάτων του ΟΗΕ κατά του ρατσισμού, των ρατσιστικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της μη-ανεκτικότητας
- Η αναθεώρηση των πολιτικών, ιστορικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και άλλων παραγόντων που οδηγούν στο ρατσισμό
- Η διαμόρφωση συγκεκριμένων συστάσεων για περαιτέρω δράσεις και μέτρα σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για αντιμετώπιση του ρατσισμού, των ρατσιστικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της μη-ανεκτικότητας
- Η διαμόρφωση συγκεκριμένων συστάσεων για να διασφαλιστεί ότι ο ΟΗΕ θα έχει τους οικονομικούς και άλλους πόρους για τις δράσεις του για την καταπολέμηση του ρατσισμού, των ρατσιστικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της μη-ανεκτικότητας

Ανεκτικότητα και Διαφορετικότητα: Όραμα για τον 21ο αιώνα

“Η πιο πάνω διακήρυξη ... οφείλει την καταγωγή της σε ποιητές και φιλόσοφους. ... Στην ουσία, είναι μια δήλωση του κοινού μας οράματος για ένα κόσμο που δεν αποκλείει, δεν είναι ρατσιστικός, χωρίς διακρίσεις. Είναι ακόμα πρόσκληση προς όλες τις κυβερνήσεις και κοινωνίες να αναλογιστούν - στην αφετηρία της νέας χιλιετίας - πώς μπορούμε να προχωρήσουμε για να πετύχουμε αυτά τα ιδανικά.

Με την έναρξη του νέου αιώνα, πιστεύουμε ότι η κάθε κοινωνία πρέπει να θέσει στον εαυτό της κάποια βασικά ερωτήματα. Είναι ικανή να αγκαλιάσει όλους τους ανθρώπους; Είναι μια κοινωνία χωρίς διακρίσεις; Βασίζονται πράγματι τα πρότυπα συμπεριφοράς της στις αρχές της Παγκόσμιας Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Ο ρατσισμός, οι ρατσιστικές διακρίσεις, η ξενοφοβία και όλων των ειδών η μισαλλοδοξία δεν έχουν εξαλειφθεί. Αναγνωρίζουμε ότι εξακολουθούν να υφίστανται στο νέο αιώνα και ότι αυτό οφείλεται στο φόβο: το φόβο του διαφορετικού, το φόβο του άλλου, το φόβο για την απώλεια της προσωπικής ασφάλειας. Κι ενώ αναγνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος φόβος είναι βαθιά ριζωμένος και ως τέτοιος δεν μπορεί να ξεριζωθεί, υποστηρίζουμε ότι οι συνέπειές του μπορούν να εκλείψουν.

Όλοι αποτελούμε μια ανθρώπινη οικογένεια. Αυτή η αλήθεια είναι πλέον αυτονόητη χάρη στην πρώτη χαρτογράφηση της καταγωγής του ανθρώπινου γένους, ένα εξαιρετικό επίτευγμα που όχι μόνο επιβεβαιώνει την κοινή μας καταγωγή αλλά υπόσχεται μετασχηματισμούς στην επιστημονική σκέψη και διαδικασία, όπως επίσης και στην επίτευξη των οραμάτων του ανθρώπινου είδους. Μας

ενθαρρύνει προς την πλήρη άσκηση όλων των δημιουργικών και ηθικών δυνατοτήτων, ταλέντων και δεξιοτήτων του ανθρώπου, που αυξάνονται με την ίση συμμετοχή ανδρών και γυναικών. Και θα μπορούσε να μετατρέψει τον εικοστό πρώτο αιώνα σε μια εποχή αυθεντικής ολοκλήρωσης και ειρήνης.

Θα πρέπει να αγωνιστούμε για να υπενθυμίζουμε στους εαυτούς μας αυτή τη δυνατότητα. Αντί να επιτρέπουμε στη διαφορετικότητα της φυλής και του πολιτισμού να γίνονται περιοριστικοί παράγοντες στην ανθρώπινη ανάπτυξη και τη συναλλαγή, πρέπει να εστιάσουμε και πάλι τη σκέψη μας, να διακρίνουμε σ' αυτή τη διαφορετικότητα τη δυνατότητα για αμοιβαίο εμπλουτισμό και να αντιληφθούμε ότι είναι αυτή ακριβώς η συναλλαγή μεταξύ μεγάλων παραδόσεων του πνεύματος που προσφέρει την καλύτερη προοπτική για τη συνέχιση αυτού τούτου του ανθρώπινου πνεύματος. Για πάρα πολύ χρόνο, αυτή η διαφορετικότητα αντιμετωπίστηκε ως απειλή παρά ως δώρο. Και πολύ συχνά αυτή η απειλή εκφράστηκε ως ρατσιστική περιφρόνηση και αντιπαράθεση, ως διακρίσεις και μισαλλοδοξία.

Οι ετοιμασίες για το Παγκόσμιο Συνέδριο του ΟΗΕ κατά του Ρατσισμού, των Ρατσιστικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της μη-ανεκτικότητας, στη Νότια Αφρική προσφέρουν μια ευκαιρία να αναλογιστούμε και να μετρήσουμε πόσο οι ελπίδες και οι προσδοκίες των τριών δεκαετιών του ΟΗΕ κατά του Ρατσισμού έχουν ευοδοθεί. Η φρίκη του ρατσισμού - από τη δουλεία στο ολοκαύτωμα, από το απάρτεϊτ στα εθνικά ξεκαθάρια - έχει πληγώσει βαθιά τα θύματα και εξευτελίσει τους θύτες. Αυτή η φρίκη εξακολουθεί να είναι παρούσα σε διάφορες μορφές. Είναι πλέον καιρός να την αντιμετωπίσουμε και

να λάβουμε δραστικά, ολοκληρωμένα μέτρα εναντίον της.

Το Παγκόσμιο Συνέδριο πρέπει να υιοθετήσει μια διακήρυξη και ένα πλάνο δράσης που θα παρέχουν τα πρότυπα, τις δομές, τα μέτρα - στην ουσία την κουλτούρα - που θα διασφαλίσει την πλήρη αναγνώριση της αξιοπρέπειας και την ισότητα όλων όπως και τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους.

Στα επόμενα χρόνια αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να επιδιώξουμε αυτή την αλλαγή του πνεύματος και της καρδιάς. Το τι οραματιζόμαστε για κάθε άνδρα, γυναίκα και παιδί είναι η διαβίωση σε μια κοινωνία στην οποία η άσκηση των ατομικών ταλέντων και δικαιωμάτων θα επιβεβαιώνεται με τη δυναμική αλληλεγγύη όλων μας

“Αυτές οι εννιά μέρες ήταν μια εξαντλητική περίοδος για όλους μας αλλά πιστεύω ότι άξιζε τον κόπο. Εχουμε προχωρήσει πολύ. Πολλοί ήταν εκείνοι που αμφισβήτησαν κατά πόσο ήταν δυνατό να φτάσουμε σε κάποια συναινετική λύση αλλά τελικά το πετύχαμε - κι αυτό από μόνο του δεν είναι μικρό επίτευγμα.

Το κύριο συμπέρασμά μου - ότι ο μόνος δρόμος προς την ειρήνη και τη σταθερότητα είναι μέσω ειρηνικών διαπραγματεύσεων, πράγμα που απαιτεί θάρρος και υπευθυνότητα από μέρους της ηγεσίας και των δύο πλευρών - εξακολουθεί να ισχύει ακόμη περισσότερο σήμερα.

Το πραγματικό τεστ του Durban

Εκφράζω την εκτίμησή μου ιδιαίτερα στους αντιπροσώπους που διένυσαν μια πολύ δύσκολη διαδικασία αλλά δεν πτοήθηκαν και επέμεναν στο στόχο της εξεύρεσης διεξόδου στο Durban.

Δεν διεκδικώ ότι αυτό το Συνέδριο έχει επιλύσει τα προβλήματα του ρατσισμού και των ρατσιστικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της μη ανεκτικότητας. Τα ζητήματα έχουν τεθεί, δεν έχουν απαντηθεί. Αλλά έχουμε ένα πλαίσιο. Εχουμε κάνει μια αρχή κι αυτό είναι που μετρά. Το πραγματικό τεστ της προσπάθειάς μας θα είναι κατά πόσο θα υπάρξει διαφορά στη ζωή των θυμάτων του ρατσισμού και των διακρίσεων.

Δεν είναι τυχαίο που το Μεσανατολικό έχει διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο τόσο κατά την προπαρασκευαστική περίοδο του Συνεδρίου όσο και κατά τις συζητήσεις μας εδώ στο Durban. Κανένας δεν θα μπορούσε να μείνει ασυγκίνητος από τη συνεχιζόμενη τραγωδία στην περιοχή. Μετά την επίσκεψή μου εκεί τον περασμένο Νοέμβριο, ανέφερα την εντύπωση μου από δυο λαούς τους οποίους ενώνει η ιστορία και η γεωγραφία αλλά που τώρα είναι χωρισμένοι από ένα τεράστιο και ολοένα αυξανόμενο κενό στην αντίληψή τους ο ένας για τον άλλο. Αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης βίας είναι η περαιτέρω σκλήρυνση θέσεων, πράγμα που οδηγεί στην απροθυμία της κάθε πλευράς να κατανοήσει και να αποδεχτεί το ιστορικό της άλλης.

Το παρελθόν ήταν πολύ παρόν στο Durban. Το κείμενο που υιοθετήθηκε για το παρελθόν είναι ιστορικό γιατί θέτει τα θέματα σε απλή, ξεκάθαρη, απερίφραστη γλώσσα για πρώτη φορά σε έγγραφο αυτού του είδους που έχει συμφωνηθεί από τη διεθνή κοινότητα.

Η γλώσσα για το παρελθόν θα ηχήσει σ' ολόκληρο τον κόσμο και ιδιαίτερα μεταξύ εκείνων που εξακολουθούν να φέρουν τις ουλές του παρελθόντος. Πρόκειται για μέγα επίτευγμα για το οποίο όλοι θα πρέπει να νοιώθουμε περήφανοι.

Καλωσορίζω τη δέσμευση της διεθνούς κοινότητας να ενσωματώσει τις αναπτυσσόμενες χώρες στην παγκόσμια οικονομία και να αντισταθεί στην περιθωριοποίησή τους. Καλωσορίζω επίσης την υποστήριξη που εκφράστηκε για την Πρωτοβουλία για τη Νέα Αφρική. Η Πρωτοβουλία αυτή διακηρύσσει ότι οι Αφρικανοί ηγέτες δεσμεύονται έναντι των λαών της Αφρικής και έναντι του κόσμου όλου ότι θα συνεργαστούν για να ξαναοικοδομήσουν την ήπειρο.

Κι ενώ δόθηκε πολλή προσοχή κατά τις εντατικές διαβουλεύσεις στα κείμενα, αυτά δεν αποτελούν ολόκληρη την εικόνα του Durban.

Το τι έχω δει αυτή τη βδομάδα είναι ένα Συνέδριο σε διάφορα επίπεδα.

Για πρώτη φορά, ο κόσμος σε όλες του τις διαφορετικές και πλούσιες εκφάνσεις συγκεντρώθηκε για να συζητήσει το φάσμα των δυνάμεων που απειλούν τη διαφορετικότητα. Το Durban έχει δώσει φωνή στους αποκλεισμένους και τους περιθωριοποιημένους.

Εχουμε ακούσει τη φωνή των νέων: παιδιών των Roma, νέων Λατινοαμερικανών Αφρικανικής καταγωγής, νέων ανθρώπων που αποτέλεσαν αντικείμενο δουλείας, νέων ιθαγενών. Μας εντυπωσίασαν και μας συγκίνησαν με τις αναφορές τους στο τι σημαίνει να είσαι αντικείμενο του ρατσισμού και των διακρίσεων. Παράλληλα, όμως, μας έδωσαν ελπίδα, με την αποφασιστικότητά τους να υπερβούν αυτά τα φαινόμενα τόσο για τους ίδιους όσο και για τις επόμενες γενιές.

Το Durban έχει βάλει τη σκοπιά του ρατσισμού του φύλου στο χάρτη. Αναδείχτηκε ξεκάθαρα η σχέση μεταξύ του φύλου, του ρατσισμού και της φτώχειας και τονίστηκε η επείγουσα ανάγκη η σκοπιά αυτή να αντιμετωπιστεί δεόντως. Μάθαμε περισσότερα για τη σύνδεση μεταξύ της υγείας, του ρατσισμού και των διακρίσεων στο σεμινάριο για το AIDS, όπως και για τη σχέση μεταξύ ρατσισμού και ανάπτυξης στις συζητήσεις που διοργάνωσε το UNDP.

Διευρύνουμε τις γνώσεις και την κατανόησή μας με εκδόσεις όπως το βιβλίο της UNESCO «Ενωμένοι ενάντια στο ρατσισμό», η έκθεση για τη «Διεθνή Μετανάστευση, το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία» που ετοιμάστηκε από κοινού από το Γραφείο μου, το IOM (Διεθνής Οργανισμός για τη Μετανάστευση) και το ILO (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας) και με τη συνάντηση των ακαδημαϊκών που διοργανώθηκε από το UNRISD με θέμα «Ρατσισμός και Δημόσια Πολιτική».

Στο Φόρουμ "Φωνές" παρουσιάστηκαν μαρτυρίες για την παγκόσμια φύση του ρατσισμού κι ακούσαμε συνταρακτικές περιπτώσεις διακρίσεων απ' όλα τα μέρη του κόσμου.

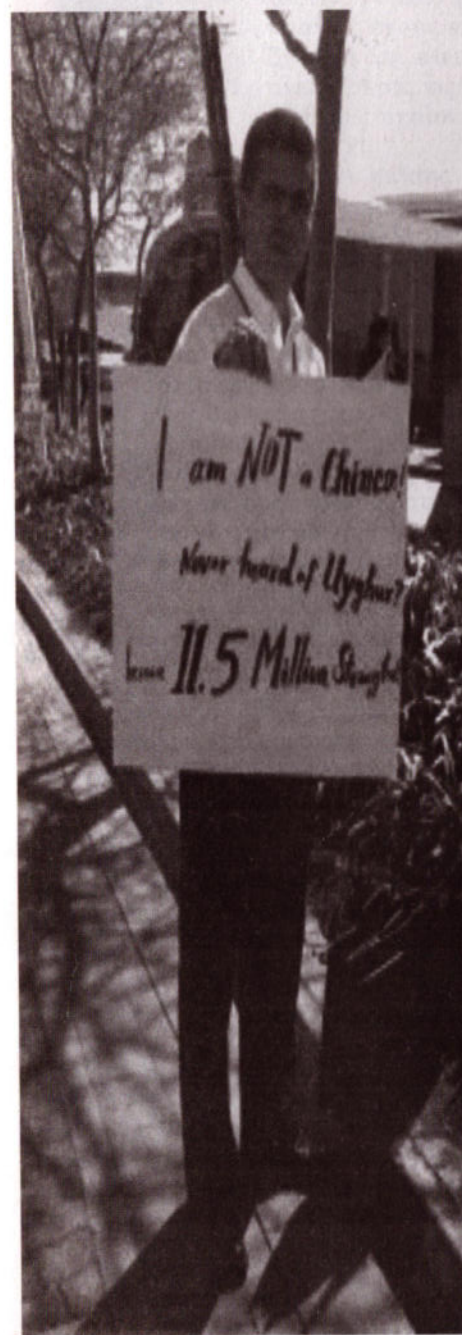
Το κύριο μήνυμα το οποίο θα ήθελα να αφήσω είναι ότι το Durban θα πρέπει να είναι η αρχή και όχι το τέλος. Πρέπει να υπάρξει συνέχεια.

Τα έγγραφα που συμφωνήσαμε δεν θα έχουν καμιά σημασία αν δεν ακολουθήσουν συγκεκριμένες πράξεις των κυβερνήσεων. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να συνεργαστεί με τις κυβερνήσεις και να διασφαλίσει ότι οι δεσμεύσεις που πάρθηκαν θα τηρηθούν.

Ενθαρρύνομαι από τις νέες συμμαχίες που διαμορφώθηκαν στο Durban: ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν τα κοινοβούλια τονίστηκε από τη Διακοινοβουλευτική Ένωση. Οι Εθνικές Επιτροπές για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μας διαμήνυσαν με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο ότι είναι αποφασισμένες να παίξουν το δικό τους ρόλο. Τα διάφορα σώματα και ειδικοί μηχανισμοί της Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έπαιξαν πολύ ενεργό μέρος προς αυτή την κατεύθυνση. Ο ζωτικός ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του ιδιωτικού τομέα στην καταπολέμηση του ρατσισμού τονίστηκε ιδιαίτερα. Και πιστεύω ότι οι Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις θα φύγουν απ' εδώ με νέα αποφασιστικότητα να ενσωματώσουν την ατζέντα του Durban στις δραστηριότητές τους. Αναμένω από την κοινωνία των πολιτών να πάρουν τη δάδα από τούτο το Συνέδριο και να τη μεταφέρουν παραπέρα.

Καλωσορίζω τις συστάσεις του Συνεδρίου για συστηματική παρακολούθηση των συμφωνηθέντων από το Γραφείο μου και εμένα προσωπικά και προσβλέπω προς τη συνεργασία και υποστήριξη των κυβερνήσεων για υλοποίηση αυτού του στόχου.

Εχουμε τώρα μπροστά μας μια σειρά συστάσεων - για εθνικά σχέδια και προγράμματα, για καλύτερη μεταχείριση των θυμάτων, για πιο αυστηρή νομοθεσία και διοικητικά μέτρα κατά των διακρίσεων, για οικογενειακή επικύρωση και εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και άλλων σχετικών συμβάσεων, για ενίσχυση της παιδείας (που αποτελεί πολύ σημαντικό τομέα), για βελτίωση των διαθέσιμων μέσων και μεθόδων αποκατάστασης των θυμάτων, και πολλά άλλα. Κι εδώ πρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας τώρα. Αυτή είναι η δουλειά που πρέπει να κάνουμε."

Μιχάλης Καραγιώργης

Γεγονός το οποίο δείχνει ότι σε πολλές περιπτώσεις οι πολίτες, που δεν τοποθετούν τα «Εθνικά Συμφέροντα» πάνω από αξίες μπορούν να φτάσουν σε συμβιβασμούς οι οποίοι δεν είναι κατ' ανάγκη επώδυνοι

Durban 2001. Παγκόσμιο συνέδριο κατά του ρατσισμού και άλλων μορφών διάκρισης. Μια συνάντηση των κρατών όλου του κόσμου με στόχο την εξεύρεση της λύσης στο μεγάλο ζήτημα του ρατσισμού και θα επιτρέψει στην παγκόσμια κοινότητα να προχωρήσει στον 21^ο αιώνα χωρίς καμία μορφή διάκρισης, αλλά αντίθετα με ανοχή και κατανόηση της διαφορετικότητας.

Μια συνάντηση από την αρχή της οποίας φάνηκαν τα πρώτα σύννεφα, που διέγραφαν και την εξέλιξή της. Οι Η.Π.Α., το κατά γενική παραδοχή ισχυρότερο κράτος στον κόσμο, μέχρι και την τελευταία στιγμή δεν είχε ξεκαθαρίσει κατά πόσο τελικά θα συμμετείχε στο συνέδριο, ενώ παράλληλα μια σειρά από χώρες, φιλικά προσκείμενες προς την Αμερική, ανακοινώνουν τη συμμετοχή τους με χαμηλού επιπέδου αντιπροσωπείες. Η τελική απόφασή των Ηνωμένων Πολιτειών ανακοινώνεται μόνο μερικές ώρες πριν την έναρξη του επίσημου συνεδρίου των κρατών, με συμμετοχή και πάλι μιας χαμηλού επιπέδου αντιπροσωπείας.

Στην αντίπερα όχθη οι χώρες του Αραβικού Κόσμου, της Λατινικής Αμερικής, αλλά και της Αφρικής, οι χώρες δηλαδή του «Τρίτου Κόσμου», να συμμετέχουν σε επίπεδα αρχηγών κρατών ή υπουργών εξωτερικών, στηρίζοντας τις ελπίδες των λαών τους

στις λύσεις και συμφωνίες που θα παρθούν στο συνέδριο.

Και ενώ αυτά ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά του συνεδρίου του Ο.Η.Ε στη συνάντηση της νεολαίας, καθώς και στο φόρουμ των μη κυβερνητικών οργανισμών, τα οποία προηγήθηκαν του συνεδρίου των επίσημων αντιπροσωπειών, το πνεύμα της αντιπαράθεσης, αν και δεν ήταν τόσο έντονο όσο στο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών, ήταν και πάλι εμφανές, κυρίως όσον αφορά την σχέση των Αράβων με το κράτος, αλλά και το λαό του Ισραήλ.

Αξιο αναφοράς όμως είναι το γεγονός ότι τόσο το φόρουμ των μη κυβερνητικών οργανισμών όσο και η συνάντηση της νεολαίας κατάφεραν στο τέλος και παρά τις διαφωνίες, που σε πολλές περιπτώσεις ήταν και έντονες, να εκδώσουν τα ψηφίσματά τους και να τα επιδώσουν στο συνέδριο του Ο.Η.Ε. Γεγονός το οποίο δείχνει ότι σε πολλές περιπτώσεις οι πολίτες, που δεν τοποθετούν τα «Εθνικά Συμφέροντα» πάνω από αξίες μπορούν να φτάσουν σε συμβιβασμούς οι οποίοι δεν είναι κατ' ανάγκη επώδυνοι. Αντίθετα στη συνάντηση των κρατών, όπου δηλαδή συμμετείχαν οι επίσημες αντιπροσωπείες, δεν επήλθε τελικά συμφωνία ως προς την τελική διακήρυξη με αποτέλεσμα να οδηγηθεί το συνέδριο σε ναυάγιο, με την αποχώρηση τόσο των Η.Π.Α., όσο και του Ισραήλ.

Με πιο όμως τρόπο μπορεί να συσχετιστεί το συνέδριο αυτό, το οποίο στόχο είχε την αντιμετώπιση του ρατσισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, με την χειρότερη, όπως χαρακτηρίζεται, τρομοκρατική επίθεση στην ιστορία της ανθρωπότητας; Ποια είναι η σύνδεση ενός ειρηνικού, σε γενικές γραμμές, συνεδρίου με τις χιλιάδες των νεκρών της Νέας Υόρκης και της Ουάσιγκτον; Για να βρούμε όμως την απάντηση μάλλον θα πρέπει να αναρωτηθούμε ποιος θα μπορεί να είναι ο συσχετισμός με τους νεκρούς της Βοσνίας, του Ιράκ, του Αφγανιστάν και του Σουδάν, της Σερβίας, του Κοσόβου, της Παλαιστίνης και άλλων τόσων χωρών του κόσμου όπου κατά καιρούς έχουν επέμβει οι Αμερικανικές δυνάμεις, καταπατώντας σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις κάθε αρχή διεθνούς δικαίου.

Πρέπει επίσης να συλλογιστούμε την αλαζονεία με την οποία τόσο οι Η.Π.Α., όσο και ο δυτικός, κατά τα άλλα πολιτισμένος κόσμος, αντιμετωπίζει τα αιτήματα των κρατών του «Τρίτου Κόσμου», αλλά πολύ περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει τους ανθρώπους που ως εργάτες ή πρόσφυγες εγκαταλείπουν τις χώρες τους για να αποφύγουν τα όσα η Δύση δημιούργησε. Ολα αυτά ήταν εμφανέστατα στο συνέδριο το οποίο κατά τα άλλα συνεκλήθη για να αποφασιστούν τρόποι και μέθοδοι καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών διάκρισης.

Ενός συνεδρίου του οποίου κυριότερα χαρακτηριστικά ήταν σε τελική ανάλυση η αντιπαλότητα ανάμεσα στην δύση και τον υπόλοιπο κόσμο αναφορικά με τα αιτήματα τα οποία εγέρθηκαν από τους εκπροσώπους των λαών εκείνων, που σε πολλές περιπτώσεις βρέθηκαν να είναι θύματα ρατσιστικής αντιμετώπισης. Η άρνηση της δύσης να συζητήσει το σύγχρονο σκλαβοπάζαρο που ταλανίζει ακόμη την Αφρική, αλλά και το κοινωνικό σύστημα της κάστας με τα χιλιάδες θύματα στις Ινδίες. Το αίτημα των ανθρώπων εκείνων που ήταν θύματα ρατσιστικών καθεστώτων για αποζημιώσεις, όπως και το αίτημα των λαών που τελούν υπό κατοχή, για απελευθέρωση.

Κατάφεραν λοιπόν περίτρανα οι δυτικοί να αποδείξουν σε όλο τον κόσμο ότι δεν

είναι σε θέση να συζητήσουν και να λύσουν τα σύγχρονα προβλήματα που γεννιούνται τόσο μέσα από την νέα παγκόσμια τάξη, τη γνωστή παγκοσμιοποίηση. Κατάφεραν να δείξουν ότι δεν ενδιαφέρονται για τις τύχες των λαών εκείνων που είναι τα καθημερινά θύματα των καταστάσεων τις οποίες η δύση έκτισε, είτε με την αποικιοκρατία, είτε με την υποκίνηση εμφυλίων συγκρούσεων ή τη στήριξη απολυταρχικών, φασιστικών δικτατοριών, είτε με την πραγματική και φανερή επέμβαση στην κυριαρχία άλλων χωρών για να «αποκαταστήσουν», όπως κατά καιρούς υποστήριξαν τη δημοκρατία, προασπιζόμενοι στην ουσία τα δικά τους συμφέροντα.

Κυρίαρχο λοιπόν στοιχείο στο Durban, κυρίως κατά το φόρουμ των μη κυβερνητικών οργανισμών ήταν ο έντονος αντιαμερικανισμός. Ενας αντιαμερικανισμός ο οποίος όπως είναι απόλυτα φυσικό γεννιέται από την στάση των Η.Π.Α. απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο και κυρίως, την Λατινική Αμερική, την Αφρική, την Μέση Ανατολή και τα Βαλκάνια. Την πολιτική εκείνη που δεν λογαριάζει την αξία της ανθρώπινης ζωής, παρά μόνο αν αφορά Αμερικανούς πολίτες. Που δεν ενδιαφέρεται για τις συνέπειες του πολέμου, αφού αυτός δεν εκτυλίσσεται σε Αμερικανικό έδαφος. Που δεν ενδιαφέρεται για τα σύγχρονα σκλαβοπάζαρα αφού αυτά εξυπηρετούν τα δυτικά οικονομικά συμφέροντα..

Κατ' αυτό τον τρόπο οδηγούμαστε στο λογικό συμπέρασμα ότι τελικά τα γεγονότα της Νέας Υόρκης, ήταν το φυσικό επακόλουθο του Durban. Το φυσικό επακόλουθο της αποτυχίας της συνάντησης που θα έδινε κάποια ελπίδα για ένα καλύτερο, ειρηνικό μέλλον, χωρίς καμία μορφή διάκρισης αλλά με ανοχή στη διαφορετικότητα.

Πρέπει παρ' όλ' αυτά να αναγνωρισθεί ότι η τρομοκρατία δεν προσφέρει καμιά λύση, αλλά αντίθετα δημιουργεί περαιτέρω προβλήματα. Αλλά αν ο «πολιτισμένος» κόσμος θέλει να βρει τους πραγματικούς ενόχους, ας ψάξει στην δική του πολιτική. Την πολιτική εκείνη που γεννά ανθρώπους χωρίς ελπίδα, νέους που δεν λογαριάζουν ούτε την ίδια τους την ζωή.

Κυπριακό στα πλαίσια της σχέσης Τουρκίας

Πώς διαμορφώνεται και ποιός εκμετάλλευσης τυγχάνει

Ουμίτ Ινατσί

Για να μπορέσουμε να αναληφθούμε το ρόλο που διαδραματίζει το Κυπριακό στις σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε, θα πρέπει πρώτα να γίνει μια σωστή διάγνωση γι' αυτή τη διαιωνιζόμενη διαμάχη που ονομάζεται Κυπριακό Πρόβλημα. Για να μπορέσουμε να έχουμε επ' αυτού μια αντικειμενική θεώρηση, θα πρέπει ευθύς εξαρχής να πούμε ότι δεν μπορούμε να έχουμε γνώση του προβλήματος, αν ξεκινούμε από την επίσημη άποψη της ιστορίας.

Μετά τη κατάρρευση το '63 της κοινής Δημοκρατίας, το πρόβλημα εμφανίζεται με διάφορες αμφιές και με την επέμβαση του '74 φόρεσε το τελευταίο του κοστούμι, αποκτώντας μια απαρχαιωμένη μορφή. Από το '63 μέχρι το '74 οι Τουρκοκύπριοι είναι κατά το ήμισυ αποτραβηγμένοι από την [Κυπριακή] Δημοκρατία, συνεχίζοντας να διαβούν μέσα στα δικά τους γκέτο και με ιδέες το ταξίμ, τη διχοτόμηση, βιώνουν μια πολιτική κρίση. Στο ίδιο διάστημα οι Ελληνοκύπριοι αναμένουν με τη μετανάστευση να μειωθεί ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων και το σχετικό εκτόπισμά τους, που οι Τουρκοκύπριοι αυτο εξουδετερώνουν από μόνοι τους. Κι αυτό γιατί η φυσική αριθμητική μείωση των Τουρκοκυπρίων, θα έδινε την ευκαιρία να προκληθούν αλλαγές στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, το αποτέλεσμα των οποίων θα ήταν οι Τουρκοκύπριοι από συντάξιοι στη Δημοκρατία να μετατραπούν σε εθνική μειονότητα στα πλαίσια μιας Ελληνικής χώρας. Πρόκειται για ένα δόλο σχέδιο, που θα έδινε την ευκαιρία να προχωρήσει [η Ελληνοκυπριακή πλευρά] προς την ιδέα της "Ένωσης".

Εκμεταλλούμενοι την ύπαρξη της Χούντας στην Ελλάδα, οι ακραίοι εθνικιστές που οργανώθηκαν στα πλαίσια της "ΕΟΚΑ Β" πραγματοποιήσαν το πραξικόπημα, για να επισπεύσουν έτσι την Ένωση. Ως μια από τις τρεις εγγυήτριες χώρες, κάνοντας χρήση του σχετικού δικαιώματος της, αποβιβάζει η Τουρκία στο νησί στρατεύματα για την αποκατάσταση της Δημοκρατίας και επειδή υπάρχει κατάσταση πολέμου, για να προστατεύσει τη ζωή και τις περιουσίες των Τουρκοκυπρίων 20 Ιουλίου του '74... Μέχρι εδώ σε γενικές γραμμές αναφερθήκαμε στη περίοδο της επώασης και της εκκόλαψης του προβλήματος (παράλειψα να αναφερθώ στην εσωτερική δυναμική που δημιουργήθηκε όλα αυτά τα χρόνια ανάμεσα στους Τουρκοκυπρίους κάτω από το καθεστώς της Τ.Μ.Τ)

Μέχρι σ' αυτό το στάδιο (το '74), το πρόβλημα δεν θεωρήθηκε ως ένα εμπόδιο που έπρεπε αμέσως να ξεπεραστεί. Αντίθετα,

αποτελέσει τροφή τόσο για τους ενωτικούς όσο και αυτούς που επεδίωκαν που επεδίωκαν τη διχοτόμηση.

Μετά το '74 ακολουθεί ο εποικισμός και η γεωγραφική διχοτόμηση παίρνει σάρκα και οστά. Η τάση προς τη διχοτόμηση κερδίζει έδαφος ανάμεσα στους Τουρκοκυπρίους, ενώ η Τουρκία (;) και απομακρύνεται από το ρόλο της εγγυήτριας δύναμης και γίνεται σαφές ότι μετατοπίζεται αναλαμβάνοντας το ρόλο του κατακτητή. Επιστημάνεται ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη Εγγυήσεως η οποία ενέχει θέση Συντάγματος, ούτε η Ένωση ούτε η διχοτόμηση μπορούν να τύχουν επίκλησης ως δικαίωμα.

Χωρίς καθόλου να βασίζονται σε οποιαδήποτε σύμβαση ή το Διεθνές Δίκαιο και κάτω από την ονομασία "Υπουργείο Αποκατάστασης", το οποίο επί Οθωμανών θα ονομαζόταν "Υπουργείο Λαφραγωγίας", οι Τουρκοκύπριοι μοίρασαν και οικειοποιήθηκαν τις περιουσίες των Ελληνοκυπρίων οι οποίοι τις εγκατέλειψαν, με την ελπίδα ότι κάποια στιγμή θα γυρίσουν. Και οι ίδιοι οι Τούρκοι που μεταφέρθηκαν στη Κύπρο, με στόχο τη "δημογραφική εδραίωση", αρχίζουν μια επιχείρηση φαρμαγωγίας της γης.

Το εγχείρημα της φαρμαγωγίας της γης, σαν να πρόκειται για κάτι φυσιολογικό για μας, τόσο για την άλλη πλευρά όσο και για ολόκληρο το κόσμο, δεν είναι τίποτα άλλο από εποικισμό. Ωσάν να μην ήταν αρκετά όλα αυτά, η ανακήρυξη της ΤΔΒΚ το '83 κατέστησε το πρόβλημα απαρχαιωμένο.(:)

Αλλά γιατί χρησιμοποιώ τον όρο "απαρχαιωμένο πρόβλημα"; Διότι, εξαιτίας του ότι η διάσπαση έχει πάρει αυτές τις διαστάσεις, υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις και για τις δύο πλευρές. Και οι δύο πλευρές προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα χώρο ύπαρξης, απεξαρτώντας τον από το πρόβλημα, έτσι που διαρκώς να αναβάλλεται η επίτευξη αποτελέσματος. Παρόλο που με το να τους ανήκει η Δημοκρατία, κατάφεραν οι Ελληνοκύπριοι να έχουν οικονομικά πλεονεκτήματα αναγκάζονται πάντα να συμπεριφέρονται σαν ένα όχι αρταμελές σώμα και τούτο γίνεται αισθητό στο θέμα της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Την ίδια στιγμή για τη ΤΔΒΚ στο διεθνή χώρο έχει δημιουργηθεί μια κατάσταση αφορισμού, μη αναγνώρισης. Η εμμονή στη θέση ότι "δεν μπορούμε να κάνουμε πίσω από την ύπαρξη της ΤΔΒΚ", μετέφερε το πρόβλημα στο σαϊξητικό δίλημμα "να ζει κανείς ή να μη ζει". Και το περίεργο είναι ότι η περίπτωση της ΤΔΒΚ είναι η κατάσταση της μη ύπαρξης, αφού απ' ότι φαίνεται η ΤΔΒΚ είναι καταδικασμένη να περάσει στην ιστορία ως "το λεγόμενο κράτος".

Όλες οι ενδείξεις σήμερα μας οδηγούν προς μία ομοσπονδιακή λύση. Πιστεύω ότι, μια πιο

αισιόδοξη προσέγγιση θα ήταν αν αντικρίζαμε αυτή τη λύση ως μια διαδικασία εξελικτικής βελτίωσης του αποτελέσματος, παρά ως το καθαυτό καθοριστικό τελικό αποτέλεσμα. Δεν πιστεύω ότι το Κυπριακό Πρόβλημα είναι τέτοιο δημιούργημα, που να μπορεί να εξαφανιστεί με μια οποιαδήποτε συμφωνία γιατί, για να διατηρήσει το Κυπριακό Πρόβλημα την ιδιότητα του εφτάψυχου, το εξέθεσαν προσεκτικά ο αμερικάνικος και ο αγγλικός ιμπεριαλισμός καθώς και ο τουρκικός και ο ελληνικός σοβινισμός.

Ο σοβινισμός, σαν να πρόκειται για μια μητέρα που τρέφει ένα δράκο, εξέθερε το "πρόβλημα", δίνοντας τις ευλογίες στο διαχωρισμό, τη διάσπαση και την απόσταση, ωσάν αυτά να συνιστούσαν τα στοιχεία της νίκης. Γι' αυτό το λόγο το Κυπριακό έπαψε να είναι πολιτικό πρόβλημα και μετατράπηκε σε ψυχοκοινωνική αρρώστια, που διαρκώς κατατρύχει το υποσυνείδητο. Μέσα από την οποία διαμορφώθηκε το πρόβλημα και η τάση των δυο κοινοτήτων να επιλέξουν για το μέλλον ένα μοντέλο σύμφωνα με τη δική τους προτίμηση, είχε ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση ενός απόλυτου και ολοκληρωτικού πολιτικού ύψους. Κάνοντας χρήση των δυνατοτήτων της διεθνούς αναγνώρισης, οι Ελληνοκύπριοι τη μετέτρεψαν σε εργαλείο εκδίκησης, με τον αποκλεισμό των Τουρκοκυπρίων από τη διεθνή σκηνή. Οι Τουρκοκύπριοι με τη σειρά τους, ενσωματώνόμενοι στη Τουρκία ξεπερνούν κι αυτά τα όρια της διχοτόμησης και κάτω από τον μανδύα της ενσωμάτωσης εκφράζουν τη βούληση τους για ένωση με την Τουρκία, προσπαθώντας έτσι να εκδικηθούν τους Ελληνοκύπριους για τη πολιτική τους για "Ένωση".

Όλα αυτά μας δείχνουν ότι οι δυο κοινότητες αναζητούν μια πολιτική ταυτότητα που δεν έχει να κάνει με την Κυπριακή ιθαγένεια αλλά προσπαθούν να την αποκτήσουν καθοδηγούμενοι από ένα "μυμητικό εθνικισμό". Αυτό το σχίσμα οφείλεται σε ένα εθνικισμό που στρέφεται προς την "μητέρα πατρίδα". Το εξιδανικευμένο έθνος είναι [για τους εθνικιστές] η μητέρα πατρίδα. Στην Κύπρο οι εθνικισμοί είναι αντανάκλαση των εθνικισμών των μητέρων πατρίδων. Πρόκειται για μια πλατωνική αντανάκλαση και μίμηση και δεν θα αποτελούσε ειρωνεία αν αποκαλείτο "μυμητικός εθνικισμός".

Αλλά πως μπορεί να σωθεί αυτή η χώρα και οι κοινότητες, όταν έχει μοιραστεί στα δυο από το μίσος και τον πόθο για εκδίκηση; Εγώ θα ήθελα τη διάσωση να εκφράσω ως ίαση από την αρρώστια του σοβινισμού. Αντί την ομοσπονδία που δίνει την ευκαιρία σε

αποσχιστικές εκτροπές, πιστεύω ότι η διάσωση μπορεί να προέλθει μέσα από τη δεσπεριφεριακή, δικαιοδική Ομόσπονδη Δημοκρατία, Η οποία είναι πιο συνεταριστική, διαφυλάττει καλύτερα το σύνολο, αναπτύσσει την αίσθηση του "εμείς", δεν τροφοδοτεί τον φθοροποιο ανταγωνισμό και βοηθά την απο κοινού ανέλιξη. Οι διασπαστικές τάσεις οι οποίες εκφράζουν τη θέληση για απομάκρυνση από τον άλλο ή καλλιεργούν "το φόβο του εχθρού", με κανένα τρόπο δεν μπορούν να επιφέρουν μια πραγματικά λύση και το άρωμα της ειρήνης που θα σηματοδοτούν το «το τέλος του προβλήματος.»

Η «επίσημη πολιτική» της Τουρκικής Δημοκρατίας, ότι «δεν υπάρχει Κυπριακό πρόβλημα» [υπονοώντας ότι έχει λυθεί με τα γεγονότα του '74], δεν απέφερε καρπούς από πλευράς εξωτερικής πολιτικής νίκης και η αναπαραγωγή παραδειγμάτων μυθικού ηρωϊσμού, για να χρησιμοποιηθούν τελικά ως στοιχεία πολιτικής, αποτρεφούν πεπαλαωμένες ανακρίσεις. Στις διεθνείς σχέσεις τα οφελήματα αποκτά κανείς μέσα από μια επικδομητική στάση και όχι μέσα από την άρνηση. Ωστόσο η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας, ιδιαίτερα στο κυπριακό πρόβλημα, εδράζεται στο συναίσθημα και τον Ζεμανφουτισμό, κάτι που στην Τουρκία θεωρείται επίτευγμα. Υπάρχει ο φόβος ότι αν γίνουν δεκτές οι προτάσεις του ΟΗΕ και της Ε.Ε για τη Κύπρο, που έχουν γίνει στα πλαίσια μιας νομισματικής προσέγγισης, η Τουρκία θα μειωθεί. Από τη μια αμφιταλαντεύεται η Τουρκία για να πάρει μέρος στη διαδικασία εξεύρεσης λύσης και από την άλλη, λόγω της δικής της οντολογικής ανασφάλειας, βλέπει με καχυποψία τις οποιοδήποτε προτάσεις που γίνονται. Έχω τη γνώμη ότι, αν μπορέσει η Τουρκία να απαλλαγεί απ' αυτές τις φοβίες που την εμβάλλουν σ' αυτά τα δίληματα, ο μισός δρόμος [προς τη λύση] θα έχει διανυθεί.

Στη πραγματικότητα αυτός ο φόβος είναι ο φόβος της κατάρρευσης ενός μύθου, που οι ίδιοι έχουν μεγαλοποιήσει. Εξού και όταν το Κυπριακό αναφέρεται ως προϋπόθεση για να αμφοτέρω η Τουρκία να προχωρήσει στις σχέσεις της με την Ε.Ε, η επίσημη τουρκική πολιτική στο κυπριακό ασημαίνει. Είναι παράδοξο το ότι και όταν ακόμα εκδικάστηκε και κρίθηκε η Τουρκία ένοχη ως κατακτητής από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρώπων Δικαιωμάτων, η ρητορική της στο Κυπριακό καθόλου δεν μαλάκωσε. Αντίθετα μέσα από το οθωμανικό σύνδρομο, τούτο είχε ως αποτέλεσμα μια ευρύτερη κατανάλωση της κατακτητικής ρητορικής.

Νομίζω ότι θα ήταν καλά να διερωτηθούμε, τι κέρδισε η Τουρκία, θεωρώντας νίκη και επιτυχία τη μη λύση που συνεχίζεται από το '74 μέχρι σήμερα, εμπαιζοντας το κόσμο με το σύνθημα ότι «μη λύση είναι λύση». Από τη μια φλερτάρει η Τουρκία την Ε.Ε με το σύνθημα «αν θα μ' αγαπάς να μ' αγαπάς όπως είμαι», ενώ από την άλλη λέει αναοδώς «μη με πιέσετε». Έτσι, η Τουρκία που θέλει να απολαμβάνει κύρους στην Ευρώπη, γίνεται θύμα των δικών της

αντιφάσεων. Η αναοδής αυτή στάση της Τουρκίας κανένα δεν έχει αποτέλεσμα, πλην του να τροφοδοτεί με καύσιμα τους σοβινιστές και τους απορριπτικούς-τον Denktas ιδιαίτερα- οι οποίοι τάσσονται υπέρ της συνέχισης της ΤΔΒΚ, τη στιγμή που η ΤΔΒΚ δεν γίνεται δεκτή ως νόμιμο κράτος και θεωρούντη λύση ως κακοδομονία.

Δεν θα πρέπει να είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς ότι, η μη λύση αποτελεί μεγάλο εμπόδιο για τη Τουρκία στη πορεία της προς την Ε.Ε. Η συνέχιση της πολιτικής του «μη αναμηνύστε στο Κυπριακό», δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια πολιτική ανοησία, αποτέλεσμα της οποίας είναι η δημιουργία καχυποψίας... Για καιρό τώρα στο μυαλό των ανθρωπινων στριφογυρίζουν αυτά τα ερωτήματα: Γιατί το δίδυμο των αγγλοαμερικάνων, που έσπευσαν να ελευθερώσουν το Κουβέιτ από τη κατοχή του Ιράκ, στο κυπριακό συμπεριφέρονται ράθυμα και ξεσηκωμένοι; Γιατί η Αγγλία που είναι ένας από τους εγγυητές της Κυπριακής Δημοκρατίας, εγγυήτριας δύναμης; Ποιοί έχουν συμφέρον να χέχεται η Τουρκία διαρκώς ραπίσματα στους κύκλους της διεθνούς διπλωματίας, παλαιώνονται ενάντια σ' ένα νομικό πρόβλημα που διαρκώς τη φέρνει σε δυσκόλη θέση; Γιατί η Αμερική, η οποία δείχνει ότι αγαπά τη Τουρκία, θέλει να παραμένει η Τουρκία μια χώρα με προβλήματα να αμύνεται ως «μια χώρα περιβαλλόμενη από κινδύνους;» Όταν θα έχουμε τις απαντήσεις σ' αυτές τις ερωτήσεις, τότε μόνο θα μπορέσουμε να καταλάβουμε ποιοί είναι εκείνοι που ωφελήθηκαν από το Κυπριακό και ποιοί είναι αυτοί που ζημιώθηκαν.

Είναι καιρός για την ειρήνη, που καθυστέρησε πολύ να έρθει. Το «Κυπριακό Πρόβλημα» μας ξέκοψε [τους Τουρκοκύπριους] από τον κόσμο και μας μετέτρεψε εξιλαστήριο θύμα. Ταυτόχρονα μετατράπηκε στο πιο πολύτιμο εργαλείο γι' αυτούς που θέλουν να βλέπουν πάντα την Τουρκία καταστασιασμένη. Με τα όσα έχουν διαμορφωθεί ως τώρα με τις διάφορες συμφωνίες**, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι θα πρέπει να βάλουμε τελεία και παύλα στην ιστορία που γράφτηκε μέσα από την εχθρότητα. Χωρίς καμιά αμφιβολία, η ειρήνη που θα έρθει στο νησί θα δυναμώσει την ελληνοτουρκική φιλία και θα δημιουργήσει μια νέα προοπτική. Μια προοπτική που δεν θα είναι άλλη από την ένταξη στην Ε.Ε.

Η Ε.Ε, η οποία χαρακτηρίζεται από τον Ντεκτάς-και το φέουδο της μη λύσης το οποίον εδημιούργησε- ως «ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τον Τουρκισμό» και την οποία ταυτίζει με την Ένωση, είναι το μοντέλο που η Τουρκία επέλεξε για να οδεύσει. Είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς την αγάθη του. Προς την «μητέρα-πατρίδα», όταν με διάφορα παιχνίδια και ελιγμούς προσπαθεί να την αποπροσανατολίσει και να της στερήσει την δυνατότητα ενός τέτοιου μέλλοντος. Και όλα αυτά εν ονόματι της εκδίκησης των Ελληνοκυπρίων.

Χρησιμοποιώντας την εθνικιστική ρητορική για να διαωρίζουν το δικό τους σύστημα συμφερόντων, προσπαθούν τα διάφορα παράσιτα της αβεβαιότητας, να δείξουν ότι η Ε.Ε αποτελεί ύπαρξης για τους Τουρκοκύπριους. Σ' αυτούς συμφέρον για λόγους πολιτικής κατανάλωσης να χρησιμοποιήσουν ως εργαλείο την οντολογική έλλειψη εμπιστοσύνης προς την άλλη κοινότητα και αναπαράγοντας το φόβο, να δημιουργήσουν μια κλειστή κοινωνία. Για τους Τουρκοκύπριους το μεγαλύτερο πρόβλημα δεν είναι το ίδιο το Κυπριακό αλλά ο αποκλεισμός και η απομόνωσή τους. Αυτή η κατάσταση εννοεί τη συνέχιση της μη λύσης. Αυτός είναι ο λόγος που η Ε.Ε παρουσιάζεται ως κίνδυνος.

Η Ε.Ε είναι σημαντική όχι μόνο σε σχέση με την λύση του Κυπριακού Προβλήματος αλλά και σε συνάρτηση με τον πλουραλισμό των κουλτούρων, έτσι που οι διάφοροι πολιτισμοί να μην οδηγούν στο διαχωρισμό αλλά αντίθετα να εμπλουτίσουν τη δημοκρατία. Η Ε.Ε βρίσκεται μπροστά μας ως ένα μοντέλο για τη δημιουργία μιας νέας κοινωνίας και μιας νέας χώρας. Αν η Τουρκία θέλει να φτάσει σε κάποιο θετικό αποτέλεσμα στις σχέσεις της με την Ε.Ε, θα πρέπει να αναθεωρήσει την πολιτική της στο Κυπριακό. Αν θα συνεχίσει να κυριαρχεί η ιδέα ότι, με τις τάσεις ενσωμάτωσης και τους πολιτικούς όρους που επιβάλλει θα έχει πολιτικό κέρδος, τότε θα πρέπει [η Τουρκία] με ειλικρίνεια να δηλώσει ότι εγκαταλείπει το δρόμο προς την Ε.Ε. Αν η πραγματική βούληση της Τουρκίας συνίσταται στη συνέχιση της κατάστασης στη Κύπρο ως έχει σήμερα, θα πρέπει να το δηλώσει ανοικτά και να εγκαταλείψει την οποιαδήποτε ιδέα για ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Και αυτό γιατί υπάρχει μεγάλη αντίφαση μεταξύ αυτών που κάνει και των εγγράφων που έχει υπογράψει. Μήπως, εφαρμόζοντας μια στρατηγική, όπου χρησιμοποιώντας το Κυπριακό, νιώθεται πετυχημένη η Τουρκία μια πολιτική «νίκη» vis-à-vis της Ευρώπης;

Εγώ ως Τουρκοκύπριος υποστηρίζω ότι η ειρήνη και η ηρεμία θα πρέπει τελικά να επικρατήσουν στο νησί. Βλέπω το συντομότερο να εδρασηθεί η ελληνοτουρκική φιλία και η ρητορική της εχθρότητας να θαφτεί στα βάθη της ιστορίας. Αντί να στρέφουμε ο ένας του άλλου τη πλάτη, να αγχαιαστούμε και να σκεφτούμε το κοινό μέλλον, που θα κάνει να ξεραθούν οι ριζες του μίσους και του διαχωρισμού. Ο χώρος που θα βρεθούν οι συνδυασιμότητες μπορεί να είναι η Ε.Ε. Όλες οι ευκαιρίες μας περιμένουν...

* Ορος που δημιουργεί ο συγγραφέας
** Αναφέρεται προφανώς στις συμφωνίες ανωτάτου επιπέδου

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Του Γιώργου Λιλλήκα Βουλευτή ΑΚΕΛ Αριστερά- Νέες Δυνάμεις

Βασικός κανόνας μιας επιστημονικής προσέγγισης ενός θέματος είναι η αποστασιοποίηση, σε όλα τα επίπεδα, από το αντικείμενο της μελέτης. Διαφορετικά, υπάρχει ο κίνδυνος αν όχι της ταύτισης ή της προκατάληψης, σίγουρα της ιδεολογικής και από πολιτικές σκοπιμότητες επηρεαζόμενης θεώρησης του αντικείμενου.

Αυτός ο κίνδυνος είναι πολύ απτός, όταν κάποιος αναφέρεται στο ζήτημα της επαναπροσέγγισης. Και αυτό γιατί το θέμα από μόνο του δεν έχει νόημα. Νόημα και ιστορικό ρόλο αποκτά, όταν παίρνει τη σωστή κοινωνική και πολιτική διάσταση που η ιστορική αναζήτηση επιτρέπει να διαφανεί. Επαναπροσέγγιση ή προσέγγιση σημαίνει διακοινοτικές σχέσεις και η δυναμική που αυτές περιλαμβάνουν ή αποκλείουν αποτελεί ουσιαστικό συνθετικό στοιχείο του Κυπριακού, της λύσης ή διαίωσής του.

Μέσα από τις διακοινοτικές σχέσεις, την ομαλότητα αλλά και την κρίση, διαφαίνονται όλες σχεδόν οι πτυχές του προβλήματος που για δεκαετίες ζει η Κύπρος: Η εσωτερική πτυχή, με την κοινωνικό-οικονομική αλλά και ιδεολογική βάση που προκάθρισαν τους στόχους και το πλαίσιο της σύγκρουσης. Διαφαίνεται επίσης η εξωτερική ή διεθνής πτυχή με τις επεμβάσεις και μηχανορραφίες που διέγραψαν τακτικές και στρατηγικές για τις διακοινοτικές σχέσεις, για εξυπηρέτηση των στόχων εκείνων που η ειρηνική συνεργασία παρεμπόδιζε.

Το φυσικό πλαίσιο της συνύπαρξης δυο ή περισσότερων κοινοτήτων, εθνικών ή μη, όπως και η ποιότητα της, καθορίζονται κατά κύριο λόγο από τη διαλεκτική σχέση που συνδέει τον άνθρωπο και κατά συνέπεια την ομάδα ή κοινότητα στην οποία ανήκει με το οικονομικό-κοινωνικό περιβάλλον του.

Οι άνθρωποι καθορίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις μέσα από τις διεργασίες που οι συνθήκες ζωής τους, επαγγελματικές, οικογενειακές κλπ. όπως και ο χώρος στον οποίο διακινούνται, επιβάλλουν στην καθημερινή τους εμπειρία. Ιδίες συνθήκες εργασίας, ίδιος χώρος, συνεπάγονται προβλήματα, αγώνες, ανησυχίες,

συμφέροντα ίδια ή ανταγωνιστικά αλλά όχι διαχωριστικά. Στην περίπτωση κοινωνίας με πολλές εθνότητες η ύπαρξη αντίθετων συμφερόντων, που βασίζονται στην κοινωνική υπόσταση του ατόμου δεν είναι λιγότερο θετική από την ύπαρξη κοινών συμφερόντων. Ο λόγος είναι διότι και οι δύο δυναμικές έχουν ως αφετηρία τις πραγματικές ανάγκες και συνθήκες και κινητοποιούν τον άνθρωπο, ως μέλος κοινωνικής ομάδας και όχι εθνικής ή θρησκευτικής. Συνεπώς κάθε συναγωνιστική ή ανταγωνιστική διεργασία δεν ξεπερνά τα όρια των ήδη καθορισμένων κοινωνικο-οικονομικών πραγματικοτήτων τις οποίες, είτε θέλουν να διατηρήσουν είτε θέλουν να μεταβάλουν.

Όταν όμως οι ανθρώπινες σχέσεις περνούν μέσα από τη διόπτρα των θρησκευτικών κοινοτήτων, τα σημεία αναφοράς αλλάζουν και μαζί και οι διεργασίες, ενώ οι δυναμικές που αναπτύσσονται έχουν καταλυτικές επιπτώσεις για την ενότητα του κοινωνικού συνόλου. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν οι σχέσεις μετατοπίζονται από τη σφαίρα της κοινωνικο-οικονομικής πραγματικότητας, όπου λειτουργούν ορθολογιστικά κριτήρια, στη σφαίρα της ιδεολογίας όπου κυρίως κυριαρχεί ο συναισθηματισμός.

Το πέρασμα αυτό από τη μια σφαίρα στην άλλη δεν είναι φυσικό και ούτε γίνεται με αυτόματους μηχανισμούς. Είναι αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών και επιτυγχάνεται μέσα από αρκετά πολύπλοκες και μακρόχρονες διαδικασίες. Βασική προϋπόθεση είναι ο σχεδιασμός και η προβολή χωριστών στόχων για κάθε εθνική κοινότητα σε βάρος των κοινωνικών ενοποιητικών στόχων.

Αυτή η πολύδιάστατη πραγματικότητα των διακοινοτικών σχέσεων, γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τις δυνάμεις εκείνες που επιθυμούν να αλλοιώσουν τη φύση ενός προβλήματος ή να μεταβάλουν το χαρακτήρα του, δημιουργώντας στην πραγματικότητα ένα νέο πρόβλημα που επισκιάζει το παλιό. Η τακτική αυτή έχει χρησιμοποιηθεί πολλές φορές στη σύγχρονη παγκόσμια ιστορία και έχει καθιερωθεί στην πολιτική γλώσσα σαν "πολιτική του διαίρει και βασίλευε".

Μέσα περίπου σ' αυτά τα πλαίσια διακυμάνθηκαν και συνεχίζουν να διακυμαίνονται οι διακοινοτικές σχέσεις στην Κύπρο, οι οποίες έχουν φτάσει, τα τελευταία 16 σχεδόν χρόνια, στο σημείο μηδέν, όπου ο όρος επαναπροσέγγιση υποδηλώνει την έλλειψη της επικοινωνίας, παραμένοντας όμως πολύ συχνά ένας όρος ασαφής και αντικειμενικά δύσκολος στην εφαρμογή του.

Το θέμα εκμετάλλευσης διακοινοτικών σχέσεων έχει πίσω στην ιστορία τις ρίζες του. Θέλοντας οι Βρετανοί να μειώσουν την πίεση που δεχόντουσαν για το θέμα της αυτοδιάθεσης-Ενώσης προσπάθησαν να δημιουργήσουν νέες εσωτερικές καταστάσεις, οι οποίες θα συνεπάγοντο προβολή νέων αιτημάτων, η φύση των οποίων θα τους επέτρεπε να ελιχθούν και να παίξουν το παιχνίδι των ισορροπιών αρχίζοντας από τη διοίκηση της χώρας. Στο πολιτικό επίπεδο τα πράγματα ήταν βασισμένα σ' ένα ιδεολογικό διαχωρισμό, αριστεράς-δεξιάς, ο οποίος ήταν περισσότερο έντονος στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα αφού στην Τουρκοκυπριακή, πολιτικά οργανωμένα σύνολα ή κόμματα εμφανίζονται γύρω στο τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και έχουν σαν βάση και σημείο αναφοράς τη διατήρηση της Τουρκικής ταυτότητας της κοινότητας τους και την προβολή του αιτήματος όπως, όταν και αν, οι Άγγλοι εγκαταλείψουν την Κύπρο, αυτή παραχωρηθεί στην Τουρκία.

Τα πρώτα όμως ουσιαστικά βήματα για οργανωτικό διαχωρισμό των δύο Κοινοτήτων παρουσιάστηκαν το 1944 στο συνδικαλιστικό χώρο, που ήταν και ο μόνος ίσως χώρος, μέχρι τότε, στον οποίο οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα εθνικής καταγωγής, είχαν αναπτύξει κοινή δράση χωρίς διακρίσεις, αφού κοινά ήταν τα προβλήματα και τα αιτήματα τα οποία πήγαιναν από τη ζωή τους. Η διασκορπισμένη παρουσία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων σ' ολόκληρη την Κύπρο, σε αμιγή αλλά και σε μικτά χωριά και πόλεις, επέβαλλε στους ανθρώπους ίδιους χώρους εργασίας. Κατά τη διάρκεια του χρόνου αυτού, δημιουργήθηκαν, με πολλές

πιέσεις και εκφοβισμούς, οι πρώτες επτά Τουρκικές Συντεχνίες οι οποίες αριθμούσαν μόνο 436 μέλη, αριθμός που απεδείκνυε ότι η πλειονότητα των εργαζομένων δεν δεχόντουσαν να αντιμετωπίσουν τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα πάνω σε εθνική βάση.

Σιγά-σιγά όμως και ενώ το αίτημα για Ένωση έπαιρνε πιο δυναμική μορφή αγώνων, με τη βοήθεια ξένων δυνάμεων οργανώνεται και το Τουρκοκυπριακό Εθνικιστικό κίνημα το οποίο είχε ως ιδεολογία του την ιδέα του Ταξίμ (της Διχοτόμησης) που ρίχτηκε το 1956 σαν αντιστάθμισμα της ιδέας της Ενώσης.

Για να καταστεί εφικτός ο στόχος του Ταξίμ, επιβλήτετο να δημιουργηθεί μια γεωγραφική και δημογραφική βάση γιατί η επικρατούσα κατάσταση τον καθιστούσε ανέφικτο. Πώς όμως θα μπορούσε να διαχωριστεί ο πληθυσμός σε συνθήκες ομαλότητας και αρμονικής συνεργασίας; Μόνη δυνατή διαδικασία ήταν η διακοινοτική σύγκρουση, το συναισθηματικό φορτισμό της οποίας πολύ εύκολα θα μπορούσαν οι εθνικιστές να εκμεταλλευτούν.

Στις 2 Ιουνίου 1955, Τουρκοκύπριοι μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων παραιτήθηκαν σ' ένδειξη διαμαρτυρίας για "την αδιαφορία των Ελλήνων Δημάρχων στα Τουρκικά συμφέροντα και Δικαιώματα". Τρία χρόνια αργότερα ανακοίνωσαν την ίδρυση χωριστών Δημαρχείων καλώντας τους Τουρκοκύπριους να μην εκτελούν τις υποχρεώσεις τους έναντι των Δήμων των Ελληνοκυπρίων.

Περίπου την ίδια περίοδο ο Δρ. Κουτσιούκ δήλωσε για πρώτη φορά ότι "η συμβίωση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων ήταν αδύνατη", άποψη η οποία υποστηρίζεται μέχρι σήμερα από τους εθνικιστές.

Με τις πρώτες συμπλοκές το 1958, μεθοδεύτηκαν και οι πρώτες οργανωμένες μετακινήσεις Τουρκοκυπρίων από μικρά αμιγή ή μικτά χωριά με μεγάλο αριθμό Ελληνοκυπρίων σε μεγάλα κέντρα με αμιγή Τουρκικό πληθυσμό. Παράλληλα ασκούντο μεγάλες πιέσεις στους Τούρκους εργαζόμενους να οργανωθούν σε χωριστές συντεχνίες. Ετσι αναγκάστηκε η ΠΕΟ, παρά το γεγονός ότι εκπροσωπούσε τριπλάσιο αριθμό Τουρκοκυπρίων απ' ότι οι Τουρκικές Συντεχνίες, να κλείσει το Τουρκικό Γραφείο της.

Όλο αυτό το διάστημα από Ελληνοκυπριακής πλευράς δεν προωθείτο συστηματικά η διακοπή των σχέσεων ανάμεσα στις δύο κοινότητες, γιατί ο στόχος της Ενώσης απαιτούσε ενοποιημένο γεωγραφικά τον κυπριακό χώρο, αλλά βέβαια αντιμετωπίζοντο οι Τουρκοκύπριοι σαν ένα εμπόδιο προς

ολοκλήρωση του εθνικού στόχου, της Ενώσης. Κατά συνέπεια δεν ενθαρρύνοντο συναλλαγές ή στενές σχέσεις ανάμεσα στις δύο κοινότητες ιδιαίτερα μετά τα αιματηρά επεισόδια αλλά με βάση την οικονομική και πληθυσμιακή υπεροχή ανέμεναν ότι οι Τουρκοκύπριοι θα υποχωρούσαν.

Μέσα απ' αυτά τα γεγονότα και με το γνωστό συσχετισμό δυνάμεων αναδύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία, το σύνταγμα και η δομή της οποίας, βασίζονταν σε μια διαχωριστική αντίληψη σε φυλετική βάση. Ενώ η οικοδόμηση της νεαρής Δημοκρατίας απαιτούσε συνεργασία και αμοιβαία εμπιστοσύνη και ενώ η ίδια η ζωή έμπαινε σε συνθήκες δημοκρατίας και ελευθερίας, προσφέροντας καλές προϋποθέσεις για ενδυνάμωση των σχέσεων, το γεγονός ότι το Κυπριακό κράτος έγινε αποδεκτό από τις δύο πλευρές σαν επιβεβλημένη λύση, που δεν εξυπηρετούσε τους στόχους που πρόβαλλαν, οδήγησε τις δύο κοινότητες στο να αντιμετωπίσουν σαν μεταβατικό στάδιο, πράγμα που επέβαλλε την καχυποψία. Γι' αυτό, όχι μόνο δεν επιτεύχθηκε η επαναπροσέγγιση, που μετά τα αιματηρά γεγονότα του 58 επιβλήτετο, αλλά τρία χρόνια μετά την Ανεξαρτησία, νέες συγκρούσεις κατέστησαν το διαχωρισμό των κοινοτήτων πιο βαθύ. Το 1967 η μετακίνηση πληθυσμών έφτασε σε τέτοιο βαθμό που το 50% των Τουρκοκυπρίων ζούσαν στο 1.6% του κυπριακού εδάφους.

Ελάχιστες ήταν οι επαφές ανάμεσα στις δύο κοινότητες, αφού ακόμα και στη δημόσια υπηρεσία αλλά και σε άλλα επαγγέλματα οι Τουρκοκύπριοι εγκατέλειψαν τις θέσεις τους. Ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες που διατηρούσαν κάποια επαφή με τους Ελληνοκύπριους, αυτή είχε περιοριστεί σε αυστηρό επαγγελματικό επίπεδο, αφού οι υπόλοιπες κοινωνικές εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες τους αναπτύσσοντο σε χώρο διαφορετικό και απομονωμένο, ο οποίος πολύ δύσκολα δεχόταν οποιεσδήποτε εξωτερικές επιδράσεις. Οι οικονομικές δυσκολίες που οι Τουρκοκύπριοι αντιμετώπιζαν στους θύλακες αυτούς, επιστεύετο ότι θα έκαμπταν τη στάση τους. Από την άλλη όμως, τέτοιες δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, χωρίς επαφή και συνδιαλλαγές με την Ελληνοκυπριακή κοινότητα, αποτελούσαν πρόσφορο έδαφος για την ιδέα ότι η συνύπαρξη ήταν αδύνατη και ότι η κάθε κοινότητα έπρεπε να οργανωθεί και αναπτυχθεί από μόνη της.

Σε όλο αυτό το διάστημα ζωής της Κυπριακής Δημοκρατίας, είχε επικρατήσει πάνω σε συναισθηματική βάση η ιδέα της Ενώσης, γιατί δεν υπήρχε διαμορφωμένη πραγματική αστική ιδεολογία και τούτο διότι δεν υπήρχε ουσιαστικά ακόμα μια εξελιγμένη εθνική αστική τάξη. Τα συμφέροντα, της υπό

διαμόρφωση τάξης αυτής, εκφράζοντο από την εκκλησία η οποία είχε τη δική της προκαθορισμένη ιδεολογία και που δεν προσφέρετο για το σκοπό της επαναπροσέγγισης. Ετσι δεν ήταν πάντοτε ορθολογιστική η θέση για Ένωση και δεν εξυπηρετούσε τα πραγματικά συμφέροντα της εθνικής αστικής τάξης. Πολύ φυσιολογικά λοιπόν, όλα τα σημεία αναφοράς και οι συμβολισμοί οδηγούσαν στην αποστασιοποίηση παρά στην επαναπροσέγγιση.

Στις διεργασίες αυτές παρενέβηκε η Τουρκική εισβολή, η οποία αλλοίωσε σε πλήρη τα δεδομένα του προβλήματος. Οι δυο κοινότητες για πρώτη φορά εξαναγκάστηκαν να χωριστούν με απροσπέραστες διαχωριστικές γραμμές. Τα πράγματα λειτούργησαν πλέον πάνω σε μια πολύπλοκη και πολυδιάστατη σχέση όπου, οι τραυματικές εμπειρίες με τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις που επέβαλλαν σε συνδυασμό με τα αδιέξοδα και την ανασφάλεια, καθώς και την οικονομική πρόοδο από τη μια και εξαθλίωση από την άλλη, ανέτρεψαν τις ιδεολογίες και τα συναισθήματα που επικρατούσαν πριν και αμέσως μετά την εισβολή, όπου οι Τουρκοκύπριοι ένιωθαν ότι εκπλήρωσαν τον εθνικό στόχο τους ενώ οι Ελληνοκύπριοι ζούσαν μια εθνική τραγωδία.

Ο απόλυτος, σχεδόν, αυτός διαχωρισμός παίρνοντας φυσικό απτό σχήμα με συρματοπλέγματα και άρματα, γίνονταν αντιληπτός από τον κάθε άνθρωπο σαν μια τεχνική κατάσταση πραγμάτων, αφού ανάμεσα στις δυο κοινότητες υπήρχαν ξένα προς την Κύπρο στοιχεία τα οποία καταπάτησαν κάθε αρχή διεθνούς δικαίου και ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την επιβολή των νέων αυτών συνθηκών.

Μη αναγνωρίζοντας την κατάσταση αυτή ως τελική λύση του Κυπριακού, οι Ελληνοκύπριοι θεώρησαν τα αποτελέσματα της εισβολής σαν μεταβατικό στάδιο που, αυτή τη φορά, πρέπει να οδηγήσει στην επανένωση της Κύπρου. Συνεπώς, η πιο ρεαλιστική προσέγγιση που ακολούθησε, και που η σκληρή πραγματικότητα επέβαλε, οδήγησε πολύ νωρίς στη διαμόρφωση της ιδέας της επαναπροσέγγισης σαν αναγκαιότητα για την ανατροπή της κατοχικής κατάστασης. Στο πρώτο αυτό στάδιο η ιδέα της επαναπροσέγγισης είχε περισσότερο ιδεολογικό υπόβαθρο και εντασσόταν σε υπολογισμούς τακτικής και στρατηγικής παρά σε μια αναγκαιότητα.

Αντίθετα, ανάμεσα στους Τουρκοκύπριους, παρά τις δραματικές σκηνές που πολλοί απ' αυτούς έζησαν εγκαταλείποντας τα σπίτια, περιουσίες και φίλους τους στο Νότο, επικράτησε το συναίσθημα της ασφάλειας που φυσιολογικά κάποιος νοιώθει σε ένα πρώτο στάδιο συσπείρωσης μια ομοιογενούς ομάδας ή κοινότητας.

Παράλληλα, θέλοντας η ηγεσία τους να μονιμοποιήσει και αργότερα, αν αυτό ήταν δυνατό, να νομιμοποιήσει τη διαμελιστική, κατάσταση επέβαλε με τη βοήθεια του Τουρκικού στρατού την πλήρη αποξένωση των δυο κοινοτήτων. Για πολλά χρόνια η μόνη επικοινωνία που υπήρχε ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους γινόταν μέσω των ηγετών τους, οι οποίοι πολλές φορές προσάρμοζαν τα μηνύματα στα μέτρα εξυπηρέτησης της δικής τους πολιτικής και μέσα από τους επίσημους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς οι οποίοι φρόντιζαν βέβαια να προπαγανδίζουν τις θέσεις τους με τρόπο που μάλλον αποστασιοποιούσε παρά έφερνε πιο κοντά τους ανθρώπους των δυο κοινοτήτων.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι, δεδομένης της έλλειψης επικοινωνίας και οποιασδήποτε μορφής κοινωνικής διεργασίας και επαφής στη βάση, οι προσπάθειες επίλυσης τους κυπριακού εγίνοντο στο επίπεδο της ηγεσίας, η οποία παρ'όλα αυτά έβλεπε σαν ένα πρόβλημα νομικής φύσης, παράγμα που καθιστούσε αδύνατη οποιαδήποτε λαϊκή συμβολή στην προσπάθεια αυτή. Το Κυπριακό είχε καταντήσει ένα πρόβλημα, που ενώ ο κόσμος ζούσε καθημερινά τις συνέπειες του, εντούτοις η λύση του εξαιρούσε τον κόσμο αυτό από τις διεργασίες, αγνοώντας ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι εκείνοι που θα εφάρμοζαν και θα βίωναν, καλά ή κακά, τη λύση η οποία, μπορεί να αναζητείται μέσα στην αφηρημένη, για τους απλούς ανθρώπους, σφαίρα της πολιτικής και της διπλωματίας, αλλά θα είχε και εφαρμογή στη ζωή του καθενός.

Με τα χρόνια και τις διαμορφούμενες πραγματικότητες στις δυο κοινότητες, η ιδέα της επαναπροσέγγισης άρχισε να κατακτά έδαφος στη συνείδηση των ανθρώπων ως αναγκαιότητα και όχι απλώς ως μέσο προώθησης λύσης τους Κυπριακού. Τα αδιέξοδα, η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια για το μέλλον, η οικονομική εξαθλίωση των Τουρκοκυπρίων και η μαζική τους μετανάστευση συνέβαλαν στο να γίνει κατανοητό ότι δεν μπορούμε

να ζούμε χωρισμένοι σε μια τόσο μικρή χώρα. Διαφαίνεται όλο και πιο πολύ ότι τα συμφέροντα των δυο κοινοτήτων εξυπηρετούνται καλύτερα μέσα από τη συνεργασία παρά μέσα από τη αντιπαλότητα. Ετσι η επαναπροσέγγιση δεν αποτελεί απλά μια ιδεολογική θεώρηση του προβλήματος.

Πώς όμως παρεμβαίνουν οι νέοι σ' αυτή την κατάσταση;

Προβληματιζόμενος πάνω στο ζήτημα αυτό μου γεννήθηκε το ερώτημα κατά πόσο ο όρος "επαναπροσέγγιση" εκφράζει όλες τις κοινωνικές ομάδες ή πιο πολύ το κοινωνικό σύνολο. Επαναπροσέγγιση σημαίνει επαναφορά σε μια προηγούμενη κατάσταση πραγμάτων, η οποία πρέπει να ήταν θετικότερη της σημερινής γι' αυτό εξάλλου και επιδιώκεται. Μ' αυτή την έννοια είναι θετικός όρος, που απευθύνεται στις γενιές εκείνες οι οποίες είχαν ζήσει την προηγούμενη κατάσταση και επιθυμούν την ανοικτόδομη των παλιών καλών σχέσεων και την επαναδημιουργία των κοινών χώρων που παρήγαγαν και εδραίωναν αυτές τις σχέσεις.

Για τις νεότερες όμως γενιές που δεν είχαν γνωρίσει τις συνθήκες ειρηνικής συνύπαρξης, που δεν βίωσαν τη συνεργασία και τις συναλλαγές σε αδιαχώριστο κοινωνικό χώρο, πρόκειται ίσως περισσότερο για "προσέγγιση" δύο χωριστών ομάδων με στόχο τη δημιουργία μιας νέας ενότητας. Αυτό βέβαια περικλείει κάποιους αντικειμενικούς κινδύνους γιατί, μπορεί να συνεπάγεται την αναγνώριση δύο ξένων μερών που ωφείλουν, για το δικό τους συμφέρον, να προσεγγίσουν αλλά που μπορεί να παραμείνουν στο επίπεδο των φιλικών σχέσεων. Εχει λοιπόν χωριστό νόημα η "προσέγγιση" ή "επαναπροσέγγιση" για τις διάφορες γενιές; Πιθανόν ναι. Σίγουρα όμως η χρησιμότητα και ο σκοπός που συνδέεται άμεσα με τη λύση του προβλήματος οδηγεί σε μια κοινή συνισταμένη που μειώνει μεκροπρόθεσμα τους πιο πάνω κινδύνους, αν βέβαια η λύση επέλθει σε σχετικά σύντομο χρόνο.

Οι νέοι είναι αυτοί που δεν συνέλαβαν, με οποιοδήποτε τρόπο στη δημιουργία του Κυπριακού, ενώ

καλούνται σήμερα να το λύσουν γιατί αφορά άμεσα το δικό τους μέλλον. Δεν έχουν βιώσει τις τραυματικές εμπειρίες των αιματηρών γεγονότων από το '58 μέχρι το '74. Πολλοί βέβαια γνώρισαν τα αποτελέσματα αυτών είτε με τον ξεριζωμό της οικογένειάς τους από το χώρο ζωής τους, είτε με το χαμό αγαπημένων προσώπων. Το γεγονός ότι δεν είχαν ενεργό ρόλο στα τραγικά γεγονότα, τους καθιστά λιγότερο φορτισμένους συναισθηματικά και κατά συνέπεια χωρίς προκαταλήψεις. Από την άλλη όμως, επειδή δεν γνώρισαν την ποιότητα της αρμονικής συνεργασίας, είναι πιο ευάλωτοι στη σωβινιστική προπαγάνδα που υποστηρίζει και προβάλλει το αδύνατο της συνύπαρξης. Η τεράστια πλειοψηφία των νέων μας δεν έχουν γνωρίσει κανένα Τουρκοκύπριο και ενώ πολύ εύκολα έρχονται σε επαφή με νέους από οποιαδήποτε άλλη μακρινή χώρα, τους φαίνεται πολύ μεγάλη η απόσταση που μας χωρίζει από τους Τουρκοκύπριους. Και σ' αυτή όμως την περίπτωση υπάρχει και η αντίθετη θετική πλευρά. Είναι αδύνατο οι νέοι να κατανοήσουν και κατά συνέπεια να δεχτούν γιατί ενώ μπορούν να ταξιδέψουν ελεύθερα όπου θέλουν και να συναντήσουν όποιον επιθυμούν, να μην μπορούν να μετακινηθούν παντού στη χώρα τους και να συναντήσουν τους νέους συμπατριώτες τους.

Δεν είμαι βέβαιος αν οι νέοι έχουν να διαδραματίσουν ξεχωριστό ρόλο στην επαναπροσέγγιση και τη λύση του Κυπριακού. Βέβαια η διαφορετική τους ψυχολογία και εμπειρία απαιτεί και τους επιβάλλει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τις παλαιότερες γενιές, τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη. Το πιο σημαντικό στην περίπτωση αυτή είναι η αναγκαιότητα να αλληλογνωριστούν. Εχει μεγάλη σημασία να γνωρίσουν οι νέοι Ελληνοκύπριοι νέους Τουρκοκύπριους με τους οποίους θα ζήσουν την υπόλοιπη τους ζωή στην ίδια χώρα. Και αυτό μπορούν ή μάλλον πρέπει να επιδιώξουν να το κάνουν με τον τρόπο που το κάνουν και οι υπόλοιπες κοινωνικές, επαγγελματικές ή πολιτικές ομάδες.

Αναπτύσσοντας επαφές και προωθώντας, όπου είναι δυνατό, κοινές εκδηλώσεις και δραστηριότητες. Επειδή ακριβώς δεν είναι προκατειμεμένοι, μπορούν πολύ πιο εύκολα από τους μεγάλους να βρουν και να καλιεργήσουν τα στοιχεία που ενώνουν τις δυο κοινότητες και όχι αυτά που τις χωρίζουν. Δεν πρέπει να υποτιμώνται οι κοινές πολιτιστικές ή αθλητικές εκδηλώσεις οι οποίες μπορούν να φέρνουν τους νέους κοντά, έξω από πολιτικά πλαίσια και σκοπιμότητες. Μέσα απ' αυτό τον πολυδιάστατο τρόπο, θα πιστέψουν πραγματικά, ότι μπορούμε να συνυπάρξουμε και να συνεργαστούμε και ότι ο στόχος αυτός δεν αποτελεί απλώς μια ιδεολογική τοποθέτηση. Ετσι θα εξαλειφθούν κι ένα σωρό συγχίσεις που εμφανίζονται και που φτάνουν στο σημείο π.χ. να μην ξεχωρίζουν τους Τουρκοκύπριους από τους Τούρκους. Το ίδιο θα συμβαίνει φαντάζομαι και στην άλλη πλευρά. Και αυτά τα μηνύματα πρέπει να τα περάσουν σε όλους τους θεσμούς και οργανώσεις που ανήκουν.

Τον τελευταίο καιρό έχουν εντατικοποιηθεί οι επαφές ανάμεσα στις δυο κοινότητες, όχι μόνο από πολιτικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις, όπως συνέβαινε αμέσως μετά το '74, αλλά κυρίως μέσα από επαγγελματικές και άλλες, αυθόρμητα δημιουργημένες ομάδες πολιτών, που αφού αποκατέστησαν επαφή, προχωρούν πιο μακριά μέσα από το διάλογο στην καλύτερη κατανόηση των θέσεων και απόψεων της άλλης πλευράς στα ζητήματα που αφορούν τη λύση του Κυπριακού.

Η επαναπροσέγγιση όμως δεν είναι μια μεμονωμένη πράξη ή σειρά πράξεων. Είναι ένας ολοκληρωμένος τρόπος δράσης, σκέψης και προσέγγισης όλων των ζητημάτων που άπτονται του προβλήματος ή που σχετίζονται ή ενδιαφέρουν την άλλη κοινότητα. Είναι το περιεχόμενο της στάσης μας απέναντι σε κάθε τι που στέλλει, είτε το θέλουμε είτε όχι, μηνύματα στην άλλη κοινότητα και τα

οποία γίνονται αντικείμενο καθημερινής εκμετάλλευσης από τους εξτρεμιστές για ενίσχυση της διαμελιστικής τους πολιτικής ή μπορούν να βοηθήσουν όσους πιστεύουν στην επανένωση της πατρίδας μας. Ακόμα θα πρέπει να μαστε πολύ προσεκτικοί για τον τρόπο με τον οποίο αναφερόμαστε ή αξιοποιούμε έργα και πράξεις Τουρκοκυπρίων προοδευτικών, που αντιπολιτεύονται το Ντεκτάς και εργάζονται για μια ελεύθερη, χωρίς στρατούς, σύνορα και πρόσφυγες Κύπρο.

Από διάφορους χώρους εκφράζονται, αν όχι αντίθετες απόψεις για την επαναπροσέγγιση, κάποιοι φόβοι και ανησυχίες για το περιεχόμενο, τους σκοπούς και τα αποτελέσματα της. Υπάρχει η λανθασμένη αντίληψη ότι η επαναπροσέγγιση μεταθέτει τη βάση του προβλήματος και της γίνεται εκμετάλλευση από την Τουρκία. Εδώ πρέπει να γίνει κάποια επεξήγηση. Η επαναπροσέγγιση και τα μηνύματα της απευθύνονται στους Τουρκοκύπριους και όχι στην Τουρκία. Στην Τουρκία απευθύνεται η πολιτική μας για ενίσχυση της αμυντικής μας θωράκισης και η διεθνοποίηση που την εκθέτει πολιτικά.

Τα πλαίσια και οι τομείς της επαναπροσέγγισης είναι λόγω των αντικειμενικών δυσκολιών περιορισμένοι και γίνονται ακόμη πιο δύσκολοι λόγω της πολιτικής του Ντεκτάς να εδραιώσει το διαμελισμό μέσα από την αναγνώριση του καθεστώτος του, εκμεταλλευόμενος προς τούτο κάθε ευκαιρία και συχνά παρερμηνεύοντας ή παραποιώντας γεγονότα και πράγματα. Ετσι οι επαφές και η συνεργασία περιορίζεται εξ' ανάγκης σε ορισμένους τομείς και χώρους όπου δεν υπάρχει ο κίνδυνος άμεσης ή έμμεσης αναγνώρισης του ψευδοκράτους ή που δεν επιτρέπουν τέτοιες παρερμηνείες.

Γιατί, όμως, πέραν της αναγκαιότητας που δημιουργεί η ίδια η ζωή, είναι χρήσιμη η επαναπροσέγγιση και πώς συνδέεται με τη λύση του Κυπριακού;

Αναφέρθηκα και πιο πριν στη άποψη μου ότι η λύση του Κυπριακού δεν είναι θέμα νομικού κατασκευάσματος όπως μερικοί νομίζουν. Για να επιτευχθεί η λύση αλλά και να εφαρμοστεί και λειτουργήσει χωρίς προβλήματα πρέπει να στηρίζεται στην ιδεολογία του αλληλοσεβασμού, της ειλικρινούς συνεργασίας και της αφοσίωσης στους θεσμούς του Κυπριακού Κράτους. Πώς όμως θα καταστεί εφικτό τούτο αν δεν δημιουργηθεί ένα κλίμα αμοιβαίας δημοστυχίας και κατανόησης; Και ένα τέτοιο κλίμα πώς μπορεί να δημιουργηθεί αν δεν υπάρχουν επαφές και διάλογοι ανάμεσα στην ηγεσία αλλά και τους απλούς ανθρώπους; Οι Τουρκοκύπριοι ήταν πάντοτε εκτεθειμένοι στην προπαγάνδα της απειλής εξόντωσης τους από τους Ελληνοκύπριους. Αν εμείς δεν μπορούσαμε να ανατρέψουμε αυτή τη προπαγάνδα, πείθοντας με τις επαφές και τις πράξεις μας τους Τουρκοκύπριους για την ειλικρινή μας επιθυμία για ειρηνική και αρμονική συνύπαρξη το Κυπριακό δεν πρόκειται να οδηγηθεί σε αίσιο τέλος.

Τέλος πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η επαναπροσέγγιση έχει σχέση με τον τρόπο επίλυσης του Κυπριακού αλλά και το είδος της λύσης. Εχει σχέση με τον πολιτικό λόγο και τη στάση που διαμορφώνουμε απέναντι στις διαδικασίες λύσης αλλά και το περιεχόμενο της. Η επαναπροσέγγιση δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός, γιατί δεν είναι αυτόνομο ζήτημα.

Μπορούμε νάμαστε βέβαιοι ότι, πρώτο: Επαναπροσέγγιση χωρίς λύση του Κυπριακού θα οδηγήσει σε αδιέξοδο. Θα μοιάζει με τη σύσφιξη σχέσεων ανάμεσα σε γειτονικούς λαούς. Πράγμα που κάθε άλλο παρά εξυπηρετεί την Κύπρο και το λαό. Στόχος της επαναπροσέγγισης πρέπει να' ναι η απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας. Και δεύτερο: λύση χωρίς επαναπροσέγγιση μπορεί να καταστεί ένα νέο νομικό δημιούργημα χωρίς λειτουργικότητα, γεγονός που εμπεριέχει σοβαρούς κινδύνους.

Φάκελλος:

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Στο περασμένο τεύχος δημοσιεύσαμε μερικά κείμενα τα οποία υποστήριξαν κυρίως ότι στο πλανήτη μας, μέσα από τις μεγάλες κινητοποιήσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση γεννιέται ένα καινούριο διεθνές και διεθνιστικό κίνημα το οποίο μπορεί να οδηγήσει στην γένεση μιας καινούργιας “ανυπότακτης διεθνούς”.

Σ' αυτό το κείμενο, ο Χριστάκης Παρτασίδης και ο Λάρκος Λάρκου, βλέπουν τα πράγματα αλλιώς. Παρόλο ότι η επικαιρότητα έδωσε έμφαση στην τρομοκρατία και τον πόλεμο, και βέβαια η ανάλυση της διεθνούς κατάστασης δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει και αυτά τα θέματα, αναμένουμε ότι η κατάθεση απόψεων για το θέμα της παγκοσμιοποίησης θα συνεχιστεί.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΕΘΝΙΣΤΕΣ

Χριστάκης Παρτασίδης

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας είναι μια διαδικασία που ξεκίνησε από την δεκαετία το 1950 με την ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιρειών, συνεχίστηκε με την σταδιακή μείωση των εμποδίων στη διεθνή διακίνηση κεφαλαίων και εντάθηκε τα τελευταία δέκα χρόνια με τις διεθνείς συμφωνίες για την κατάργηση των περιορισμών σε μεγάλο φάσμα εμπορικών συναλλαγών.

Το κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση ξεκίνησε σχετικά πρόσφατα στο Σηάτλ και είχε την πιο πρόσφατη έκφραση του στην Γένοβα. Αξίζει να σημειώσουμε πως πρωταγωνιστές στο Σηάτλ ήταν τα Συνδικάτα των Αμερικανών εργατών και στη Γένοβα οι Αριστερές πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις της Ιταλίας με κύρια δύναμη το κόμμα της Κομμουνιστικής Επανάστασης. Σημειώνουμε δηλαδή μια εξέλιξη του κινήματος από κίνημα με κύρια συνιστώσα τους άμεσα δυσμενώς επηρεαζόμενους εργάτες του αναπτυσσόμενου κόσμου σε κίνημα που φιλοδοξεί να εκφράσει τα φτωχότερα και κοινωνικά αποξενωμένα στρώματα των λαών.

Έχω την άποψη πως τα Συνδικάτα των εργατών των πλουσίων χωρών καλά κάνουν και μάχονται ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και αυτή η διαδικασία πλήττει άμεσα τα συμφέροντα των μελών τους. Ταυτόχρονα όμως θεωρώ πως οι Αριστερές πολιτικές δυνάμεις που διαπνέονται από διεθνισμό δεν έχουν λόγο να εναγωνιά στην παγκοσμιοποίηση και πρέπει να αναζητήσουν άλλους τρόπους καταπολέμησης της κοινωνικής αδικίας.

Ας εξετάσουμε την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και τις επιπτώσεις της. Μέχρι τώρα καταργήθηκαν οι περιορισμοί στην διακίνηση κεφαλαίων και των περισσότερων εμπορευμάτων και υπηρεσιών όχι όμως και του ανθρώπινου δυναμικού. Παραμένουν σημαντικοί περιορισμοί στη διακίνηση γεωργικών προϊόντων και η διακίνηση εργατών ελέγχεται πολύ αυστηρά. Οι περιορισμοί αυτοί λειτουργούν εις βάρος των χωρών του τρίτου κόσμου και υπέρ των γεωργών και εργατών των αναπτυσσόμενων χωρών. Το 'Παγκόσμιο Χωριό' όπου η διακίνηση όλων των συντελεστών και προϊόντων της παραγωγικής διαδικασίας θα είναι ελεύθερη απέχει πολύ από του να γίνει πραγματικότητα. Το Έθνος Κράτος παρά τη μερική του διάβρωση είναι ακόμη η καθοριστική μορφή οργάνωσης της κοινωνίας.

Η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων ισχύει εδώ και χρόνια. Οι χώρες του Τρίτου Κόσμου ενθαρρύνουν την επένδυση ξένων κεφαλαίων στις χώρες τους επειδή βρίσκουν πως με αυτό τον τρόπο επιταχύνονται οι ρυθμοί ανάπτυξης των οικονομιών τους. Δημιουργείται ζήτηση εργασίας και με αυτό τον τρόπο μπαίνει στην παραγωγή ανθρώπινο δυναμικό που αδρανούσε. Η αμοιβή της εργασίας σταδιακά αυξάνεται με αποτέλεσμα την εξύψωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων.

Η πρόσφατη κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και των δασμών επιτρέπει την ελεύθερη πρόσβαση προϊόντων που παράγονται στον Τρίτο Κόσμο στις καταναλωτικές αγορές της Δύσης. Αποτέλεσμα θα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανίας στις φτωχές χώρες με την ανάλογη παρακμή παραδοσιακών βιομηχανιών στις αναπτυσσόμενες χώρες της Δύσης.

Στην τελική ανάλυση θέσεις εργασίας μεταφέρονται από τις αναπτυσσόμενες στις υποανάπτυκτες χώρες. Άρα είναι δικαιολογημένη η αντίθεση των Συνδικάτων των Αμερικανών εργατών στην παγκοσμιοποίηση. Οι συντεχνίες της Αμερικής, όμως, δεν περιλαμβάνονται σ' αυτό που η Αριστερά ονομάζει ταξικά συνειδητοποιημένο συνδικαλιστικό κίνημα. Ένα από τα χαρακτηριστικά του ταξικού συνδικαλιστικού κινήματος είναι ο διεθνιστικός του προσανατολισμός. Δηλαδή η αλληλεγγύη ανάμεσα στην εργατική τάξη των αναπτυσσόμενων και των υποανάπτυκτων χωρών. Επομένως θα ανέμενε κάποιος πως η Αριστερά δεν θα εναγωνιάταν σε μια διαδικασία που δίνει ψωμί στην εργατική τάξη του Τρίτου Κόσμου.

Καθήκον της Αριστεράς είναι να επιδιώξει όπως στις χώρες που γίνονται οι επενδύσεις των πολυεθνικών εταιρειών οι συνδικαλιστικές ελευθερίες να είναι κατοχυρωμένες ώστε οι εργάτες αυτών των χωρών να έχουν την δυνατότητα διεκδίκησης του μεριδίου που τους αναλογεί από την υπεραξία που δημιουργεί η εργασία τους. Αυτή η επιδίωξη είναι εφικτό να επιτευχθεί μέσα στο πνεύμα διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επικρατεί στον κόσμο σήμερα. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας αλλά και τα διάφορα εθνικά κοινοβούλια είναι σε θέση να επιβάλουν περιορισμούς στο εμπόριο με τις χώρες που δεν σέβονται τις συνδικαλιστικές ελευθερίες. Η Αριστερά έχει καθήκον να πείσει προς αυτή την κατεύθυνση και δεν έχει λόγο να εναγωνιάται στη μείωση του χάσματος ανάμεσα στο βιοτικό επίπεδο των λαών των πλουσίων και των φτωχών χωρών.

Δικαιολογημένα μπαίνει το ερώτημα τι γίνεται με τους εργαζόμενους των αναπτυσσόμενων χωρών. Η εξέλιξη της τεχνολογίας επιτρέπει την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε νέους τομείς οικονομικής δραστηριότητας που η κάθε χώρα της Δύσης θα αναπτύξει. Κατά την μεταβατική περίοδο ένα σημαντικό μέρος της εργατικής τάξης θα περάσει δύσκολες μέρες μέχρι να αποκτήσει τις δεξιότητες της νέας οικονομίας. Εδώ ασκεί τον ρόλο του το κοινωνικό κράτος που είναι μια κατάκτηση των εργαζομένων των αναπτυσσόμενων χωρών.

Το επόμενο ερώτημα που πρέπει να εξετάσουμε είναι τι γίνεται με την συσσώρευση πλούτου στα χέρια λίγων πολυεθνικών εταιρειών. Ένα χαρακτηριστικό του κεφαλαίου που δεν είναι νέο είναι το ότι δεν έχει πατρίδα. Οι παγκόσμια δραστηριοποιημένες εταιρείες όλο και λιγότερο ανήκουν σε λίγους ανθρώπους. Αντίθετα όλο και περισσότερο ανήκουν σε πολλούς ανθρώπους από διάφορες χώρες. Η συμμετοχή των ταμείων συντάξεων και άλλων κοινωνικών φορέων στην ιδιοκτησία μεγάλων εταιρειών επιτρέπει αυξημένη επιρροή της κοινωνίας στις μεγάλες εταιρείες. Ταυτόχρονα η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών που ως πελάτες δίνουν την δύναμη στις εταιρείες έχει προοπτική άσκησης κοινωνικού ελέγχου στο κεφάλαιο. Η κινητοποίηση παλαιότερα ενάντια στις εταιρείες που διατηρούσαν συμφέροντα στην Νότιο Αφρική του Απαρθείτ και πιο πρόσφατα ενάντια στις εταιρείες που ανέχονταν καταστρατήγηση των ανθρωπίνων και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων σε υπεργολάβους τους είναι παραδείγματα όπου η δραστηριοποίηση της κοινωνίας έχει θετικά αποτελέσματα. Αυτό είναι ένα από τα καθήκοντα που η Αριστερά πρέπει να ιεραρχήσει ψηλά στις προτεραιότητες της.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δεν είναι μίσημα το οποίο πρέπει να καταπολεμηθεί αλλά μια διεθνιστική πρόκληση που πρέπει να αγκαλιασθεί. Ταυτόχρονα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε η εφαρμογή της να γίνει χωρίς στρεβλώσεις από καταπιεστικά καθεστώτα για να αποβεί προς όφελος των εργαζομένων στις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Ο διεθνισμός επιβάλλει την αλληλεγγύη προς τους λαούς των φτωχότερων χωρών. Η αλληλεγγύη περιλαμβάνει ακόμη και την ανάληψη πρόσκαιρων θυσιών εκ μέρους των λαών των πλουσιότερων χωρών για να διασφαλισθεί μια ομαλότερη, ισοζυγισμένη και δικαιοότερη παγκόσμια ανάπτυξη. Αυτό θα αποτρέψει το ενδεχόμενο κοινωνικών εκρήξεων στις φτωχές χώρες και την αύξηση του ρεύματος οικονομικών μεταναστών που θα έχουν σαν αποτέλεσμα την ένταση του εθνικισμού και του ρατσισμού στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η Αριστερά έχει ρόλο να παίξει σ' αυτές τις εξελίξεις και αυτός δεν εξυπηρετεί με το σύνθημα πως 'ο αγώνας ενάντια στην παγκοσμιοποίηση είναι ο νέος διεθνισμός'.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ

Του Λάρκου Λάρκου

Κάποτε ήταν το κίνημα των Λουδιστών. Στα πρώτα βήματα της βιομηχανικής επανάστασης στην Αγγλία (18ος αιώνας), ορισμένοι εργάτες κάτω από τις παροτρύνσεις κάποιου Λουδ, πίστεψαν πως τώρα που τα μέσα παραγωγής αλλάζουν, ένοχος για τα (νέα) προβλήματα των εργατών είναι οι μηχανές. Έτσι, με επιθέσεις, καταστροφές των μηχανών στους χώρους των εργοστασίων, έκαναν το δικό τους τοξικό αγώνα. Για να επιτύχουν τελικά το μηδενικό αποτέλεσμα. Η ανάπτυξη της βιομηχανικής κοινωνίας υπήρξε «νομοτελειακή», και οι εργάτες απλά κυνήγησαν ένα κάποιο φάντασμα. Οι μηχανές άλλαξαν τον κόσμο και οι εργάτες άλλαξαν θέσεις στα πλαίσια ενός κόσμου που δεν τον έλεγχαν. Οι Λουδιστές έμειναν στην ιστορία ως ένα κίνημα του ανάποδου συνδικαλισμού και ο Λουδ σαν ένα παιχνίδι της ιστορίας.

Οι ομοιότητες με το σημερινό κόσμο είναι υπαρκτές, και συνδέονται με το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης. Και στην Κύπρο το ζήτημα γίνεται γνωστότερο, εκδηλώσεις «κατά» της παγκοσμιοποίησης γίνονται, και γενικά κάτι κινείται. Αυτό το μυστήριο με τη λέξη «κατά» (της παγκοσμιοποίησης) είναι παρμένο από ομιλία του Γ.Γ του ΑΚΕΛ Δ. Χριστόφια σε ομιλία του στην Λευκωσία τον περασμένο Ιούλιο. Το ζήτημα, δεν μπαίνει σε διλημματική βάση: υπέρ, κατά, ζήτη, αίσχος, πάνω, κάτω! Υπάρχει ένα πλαίσιο εξέλιξης σε οικονομική διάσταση και έχει ως τη βάση του στην ανάπτυξη της πληροφορικής, του διαδικτύου, την κατάργηση του προστατευτισμού σε κρατικό επίπεδο, τη διεύρυνση του εμπορίου, στα ανοικτά σύνορα. Ένα μίγμα από λόγους οδήγησαν σε αυτή την εξέλιξη. Το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) δεν προέκυψε από «στατινικές» συνωμοσίες, ούτε με εντολές της CIA. Είναι προϊόν της τεχνολογικής ανάπτυξης, όπου πλέον η υψηλή τεχνολογία διαπερνά τα πάντα, διαλύει τις αποστάσεις (π.χ. e-mail) και επιβάλλει νέους κανόνες στο εμπόριο

(e-commerce), στην ιατρική (τηλειατρική), στην επικοινωνία (internet).

Αυτή η γιγαντιαία μεταβολή σε παγκόσμιο επίπεδο εμπεριέχει κινδύνους, δυσκολίες, ρίσκο. Η έως τώρα άσκηση της έφερε περισσότερα κέρδη στις υπερανεπτυγμένες χώρες, δεν έδωσε λύσεις στα προβλήματα των φτωχών και υπανάπτυκτων περιοχών του πλανήτη μας. Αυτό, όμως, που αφορά τη δική μας πατρίδα είναι το σπουδαιότερο, είναι η ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας της χώρας να δημιουργήσει συνθήκες, πλαίσια εξέλιξης που να κάνουν την Κύπρο πιο ανταγωνιστική στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης οικονομίας.

Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι μια μαύρη εξέλιξη. Προσφέρει ταυτόχρονα και ευκαιρίες, δίνει νέες λύσεις στις εθνικές οικονομίες (π.χ. Ιρλανδία), ανοίγει νέες δυνατότητες σε γεωγραφικό/πολιτικό επίπεδο (κράτος της Ν.Α. Ασίας). Αυτές οι νέες δυνατότητες στη νέα τεχνολογία, με αλλαγές στην παιδεία, με αντιμετώπιση του ψηφιακού

αναλφαβιτισμού σε όλα τα επίπεδα της αναπτυξιακής βάσης (βιομηχανία, μικρομεσαίοι, εργατικό δυναμικό με περισσότερες δεξιότητες, ψηφιακή αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας, κρατικές επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογία).

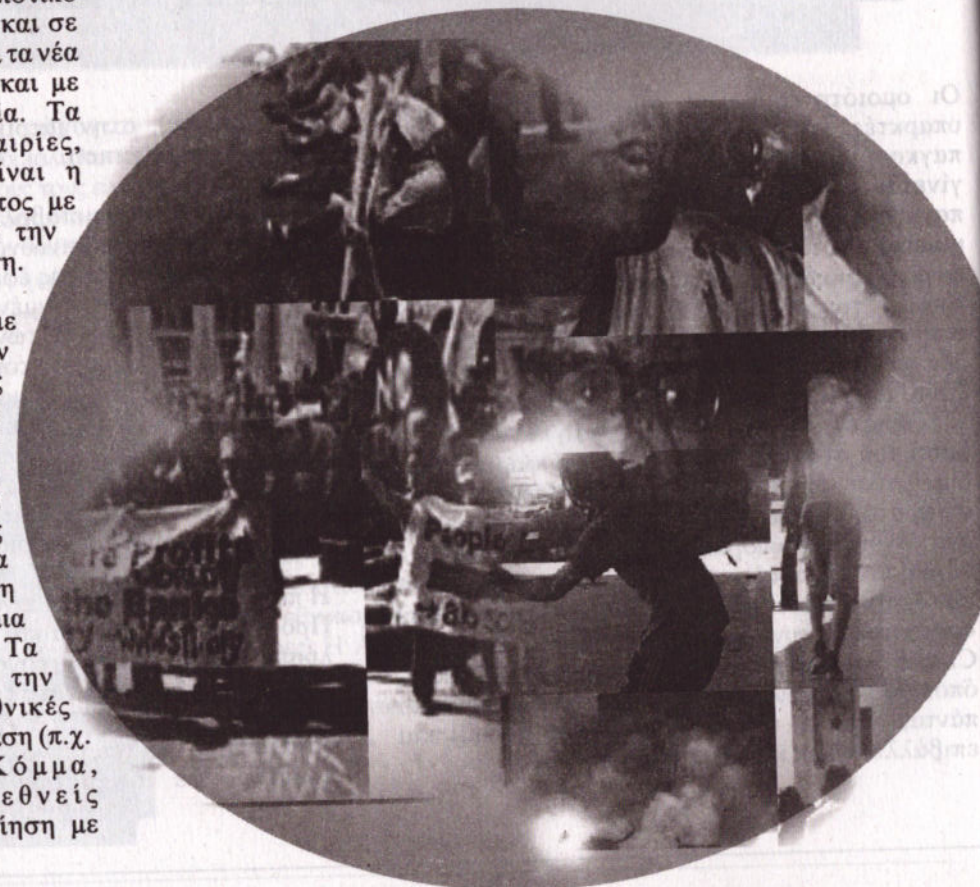
Εάν όλες αυτές οι προϋποθέσεις δεν λειτουργούν όπως σε μεγάλο βαθμό στην Κύπρο τότε για πολλούς μένει η καταγγελία, η άρνηση, η περιχαράκωση. Στα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε η Κύπρος είναι από τις τελευταίες χώρες (στις 6 υπό ένταξιν χώρες) εις ότι αφορά τις επενδύσεις στη νέα τεχνολογία. Για το σοσιαλιστικό κίνημα της Κύπρου η παγκοσμιοποίηση δεν αντιμετωπίζεται με πρακτικές «Λουδισμού».

Τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να καταθέτουν προτάσεις για τις πραγματικές ανάγκες των πολιτών, και όχι να καταναλώνουν ρητορείες για να ικανοποιήσουν ένα κομμάτι του εσωτερικού της ακροατηρίου, το οποίο δημιούργησαν οι ίδιες οι ηγεσίες.

Τα κινήματα αμφισβήτησης σε διάφορα επίπεδα (Σιατλ, Γένοβα κλπ) είναι κινήματα χρήσιμα στο είδος τους. Αυτό, όμως, που ενδιαφέρει τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών είναι η ρεαλιστική αντιμετώπιση αυτού του κόσμου που είναι καθημερινά μπροστά τους. Γι' αυτό και το σοσιαλιστικό κίνημα τόσο στα πλαίσια της Ε.Ε όσο και σε εθνική βάση επιχειρεί να αντιμετωπίσει τα νέα κοινωνικά φαινόμενα με συνεργασία και με επενδύσεις στην υψηλή τεχνολογία. Τα πράγματα κινούνται, δίνουν ευκαιρίες, δημιουργούν προκλήσεις. Αυτή είναι η πρόταση ενός σοσιαλιστικού κινήματος με την ευθύνη να ασκήσει εξουσία, με την συμμετοχή του στην επόμενη κυβέρνηση.

Το Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα με εισήγηση του Γ.Γ. Α. Ζιοσπέν (28.8.2001) επιθυμεί την επιβολή ενός φόρου στη διακίνηση του διεθνούς κεφαλαίου και το ποσόν αυτό να διατίθεται για την ανάπτυξη των φτωχών χωρών. Ο γάλλος ΥΠΕΞ Ι.Βεντρίν (28.8.2001) δηλώνει πως «συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας για μια ανθρώπινη και ελεγχόμενη παγκοσμιοποίηση... δεν επιθυμούμε μια οποιαδήποτε παγκοσμιοποίηση». Τα προβλήματα που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση θέλουν υπερεθνικές λύσεις, συνεργασίες σε ιδεολογική βάση (π.χ. Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα, Σοσιαλιστική Διεθνής), διεθνείς πρωτοβουλίες για μια παγκοσμιοποίηση με δικαιότερο πρόσωπο.

Να γιατί ένα σοσιαλιστικό κίνημα είναι ευαίσθητος δέκτης και παραγωγός εναλλακτικής πολιτικής εις ότι αφορά τις αρνητικές διαστάσεις της παγκοσμιοποίησης. Η πολιτιστική ομοιομορφία, η πίεση που δέχεται η δική μας πολιτιστική ταυτότητα, παγκοσμιοποιημένα πρότυπα και ανάγκες, χρειάζονται ισχυρές αντιστάσεις και να υπάρχει μια καλύτερη ισορροπία εθνικής και διεθνικής σχέσης. Γι' αυτό είναι από κάθε άποψη αναγκαίο στον τομέα της παιδείας, να δοθεί περισσότερο βάρος στις κλασσικές σπουδές (ιστορία/βιολογία), να ενισχύεται η εθνική ιδεολογική θωράκιση μπροστά στον κόσμο των ανοικτών κοινωνικών και της συχνά απρόσωπης τεχνολογικής βιομηχανίας. Ο πολίτης με την πλούσια πολιτιστική υποδομή, είναι εκείνος που θα βιώσει την εποχή του με γνώση, αυτοπεποίθηση, ταλέντο. Με επίγνωση των δυσκολιών αλλά και με την πίστη πως όσοι είναι στην πρωτοπορία της δικής μας εποχής, δημιουργούν και τις καλύτερες συνθήκες ζωής για τους δικούς τους πολίτες. Δημιουργούν πλούτο για τους πιο αδύνατους, ανοίγουν νέους ορίζοντες για τους περισσότερους.

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

Νέες αυτοκρατορίες και ύστερος ιμπεριαλισμός

Η δημόσια έκφραση του κυπροκεντρισμού στη δεκαετία του 40

Σελίδες θεωρητικής σκέψης και ανάλυσης

- Ο Σταύρος Τομπάζος επιχειρεί μια ανάλυση των νέων σχέσεων ηγεμονίας στον πλανήτη.
- Ο Ανδρέας Παναγιώτου επιστρέφει στην Κυπριακή δεκαετία του 40, στα ίχνη του κυπροκεντρισμού.

Νέες αυτοκρατορίες και ύστερος ιμπεριαλισμός

Γράφει ο **Σταύρος Τομπάζος**

«Ο καπιταλισμός είναι το ανώτατο στάδιο του ιμπεριαλισμού» έλεγε πριν 15 χρόνια ο γνωστός γάλλος οικονομολόγος Alain Lipietz. Αν και αυτή η διατύπωση φαίνεται σήμερα ιδιαίτερα παράκαρη, στο βαθμό που αφορούσε στην μεταπολεμική φάση μακροχρόνιας ανάπτυξης, δεν της έλειπε κάποια δόση αλήθειας. Ο δυναμισμός της καπιταλιστικής ανάπτυξης κατά τα «χρυσά χρόνια» της μεταπολεμικής περιόδου υπήρξε στενά συνδεδεμένος με την αύξηση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων, η οποία ακολουθούσε την αύξηση της παραγωγικότητας στα πλαίσια των ρυθμιστικών κανόνων του κενόνοου κράτους. Η μεταφορά πόρων από τα αναπτυσσόμενα κράτη στα ανεπτυγμένα και η άνιση ανταλλαγή εις βάρος των πρώτων έπαιξαν ένα περιθωριακό ρόλο που δεν μπορεί να εξηγήσει τους ασυνήθιστα ψηλούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης αυτής της περιόδου.

Σήμερα, μετά από δύο δεκαετίες νεοφιλελευθερισμού, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Το χρέος του τρίτου κόσμου και η κατακόρυφη αύξηση του βαθμού ανισότητας των διεθνών ανταλλαγών επέβαλαν ένα διεθνή καταμερισμό της αξίας προς όφελος του πρώτου κόσμου και εις βάρος του τρίτου (1). Παράλληλα, η κατάρρευση των συστημάτων σοβιετικού τύπου και η κρίση που διακινείται οδήγησαν σε μια μαζική μεταφορά αξίας από την ανατολή στη δύση (2), την ίδια στιγμή που ο ηγεμονικός ρόλος του δολαριού και των ΗΠΑ γενικότερα επέτρεψαν μια διεθνή ανακατανομή της αξίας στο βορρά εις βάρος της Ευρώπης και της Ιαπωνίας. Αυτές οι οικονομικές εξελίξεις συνοδεύονται από μια διαδικασία δημιουργίας ενός διεθνούς συστήματος πολιτικών ηγεμονιών, που καθιστούν και πάλιν επίκαιρη την έννοια του ιμπεριαλισμού.

Πρόκειται ωστόσο για μια επανέκδοση του κλασσικού ιμπεριαλισμού, ή μάλλον για ένα ιμπεριαλισμό μιας άλλης ηλικίας, για έναν ύστερο καπιταλισμό; Μερικές διαφορές ανάμεσα στον κλασσικό και τον ύστερο καπιταλισμό είναι εντελώς φανερές. Το μεγαλύτερο μέρος των ξένων επενδύσεων και του διεθνούς εμπορίου πραγματοποιείται σήμερα στο βορρά. Οι εισαγωγές κεφαλαίων υπό τη μορφή άμεσων επενδύσεων στις χώρες του ΟΟΣΑ υπερβαίνουν τις εξαγωγές κεφαλαίων αυτών των χωρών (3). Ο σύγχρονος «αποικισμός» του τρίτου κόσμου πραγματοποιείται διαμέσου κυρίως μια οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας, παρά με την στρατιωτική

κατάληψη εδαφών και τον καταμερισμό τους ανάμεσα στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Αυτή η οικονομική κυριαρχία δεν είναι κατ'ανάγκη λιγότερο σκληρή, διότι καταστρέφει τις εσωτερικές δομές και τα αναπτυξιακά προγράμματα των αναπτυσσόμενων χωρών καταδικάζοντας συχνά ολόκληρα στρώματα του πληθυσμού στη φυσική εξόντωση. Οι στρατιωτικές επεμβάσεις στην περιφέρεια δεν λείπουν βέβαια εκεί που «χρειάζεται», δεν αποτελούν όμως την κατεξοχήν πρακτική επιβολής των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Οι νέες μορφές ανταγωνισμού και συμμαχίας ανάμεσα στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις διαφέρουν μ' αυτές της κλασσικής εποχής. Δεν οδηγούν σε ενδο-ιμπεριαλιστικούς πολέμους και στρατόπεδα, αλλά μάλλον σε διπλωματικούς διαπληκτισμούς και διαφοροποιήσεις και σε νέα θεσμικά στρατόπεδα, εμπορικούς και νομοματικούς συνεταιρισμούς.

Αυτές οι νέες μορφές ανταγωνισμού και συνεργασίας δεν ταυτίζονται με ένα «υπερ-ιμπεριαλισμό» που τείνει να υπερβαίνει τα κριτήρια ακόμα και των ηγεμονικών δυνάμεων, όπως πιστεύει π.χ. ο O. Castel (4). Αντίθετα με αυτά που γράφει, ανάμεσα στα τρία μοντέλα πιθανής εξέλιξης των ιμπεριαλιστικών μορφών ανταγωνισμού που παρουσιάζει ο E. Mandel στον *Υστερο Καπιταλισμό*, είναι το μοντέλο του «ενδο-ιμπεριαλιστικού ανταγωνισμού» που επιβλήθηκε, το οποίο μάλιστα ο Mandel θεωρούσε ως το πιο πιθανό: «Σ' αυτό το μοντέλο, η διεθνής αλληλοδιείσδυση των κεφαλαίων είναι αρκετά προχωρημένη ούτως ώστε ένα μικρότερος αριθμός ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων να αντικαθιστά ένα μεγαλύτερο αριθμό ανεξάρτητων ιμπεριαλισμών. Αυτή η αλληλοδιείσδυση ωστόσο αναχαίτζεται αρκετά από την άνιση ανάπτυξη του κεφαλαίου έτσι που να αποτυγχάνει η συγκρότηση μιας παγκόσμιας κοινότητας συμφερόντων του κεφαλαίου. Η συγχώνευση των κεφαλαίων επικρατεί σε ηπειρωτικό επίπεδο, όμως ο ηπειρωτικός ιμπεριαλιστικός ανταγωνισμός καθίσταται ακόμη οξύτερος.» (5)

Η πρόσφατη παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Η συγχώνευση κεφαλαίων σε παγκόσμια κλίμακα διαδραματίζεται παράλληλα με την δημιουργία περιφερειακών συνόλων σε ηπειρωτική κλίμακα. Ωστόσο, η κυρίαρχη τάση της παγκοσμιοποίησης είναι σαφώς η

οικοδόμηση περιφερειακών αυτοκρατοριών. Αυτό τουλάχιστον καταδεικνύουν τα εμπειρικά δεδομένα. Πρώτον, το ηπειρωτικό εμπόριο αναπτύσσεται ταχύτερα από το διεπαιρωτικό. Δεύτερον, από το 1989, οι ενδοευρωπαϊκές ροές κεφαλαίων υπό μορφή άμεσων επενδύσεων εξωτερικού υπερβαίνουν τις εκροές και εισροές από και προς την Ε.Ε. (6). Τρίτον οι θεσμικές συμφωνίες, από την ενιαία αγορά και το ενιαίο νόμισμα στην Ε.Ε. μέχρι την βορειοαμερικανική συμφωνία ελεύθερου εμπορίου, μαρτυρούν την ενδυνάμωση μιας «περιφερειακής λογικής». Τέταρτον, παρατηρείται μια τάση εσωτερικού διεθνούς καταμερισμού της εργασίας σε κάθε περιφέρεια, ιδιαίτερα ευδιάκριτη στην Ασία.

Το περιφερειακό επίπεδο παρουσιάζει άλλωστε μια σειρά πλεονεκτήματα συγκριτικά με το παγκόσμιο. Συνδυάζει οικονομίες κλίμακας με αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης και επικοινωνίας και επιτρέπει μια ταχύτερη προσαρμογή των επιχειρήσεων στις τάσεις της αγοράς. Η πολιτική των μεγάλων παραγωγικών μονάδων επιβάλλεται ευκολότερα στις διαδικασίες διαμόρφωσης περιφερειακών θεσμικών πλαισίων. Ακόμη και το παγκοσμιοποιημένο χρηματιστικό κεφάλαιο δεν είναι ομογενές. Στη Γερμανία το χρηματιστικό κεφάλαιο δεν αποκλίνει και πολύ από την ανάλυση του Hilferding του 1910. Τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της Deutsche Bank που ελέγχει πέραν του 40% του μετοχικού κεφαλαίου των βιομηχανιών Daimler-Benz είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μ' αυτή την εταιρία. Στις ΗΠΑ, αντίθετα, οι μεγάλοι θεσμικοί επενδυτές ελέγχουν ένα ποσοστό του κεφαλαίου της General Motors χαμηλότερο από το 5% και εύκολα μπορούν να αποδεσμεύσουν τα συμφέροντα τους από αυτή την εταιρία.

Η παγκοσμιοποίηση οδηγεί σε μια εξασθένιση του κράτους προς όφελος μιας πιο άμεσης καπιταλιστικής κυριαρχίας; Η απάντηση δεν είναι δυνατό να είναι μονοδιάστατη. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης σίγουρα εξασθενίζει το ελληνικό κράτος. Το γερμανικό κράτος αντίθετα, που έχει να διαχειριστεί στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών θεσμών και πέραν απ' αυτούς ένα πλέγμα πολύπλοκων σχέσεων, ενισχύεται. Το παγκοσμιοποιημένο χρηματιστικό κεφάλαιο και οι ενσωματωμένες χρηματαγορές προκαλούν κρίσεις που ξεφεύγουν από τον έλεγχο ακόμη και μεγάλων

Πρόκειται
ωστόσο για μια
επανεκδοση
του κλασσικού
ιμπεριαλισμού,
ή μάλλον για
ένα
ιμπεριαλισμό
μιας άλλης
ηλικίας, για
έναν ύστερο
καπιταλισμό.
Μερικές
διαφορές
ανάμεσα στον
κλασσικό και
τον ύστερο
καπιταλισμό
είναι εντελώς
φανερές

Μετα αιτήματα και τις επιδιώξεις του, το κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης απελευθερώνει τη γλώσσα και επαναφέρει στο προσκήνιο τους βασικούς όρους παλαιότερων ιστορικών συγκυριών. Ο «ιμπεριαλισμός» πρέπει επιτέλους να αποκατασταθεί ως έννοια, πρέπει να επανέλθει όχι όμως ως άλλοθι στις πολιτικές ταξικής συνεργασίας, αλλά ως σύγχρονος ερμηνευτικός όρος της παρούσας ιστορικής περιόδου. Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι απλώς νεοφιλελεύθερη είναι και ιμπεριαλιστική, διότι διατυπώνει εκ νέου τις οικονομικές και πολιτικές σχέσεις ανάμεσα στα έθνη δημιουργώντας τρεις νέες περιφερειακές, αυστηρά ιεραρχημένες αυτοκρατορίες νέου τύπου.

Δεν υπάρχει χρηματιστικό κεφάλαιο χωρίς κράτος, θεσμούς και ρυθμίσεις. Η απορύθμιση είναι δικαιο- γημένα μια έννοια της μόδας σήμερα. Τείνουμε όμως να ξεχνούμε ότι προϋποθέτει μια άλλη ρύθμιση, καθώς και θεσμούς και μηχανισμούς στο ύψος της αταξίας που δημιουργεί και των κινδύνων που περι- κλείει για τις ίδιες τις μητροπόλεις του ύστερου ιμπεριαλισμού

περιφερειακών κρατών όπως η Βραζιλία. Τα αναπτυξιακά προγράμματα των περιφερειακών κρατών, βασισμένα στο παρελθόν στην ενεργό εμπλοκή του κράτους, δεν είναι πλέον δυνατό να πραγματοποιηθούν μέσα στο διεθνές περιβάλλον του νεοφιλελευθερισμού. Στο βαθμό, όμως, που εξασθενίζουν τα περιφερειακά κράτη, ενισχύονται τα κράτη των ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων και κυρίως αυτό των ΗΠΑ. Είναι τα τελευταία που διαχειρίζονται τις κρίσεις, έστω και να τις περιορίσουν γεωγραφικά και να εμποδίσουν την διάδοσή τους..

Δεν υπάρχει χρηματιστικό κεφάλαιο χωρίς κράτος, θεσμούς και ρυθμίσεις. Η απορύθμιση είναι δικαιολογημένα μια έννοια της μόδας σήμερα. Τείνουμε όμως να ξεχνούμε ότι προϋποθέτει μια άλλη ρύθμιση, καθώς και θεσμούς και μηχανισμούς στο ύψος της αταξίας που δημιουργεί και των κινδύνων που περι- κλείει για τις ίδιες τις μητροπόλεις του ύστερου ιμπεριαλισμού.

Η ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιριών δεν οδηγεί στην εξασθένηση των κρατών των ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων. Πρέπει να τονίσουμε καταρχήν ότι οι λεγόμενες παγκοσμιοποιημένες πολυεθνικές αποτελούν ένα περιθωριακό φαινόμενο στην εξέλιξη του σύγχρονου καπιταλισμού. Αυτή η διαπίστωση βασίζεται στην σχέση εθνική παραγωγή / διεθνής παραγωγή των πολυεθνικών, στην εικόνα των ιεραρχικών τους δομών και στην εθνικότητα των απασχολούμενων σ'αυτές. Οι πολυεθνικές, κυρίως αυτές των ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων, παραμένουν εθνικές εταιρίες με διεθνείς και παγκόσμιες στρατηγικές και δραστηριότητες (7). Διατηρούν στενούς δεσμούς με το κράτος της καταγωγής τους, το οποίο «εγγυάται» ουσιαστικά ένα ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον για τις δραστηριότητες τους.

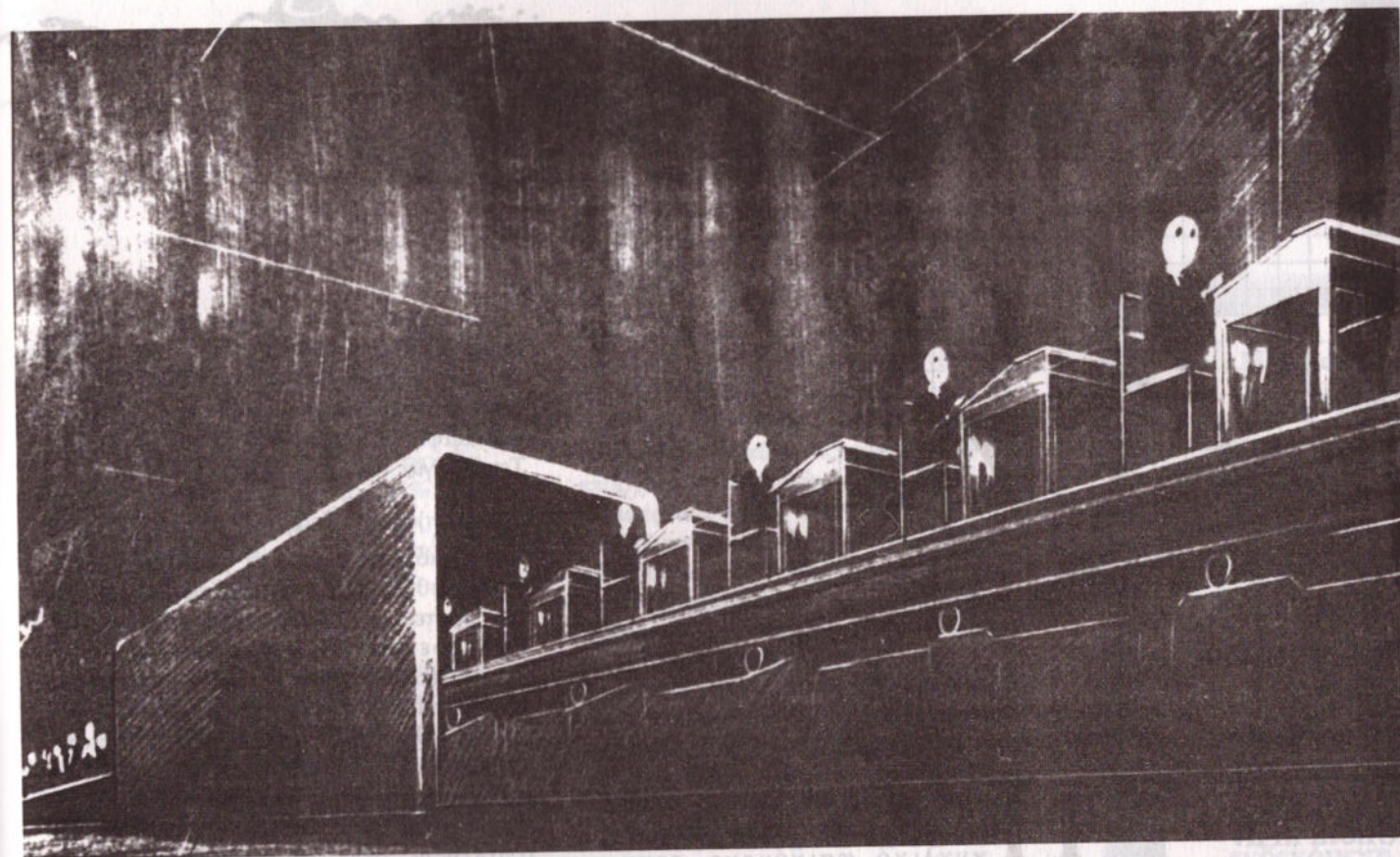
Αν λοιπόν είναι δυνατόν να λεχθεί ότι εξασθενεί το κράτος και οι ρυθμιστικοί του κανόνες, είναι γιατί παράλληλα και ταυτόχρονα ενισχύονται τα αυτοκρατορικά κράτη με τους διεθνείς τους ρυθμιστικούς κανόνες, είτε αυτά είναι τα κλασικά εθνικά κράτη (ΗΠΑ, Ιαπωνία), είτε είναι συνεταιρισμοί άνωτων και αυστηρά ιεραρχημένων εταίρων όπως η Ε.Ε.

Ο δυναμισμός της οικονομίας των ΗΠΑ κατά τη δεκαετία του 1990 δεν είναι δυνατό να ερμηνευτεί με τους κλασικούς όρους μιας εθνικής οικονομίας. Βασίστηκε μεταξύ άλλων στον ιδιαίτερο ρόλο των ΗΠΑ στο διεθνές ιμπεριαλιστικό οικοδόμημα, που επέτρεψε μια πρωτοφανή διόγκωση των εμπορικών τους

ελλειμμάτων, σε συνδυασμό με μια συνεχή καθαρή εισροή κεφαλαίων στις ΗΠΑ η οποία εξισορροπεί τα ελλείμματα αυτά στο ισοζύγιο πληρωμών. Οι υπερτιμημένες χρηματιστηριακές αξίες δεν ήταν άσχετες με το φαινόμενο της υπερχρέωσης των νοικοκυριών που τόνωνε τη ζήτηση. Με κλασικούς μαρξιστικούς όρους, οι ΗΠΑ καταναλώνουν και επενδύουν ένα μέρος της υπεραξίας που παράγεται αλλού. Αυτή η ευχέρεια δεν έμεινε όμως ανεκμετάλλευτη. Μια σειρά δεικτών παρουσιάζουν τέτοια βελτίωση που τίθεται πράγματι το ερώτημα κατά πόσο η αμερικανική οικονομία μπαίνει σε μια φάση μακροχρόνιας ανάπτυξης, παρά την περίοδο ύφεσης που διανύει τώρα. Μήπως οι ΗΠΑ πέτυχαν να «εξάγουν» το μακροχρόνιο κύμα συρρίκνωσης; Μήπως, κατ'επέκταση, ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι δυνατό να συμπαράσχει την Ε.Ε. και την Ιαπωνία, τονώνοντας τις εξαγωγές τους; Μήπως εν τέλει οι ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις είναι δυνατό να ξεφύγουν από την δομική κρίση, βασισμένες σε μια αναδιατύπωση των διεθνών οικονομικών σχέσεων εις βάρος της περιφέρειας;

Η απάντηση σ'αυτά τα ερωτήματα δεν είναι καθόλου απλή και απαιτεί μεγάλη προσοχή. Είναι για αυτό που δεν μπορούμε να υιοθετήσουμε ανεπιφύλακτα την ακόλουθη θέση του F. Chesnais: «Είναι οι προτεραιότητες του κεφαλαίου-χρήματος τοποθέτησης (και όχι πια του βιομηχανικού κεφαλαίου) που κυβερνούν την ολική κίνηση συσσώρευσης του κεφαλαίου: ορίζουν το χρονικό ορίζοντα της αξιοποίησης του κεφαλαίου, καθώς και το αναμενόμενο ποσοστό αποδοτικότητας, καθορίζουν τα κριτήρια διαχείρισης των επιχειρήσεων...»(8). Εξαιτίας αυτής της «κυριαρχίας» του χρηματιστικού κεφαλαίου ο Chesnais υποστηρίζει ότι η παγκόσμια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια «τάση συρρίκνωσης».

Πρέπει να σημειώσουμε καταρχήν ότι το μη χρηματιστικό κεφάλαιο ως σύνολο φαίνεται να ξεχρεώνεται προοδευτικά, είτε με σχετικό τρόπο σε μερικές χώρες, είτε με απόλυτο σε άλλες (π.χ. στη Γαλλία), διαμέσου μιας σχεδόν αποκλειστικής ή αποκλειστικής χρηματοδότησης των μεικτών επενδύσεων με το μεικτό επιχειρησιακό κέρδος (το κέρδος δηλαδή που διαθέτει η επιχείρηση, αφού πρώτα καταβάλει τις δόσεις στους δανειστές της και τα μερίσματα στους μετόχους της). Κατά τη δεκαετία του '90, το επιχειρησιακό κέρδος στις ΗΠΑ χρηματοδόθηκε το 95% των επενδύσεων. Την ίδια περίοδο, η καθαρή έκδοση μετοχών στις ΗΠΑ του μη χρηματιστικού τομέα κινάθηκε γύρω από το μηδέν. Με άλλα λόγια,

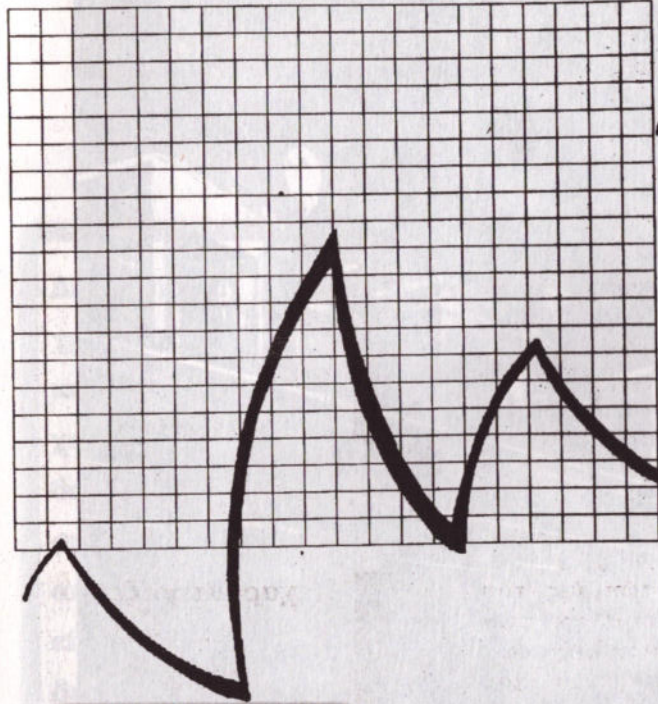

ο μη χρηματιστικός τομέας εξέδωσε περίπου, όσες «δικές» του μετοχές εξαγόρασε. Κατά το δεύτερο ήμισυ της περασμένης δεκαετίας, η καθαρή έκδοση μετοχών του μη χρηματιστικού τομέα υπήρξε αρνητική στις ΗΠΑ, όπως και στην Γαλλία, δηλαδή αυτός ο τομέας αγόρασε περισσότερες μετοχές μη χρηματιστικών επιχειρήσεων (που εξέδωσε προηγουμένως) απ'όσες εξέδωσε κατά την εν λόγω πενταετία. Σ'αυτές τις δύο χώρες, κυρίως όμως στις ΗΠΑ, το ποσοστό του συνολικού κέρδους ή υπεραξίας που ιδιοποιείται το χρηματιστικό κεφάλαιο μειώνεται από το 1992-1993 προς όφελος του επιχειρησιακού κέρδους (9). Ας προσθέσουμε ότι το ποσοστό συσσώρευσης του κεφαλαίου (και μεγέθυνση της οικονομίας) φαίνεται εμπειρικά να ακολουθεί όχι το συνολικό κέρδος (το βιομηχανικό κέρδος σύμφωνα με την ορολογία του Μαρξ), αλλά το επιχειρησιακό κέρδος. Υπάρχουν λοιπόν ισχυρές ενδείξεις «εξυγίανσης» του ποσοστού καθοριστικού δείκτη για την παραγωγική δραστηριότητα.

Όσο παράδοξο κι αν φαίνεται εκ πρώτης όψεως, τα δεδομένα δεν ψεύδονται. Την εποχή του θριάμβου του χρηματιστικού

κεφαλαίου, ούτε η λεγόμενη άμεση χρηματοδότηση (το χρηματιστήριο), ούτε η κλασική χρηματοδότηση (οι τράπεζες), χρηματοδοτούν σήμερα τις επενδύσεις και την πραγματική οικονομία. Το χρηματιστικό κεφάλαιο δεν χρηματοδοτεί πλέον τίποτα, ιδιοποιείται απλώς ένα τεράστιο μέρος της παραχθείσας αξίας για μια «υπερθεσία» που προσφέρει στο βιομηχανικό κεφάλαιο: Σε τελευταία ανάλυση, η «βραχυπρόθεσμη λογική» του χρηματιστικού κεφαλαίου που επιβάλλεται στην μακροπρόθεσμη λογική του παραγωγικού κεφαλαίου, η λεγόμενη «κυβέρνηση της επιχείρησης» και τα ιδιαίτερα κριτήρια διαχείρισης που εισάγει είναι η βάρβαρη μέθοδος μιας νέας συγκέντρωσης-απαξίωσης του βιομηχανικού κεφαλαίου, στο πλαίσιο μιας έξαρσης των εσωτερικών αγοραπωλησιών τίτλων του παραγωγικού τομέα. Το χρηματιστικό κεφάλαιο δεν είναι η αιτία της δομικής κρίσης. Είναι το αποτέλεσμα της που με την σειρά του έγινε αιτία της διαιώνισής της. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση του βιομηχανικού κέρδους δημιούργησαν μια φαινομενικά αυτόνομη χρηματιστική δυναμική και επέδρασαν αρνητικά στο επιχειρησιακό κέρδος, το οποίο ωστόσο φαίνεται τώρα να ανακάμει το χαμένο έδαφος.

Παρά την ύφεση της αμερικανικής οικονομίας, η οποία και προβλέπιμη ήταν και προβλέφτηκε, υπάρχουν και πολλές άλλες ενδείξεις που συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι ένα μακροχρόνιο ανοδικό κύμα δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί.

Όποια κι αν είναι η δυσκολία βάσιμων προβλέψεων σχετικά με ένα περιορισμένο γεωγραφικό χώρο, ο υστερος ιμπεριαλισμός δεν είναι η απάντηση στην πολυδιάστατη κρίση της καπιταλιστικής ολότητας, μια κρίση οικονομική, κοινωνική, οικολογική και πολιτιστική.

Η «κυριαρχία του χρηματιστικού κεφαλαίου» δεν είναι εν τέλει ένα κυκλικό φαινόμενο στην καπιταλιστική ιστορία, που χαρακτηρίζει κυρίως τις περιόδους κυμάτων συρρίκνωσης;

Είναι λοιπόν δύσκολο να αποκλείσει κανείς την πιθανότητα της «εξαγωγής» της κρίσης από τις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις στην περιφέρεια, ιδιαίτερα όταν εξετάσει κανείς τη φάση μεγέθυνσης της περασμένης δεκαετίας των ΗΠΑ. Η μεταφορά αξίας από τον υπόλοιπο κόσμο στις ΗΠΑ, είτε μέσω των καθαρών εισροών επενδυτικών κεφαλαίων, είτε με την μορφή της εξυπηρέτησης του χρέους περιφερειακών χωρών, είτε με τη βελτίωση για τις ΗΠΑ των όρων των διεθνών ανταλλαγών με την περιφέρεια, είτε μέσω άλλων μηχανισμών, καθώς και η ανακατανομή της εσωτερικά παραχθείσας αξίας εις βάρος των εργαζομένων, είναι εξελίξεις που σε μεγάλο βαθμό εντάσσονται σ' αυτό που ο Μαρξ ονόμαζε «αντίθετες τάσεις στην πτωτική τάση του ποσοστού του κέρδους».

Παρά την ύφεση της αμερικανικής οικονομίας, η οποία και προβλέψιμη ήταν και προβλέφτηκε, υπάρχουν και πολλές άλλες ενδείξεις που συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι ένα μακροχρόνιο ανοδικό κύμα δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί: Η αυξητική τάση της παραγωγικότητας του κεφαλαίου (ή η μείωση της οργανικής σύνθεσης του

κεφαλαίου) ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης-απαξίωσης του κεφαλαίου και της μαζικής εκμετάλλευσης τεχνικά ώριμων πλέον τεχνολογιών διοίκησης, η ανάκαμψη των δαπανών σε Έρευνα και Τεχνολογία, το δημοσιονομικό πλεόνασμα.

Βέβαια, η έξαρση της οικονομικής δραστηριότητας κατά τα χρόνια του '90 συντελέστηρε με το τίμημα της διόγκωσης των εξωτερικών ελλειμμάτων στο επίπεδο των τρεχουσών συναλλαγών, της υπερχρέωσης των νοικοκυριών και πληθωριστικών τάσεων ασυμβίβαστων με την νεοφιλελεύθερη ορθοδοξία. Η ύφεση υπήρξε λοιπόν, θα μπορούσε να πει κανείς, προγραμματισμένη. Υπάρχει κίνδυνος να είναι έντονη. Όμως, οι μακροχρόνιες φάσεις ανάπτυξης δεν χαρακτηρίζονται από κυκλικές υφέσεις και κρίσεις;

Η Ευρώπη, στην οποία παρατηρούνται ανάλογες (αν και λιγότερο εμφανείς) τάσεις, δεν θα μπορούσε να επωφεληθεί από ένα ενδεχόμενο ανοδικό κύμα στις ΗΠΑ, που θα ευνοούσε τις εξαγωγές της. Από την άλλη πλευρά όμως, ένα ανοδικό κύμα στην Ευρώπη δεν προϋποθέτει μια εξισορρόπηση του συσχετισμού δυνάμεων ανάμεσα στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, που θα απέτρεπε τη διαφυγή υπεραξίας από την πράξη; Ποιες μορφές θα μπορούσε να πάρει μια τέτοια διένεξη ανακατανομής και πως θα επιδρούσε στην οικονομία; Μελετώντας τη συγκυρία της δεκαετίας του '20 και συγκινώντας την με την παρούσα, πως είναι δυνατό να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μιας χρηματιστικής κρίσης στις ΗΠΑ μεγάλων διαστάσεων και με σβάρές επιπτώσεις στην οικονομία; Ποιες είναι οι προοπτικές της ιαπωνικής οικονομίας που διένυσε μια δεκαετία ύφεσης;

Όποια κι αν είναι η δυσκολία βάσιμων προβλέψεων σχετικά με ένα περιορισμένο γεωγραφικό χώρο, ο υστερος ιμπεριαλισμός δεν είναι η απάντηση στην πολυδιάστατη κρίση της καπιταλιστικής συστημικής ολότητας, μια κρίση οικονομική, κοινωνική, οικολογική και πολιτιστική.

Ούτε το παγκόσμιο ποσοστό επένδυσης της δεκαετίας του '90 σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες, ούτε η ετήσια μεγέθυνση του κατά κεφαλή ΑΕΠ που ήταν 4% την περίοδο 1960-1973 για να μειωθεί στο 1,6% την περίοδο 1987-1999 (10), δεν δημιουργούν δικαιολογημένες ελπίδες για έξοδο από τον παγκόσμιο οικονομικό μαρασμό στο προσεχές μέλλον.

Το Κεφάλαιο διέξυξε την κοινωνική και την οικονομική πρόοδο. Η ανθρώπινη ανάπτυξη και η κοινωνική πρόοδος δεν εξαρτώνται πλέον από την επιτάχυνση της μεγέθυνσης του ΑΕΠ σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά κυρίως από τη ριζική ανακατανομή του πλούτου ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις, τα φύλα και τις φυλές, τις Ηπείρους, τις χώρες και τις επαρχίες προς την κατεύθυνση της μείωσης των ανισοτήτων (11). Τις τελευταίες δεκαετίες ωστόσο η ανακατανομή του πλούτου στον «ιδεώδες» και ταυτόχρονα «απαρτίτο» καπιταλισμό ακολούθησε την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση. Πλούτος και προσηθέμενη αξία μεταφέρονται από την εργατική στην κεφαλαιοκρατική τάξη, από το νότο στον βορρά, από την ανατολή στη δύση, από την Ευρώπη και την Ιαπωνία στις ΗΠΑ. Η ανατροπή αυτών των εμπειρικά αδιαμφισβήτητων τάσεων προϋποθέτει τουλάχιστον ριζική αναθεώρηση των παραγωγικών προτεραιοτήτων (τόσο στο βορρά, όσο και στο νότο), επαναστατικό επαναπροσανατολισμό των παγκόσμιων δαπανών Έρευνας και Τεχνολογίας, μαζική μεταφορά παραγωγικών πόρων και τεχνολογίας από το βορρά στο νότο, ουσιαστική και προγραμματισμένη ανάπτυξη μηχανισμών με σκοπό την παγκόσμια διάδοση επιστημονικών, τεχνικών και τεχνολογικών γνώσεων, δηλαδή εν συντομία μια άλλη «νέα τάξη» πραγμάτων.

Το Κεφάλαιο δεν είναι μια απλή κοινωνική σχέση, καθορίζει και τη σχέση του ανθρώπου προς τη φύση. Καταστρέφοντας το ίδιο του το φυσικό περιβάλλον, το κεφάλαιο τείνει (όπως πολλές και

ετερογενείς μελέτες έχουν δείξει (12)) να κατανέμει τους οικολογικούς κινδύνους με τόσο άνισο τρόπο, όσο και τα εισοδήματα, να τους «εγκλωβίζει» στις εργατικές συνουσίες ή τις υποβαθμισμένες επαρχίες, να τους «εξάγει» στις χώρες της περιφέρειας, για την οποία αδιαφορεί, λες και βρίσκεται σε άλλο πλανήτη. Ωστόσο το φυσικό περιβάλλον είναι πιο «ενσωματωμένο» απ' ό,τι η παγκόσμια οικονομία. Το κεφάλαιο δε διαθέτει μηχανισμούς αντιμετώπισης του φαινομένου μπουμέρανγκ των συσσωρευμένων οικολογικών καταστροφών και κινδύνων που προκαλεί κυρίως στην περιφέρεια, ενώ διαθέτει μηχανισμούς άμυνας ενάντια στις τάσεις διάδοσης των περιφερειακών χρηματιστικών κρίσεων. Κανένα ουσιαστικό μέτρο δεν λαμβάνεται στο πλαίσιο μια προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, αλλά αντίθετα εκατοντάδες επιστήμονες, δημοσιογράφοι, «opinion makers» χρηματοδοτούνται (κυρίως από τις πολυεθνικές του ενεργειακού τομέα) και κρατικές γραφειοκρατίες κινητοποιούνται (κυρίως αυτή των ΗΠΑ) για να υποβαθμίσουν τους πραγματικούς κινδύνους της υπερθέρμανσης της ατμόσφαιρας. Η αναστατική λογική της αξίας και της καπιταλιστικής αξιοποίησης με τους χρονικούς ορίζοντες που διαγράφει, με τις παρώπιδες που κατασκευάζει, είναι ασυμβίβαστη με μια συνετή διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Η οικολογική κρίση είναι συνεπώς εντελώς ενδογενής στην καπιταλιστική συσσώρευση.

Ενώ οι ανισότητες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο διογκώνονται και ο πλούτος συγκεντρώνεται, η παγκοσμιοποίηση της πληροφορίας εξευτελίζει τις αποστάσεις. Παρά τις συντονισμένες προσπάθειες των πολυεθνικών των μέσων ενημέρωσης να κατασκευάζουν πραγματικότητες και να παραπλανούν κοινές γνώμες, οι ανισότητες και κατ'επέκταση ο αδιανόητος κυνισμός των

Μια βαθιά κρίση με οικονομικές, κοινωνικές, οικολογικές, πολιτιστικές διαστάσεις χαρακτηρίζει λοιπόν τη σύγχρονη ιμπεριαλιστική φάση. Μια ενδεχόμενη μακροχρόνια, γεωγραφικά περιορισμένη οικονομική ανάπτυξη δε θα αποτελούσε υπέρβαση της γενικευμένης κρίσης της συστημικής καπιταλιστικής ολότητας. Θα βελτίωνε απλώς τους όρους του παγκοσμιοποιημένου αγώνα για τη διεύρυνση των ελευθέρων τοπίων από το φετιχισμό του εμπορεύματος.

ιμπεριαλιστικών κέντρων που τις ανέχεται και τις υποθάλπει δεν επιδέχονται απόκρυψη. Δημιουργούνται έτσι εστίες αντίστασης, τόσο πολυεδρικές όσο και οι διαστάσεις της κρίσης που τις δημιουργούν. Η κινική αλαζονεία των ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων ωθεί όμως και στην κυριολεκτική απόγνωση, στην πολιτική παραφροσύνη. Είναι μέσα σ' αυτό το πλαίσιο που είναι δυνατό να ερμηνευθεί η πρόσφατη, τρομοκρατική επίθεση στις ΗΠΑ. Η τυφλή τρομοκρατία είναι γνήσιο παιδί του ύστερου ιμπεριαλισμού. Σε τελευταία ανάλυση, είναι και το άλλοθι του σε μια προσπάθεια αστυνόμευσης και περικοπής δημοκρατικών ελευθεριών και κεκτημένων. Ωστόσο, ενώ η αυταρχική δομή του κράτους και η καταστολή φαίνεται να αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα του παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού οικοδομήματος, οι σύγχρονες τεχνολογικές απαιτήσεις της

παραγωγικής δραστηριότητας είναι ασυμβίβαστες με την αμάθεια, την παθητικότητα, την αδιαφορία που υποθάλπουν οι αυταρχικές δομές και οι οικονομικές ολιγαρχίες.

Μια βαθιά κρίση με οικονομικές, κοινωνικές, οικολογικές, πολιτιστικές διαστάσεις χαρακτηρίζει λοιπόν τη σύγχρονη ιμπεριαλιστική φάση. Μια ενδεχόμενη μακροχρόνια, γεωγραφικά περιορισμένη οικονομική ανάπτυξη δε θα αποτελούσε υπέρβαση της γενικευμένης κρίσης της συστημικής καπιταλιστικής ολότητας. Θα βελτίωνε απλώς τους όρους του παγκοσμιοποιημένου αγώνα για τη διεύρυνση των ελεύθερων τοπίων από το φετιχισμό του εμπορεύματος.

- (1) Βλέπε, Toussaint E., *La bourse ou la vie. La finance contre les peuples*, CADTM, Bruxelles, 1998.
- (2) Βλέπε, Sabir J., *Le Krach Russe, La Decouverte*, Paris, 1998.
- (3) Βλέπε Vergopoulos K., «Le mondialisme financier : remede a la crise ou facteur d'aggravation ? », in Dumenil G. et Levy D. (sous la dir. de), *Le Triangle infernal. Crise, mondialisation, financiarisation*, Puf, Actuel Marx, Paris 1999.
- (4) Βλέπε, Castel O., «La naissance de l'ultra- imperialisme. Une interpretation du processus de mondialisation », in *Le triangle infernal*, op. cit..
- (5) Mandel E. *Der Spaetkapitalismus*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1972
- (6) Βλέπε, *European Economy*, no 63, Annual economic report for 1997.
- (7) Βλέπε, Boyer R., « Les mots et les realites », in Cordelier S., Doutaux F. (Coord.), *La mondialisation au-dela des mythes*, La Decouverte, Paris, 1997.
- (8) Βλέπε Chesnais F. «Crises de la finance, ou premisses de crises

- economiques propres au regime d'accumulation actuelle», in Chesnais F. et Plihon D. (Coord.), *Les pieges de la finance mondiale. Diagnostics et remedes*, Syros, Paris 2000.
- (9) Βασίζομαστε στα στατιστικά δεδομένα που παρουσιάζουν οι Dumenil G. et Levy D., *Crise et sortie de crise. Ordre et desordre neoliberalaux*, Puf, Actuel Marx, Paris, 2000.
- (10) Βλέπε, CEPII, *L'economie mondiale 2001*, Paris, 2000.
- (11) Βλέπε Tombazos S., «Les aspects discordants du developpement mondial. Le rapport sur le developpement humain 2000 des Nations unies », *Variations no 2*, Syllepse, Paris, 2001.
- (12) Βλέπε π.χ., Beck U., *Die Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*, Suhrkamp, Frankfurt am Main 1986. Husson M., *Six milliard sur la planete : sommes-nous trop?*, Textuel, Paris 2000. George S., *L'effet boomerang*, La Decouverte, Paris 1992.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1940

Μια ανάλυση του δημόσιου λόγου του Αδάμ Αδάμαντος
Μέρος Α'

Γράφει ο Αντρέας Παναγιώτου

«Η περίοδος της Διασκεπτικής, από το Νιόβη του 1947 ως τον Μάιο του 1948, ήταν η άνοιξη του συνδυασμού του εθνικοαπελευθερωτικού και κοινωνικού αγώνα. Στην περίοδο αυτή το ΑΚΕΛ δεν συμμετείχε απλώς σε συνομιλίες, αλλά διεκδικούσε με λαϊκές κινητοποιήσεις και απεργίες ένα συνδυασμό κοινωνικών και εθνικοαπελευθερωτικών αιτημάτων.»

«Ειδικά πάνω στο ενωτικό ζήτημα... διαφωνώ ριζικά με την τακτική του κόμματος γιατί με την αμερικανοκρατία και τον μοναρχοφασισμό στην Ελλάδα, εκείνοι που πρέπει να έχουν το προβάδισμα σ' αυτό το ζήτημα πρέπει να είμαστε όχι εμείς που μας περιμένουν τα Γιουρα και η Μακρόνησος-αλλά η εθνοκεκκαρχα...»

Κάτω από αυτές τις συνθήκες... σήμερα δεν είμαι διατεθειμένος να πειθαρχήσω σε ανεδαφικά και ανόητα συνθήματα και να θυσιάσω ουδέ το μικρό μου δακτυλάκι.»

Αδάμ Αδάμαντος, επιστολή παραίτησης από ΑΚΕΛ, 4/9/1952.

Η σταθερή του θέση για υποστήριξη της αυτοκυβέρνησης (η οποία μπορεί να θεωρηθεί ιστορικά σαν μια πρώτη μορφή «ανεξαρτησιακής συνείδησης») μετά το 1947 48 τον κάνει μια νευραλγική μορφή στην ανάλυση της δημόσιας έκφρασης του κυπροκεντρισμού.

Εισαγωγή

Σε αυτό το κείμενο θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε και να τεκμηριώσουμε την σύγκλιση του ρεύματος του κυπριακού κομμουνισμού με την γεωπολιτική και ιστορική «αναγκαιότητα» για την δημιουργία μιας «κυπροκεντρικής αντιληψης/θεσης». Η ανάλυση και τεκμηρίωση της πιο πάνω θέσης θα γίνει με βάση τις ομιλίες του ρήτορα της αριστεράς της δεκαετίας του 1940, Αδάμ Αδάμαντος. Η ανάλυση των ομιλιών θα κληθεί πάνω σε δυο άξονες:

1) **Ιδεολογικό πλαίσιο:** Μια ανάλυση της ιστοριογραφίας της αριστεράς με έμφαση στην Γαλλική και την Ελληνική επανάσταση σε μια προσπάθεια να δούμε την συγκριτική αναφορά στην εθνική ενότητα και την ταξική πάλη (η την πολιτική/ιδεολογική αντιπαράθεση και αυτονομία της αριστεράς).

2) **Γεωπολιτική Πραγματικότητα:** Μια ανάλυση με βάση τις αναφορές στις χώρες οι οποίες εμπλέκονταν στις γεωπολιτικές δυναμικές για το καθεστώς της Κύπρου (Βρετανία, Ελλάδα, Κύπρος) την δεκαετία του 40.

Πόσο αντιπροσωπευτικός ήταν ο Αδάμαντος για την αριστερά; Όπως και η μεγάλη πλειοψηφία των αριστερών τότε προερχόταν από μια φτωχή αγροτική οικογένεια. Τα κατάφερε όμως να σπουδάσει αρχικά στην Ελλάδα και μετά στην Βρετανία με υποτροφία. Αυτή η «πνευματική καριέρα» τον διαχώριζε από τους υπόλοιπους αριστερούς. Ο Φ. Ιωάννου τον κατέτασσε ανάμεσα στους διανοούμενους που ενώθηκαν με τους κομμουνιστές για να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο κίνημα/κόμμα στις αρχές της δεκαετίας του 1940. Σε αυτό το πλαίσιο ο Αδάμαντος αντιπροσώπευε την αυξανόμενη μετακίνηση των «φιλελευθέρων μοντεριστών» προς τα αριστερά. Το πιο ευδιάκριτο χαρακτηριστικό του Αδάμαντος ήταν η ρητορική του ικανότητα. Κατά την δεκάχρονη περίοδο (1943-53) που ήταν δήμαρχος στο Βαρωσι κέρδισε την φήμη του πιο διακεκριμένου ρήτορα της εποχής σε ένα από τους επικηδείους, όταν πέθανε το 1959, τον αποκαλούσαν «αηδόνι του Βαρωσιου». Στο αρχείο του υπάρχουν πολλές επιστολές με προσκλήσεις για να μιλήσει η να δώσει διαλέξεις αρκετά μακριά από την πόλη του. Πρέπει να ήταν επίσης αρκετά δημοφιλής ανάμεσα στους πολίτες σαν δήμαρχος όπως μπορεί κάποιος να δει από τα ποσοστά που έπαρνε στις διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις. Παρά το γεγονός ότι διαφώνησε με την ηγεσία του ΑΚΕΛ την δεκαετία του 1950, η σταθερή του

θέση για υποστήριξη της αυτοκυβέρνησης (η οποία μπορεί να θεωρηθεί ιστορικά σαν μια πρόωγη μορφή «ανεξαρτησιακής συνείδησης») μετά το 1947-48 τον κάνει μια νευραλγική μορφή στην ανάλυση της δημόσιας έκφρασης του κυπροκεντρισμού. Το να αναλύσει κάποιος τις προσωπικές απόψεις του

Αδάμαντος μπορεί βέβαια να είναι ενδιαφέρον στα πλαίσια μιας βιογραφίας, αλλά οι ομιλίες ενός ρήτορα έχουν και μια επιπρόσθετη διάσταση: οι ομιλίες δεν είναι απλά ατομικές απόψεις στο βαθμό που ο ομιλητής είναι ένας δημοφιλής ρήτορας οι ομιλίες αντιπροσωπεύουν και στιγμές συλλογικής έκφρασης. Σε αυτό το πλαίσιο η συζήτηση που ακολουθεί είναι μια προσπάθεια να ανοικοδομηθούν οι μορφές της μεταμόρφωσης της λαϊκής συνείδησης από τα κάτω. Διότι η εμφάνιση της κυπριακής συνείδησης την δεκαετία του 1960 δεν μπορεί να ήταν το αποτέλεσμα μιας μαγικής μεταμόρφωσης στο διάστημα 5 χρόνων (1959-64). Υπήρχαν τάσεις κάτω από την επιφάνεια της επίσημης ρητορικής, και την δεκαετία του 40, παρά την ηγεμονία του εθνικισμού, αυτές οι τάσεις άρχισαν να αποκτούν δημόσια φωνή. Σε αυτό το πλαίσιο οι ομιλίες του Αδάμαντος αποτελούν μια νευραλγική στιγμή στην δημόσια έκφραση αυτών των τάσεων που ωρίμασαν σε μορφές κοινωνικής συνείδησης του δεκαετία του 1960.

Η δημόσια εμφάνιση του κυπροκεντρισμού όμως δεν ήταν απλά το προϊόν πολιτιστικών τάσεων. Η γεωπολιτική ήταν η κυρίαρχη μεταβλητή η οποία καθόρισε την κατεύθυνση των πολιτιστικών συγκρούσεων και των «επιλεγμένων συγγενειών (elective affinity) ιδεών». Θα μπορούσαμε να αναπαραστήσουμε με τον πιο κάτω πίνακα τις μετατοπίσεις στις ομιλίες που θα συζητήσουμε. Στον πίνακα η περίοδος που καλύπτουν οι ομιλίες (1942-1952) χωρίζεται σε 3 φάσεις οι οποίες αντιστοιχούν με τις παγκόσμιες τάσεις τότε. Σε κάθε ομιλία θα αναζητούνται αναφορές στις 3 χώρες που εμπλέκονταν στο κυπριακό και στις μεταβλητές της «ενότητας» η της «αυτονομίας». Όπως φαίνεται από τον πιο κάτω πίνακα η αριστερή «αυτονομία» και η έμφαση στην Κύπρο (κυπροκεντρισμός) συνδέονται θετικά: και οι δυο τάσεις έγιναν κυρίαρχες στον χώρο της αριστεράς στα τέλη της δεκαετίας του 40.

ΑΝΑΦΟΡΑΣΕ...

	Βρετανία	Κύπρος	Ελλάδα	Ενότητα	Αυτονομία
Αντιφασιστική ενότητα/ Β παγκόσμιος (1942-45)	+	Σε μεγάλο βαθμό απών	+	+	-
Αντιαποικιακή ενότητα/ Μεταπολεμικά (1946-47)	-	Αυξανόμενες αναφορές	+/-	+	+
Αντιπαράθεση Ψυχρός πόλεμος (1948-52)	-	Κύρια έμφαση/αν αλυτικό πλαίσιο	-	-	+

Η Περίοδος της Αντιφασιστικής Ενότητας

Η πρώτη ομιλία χρονολογείται από το 1942 πριν εκλεγεί δήμαρχος ο Αδάμαντος. Είναι μια ομιλία για την επέτειο της ελληνικής επανάστασης του 1821. Η ομιλία περιέχει τα εθνικιστικά, και συνηθισμένα για τέτοιες περιπτώσεις, κλισέ για την ελληνική «ψυχή και πνεύμα» αλλά η ομιλία είναι βασικά μια ιστορική αφήγηση η οποία προσπαθεί να εξηγήσει το οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο της επανάστασης. Σε αρκετά σημεία μοιάζει περισσότερο με εκπαιδευτική διάλεξη με στόχο την πληροφόρηση παρά με την εορταστική λιτανεία που θα ανέμενε κάποιος σε τέτοιες περιπτώσεις. Υπάρχει μια ξεκάθαρη μορφή ταξικής ανάλυσης στην ομιλία του Αδάμαντος: τόσο στην αναφορά του στην Γαλλική επανάσταση και στην άνοδο της αστικής τάξης στην εξουσία όσο και στην ανάλυση του για το οθωμανικό καθεστώς κατά την οποία υποδεικνύει ότι η εκκλησία και οι κοτζαμπάσηδες ήταν τα ελληνικά φεουδαρχικά στοιχεία. Σε αυτήν την ομιλία όμως αποφεύγει οποιοδήποτε κριτικό σχόλιο για αυτά τα «φεουδαρχικά στοιχεία», επιλέγοντας να τονίσει την ενότητα του ελληνικού έθνους ενάντια στην ξένη κατοχή. Αυτό φαίνεται να ήταν

μια ρητορική τακτική που ταίριαζε με την στρατηγική του ΑΚΕΛ τότε (αρχές της δεκαετίας του 40) όταν το κόμμα έκαμνε τα πρώτα του βήματα στην πολιτική ζωή και προσπαθούσε να διευρύνει την επιρροή του σε ένα ευρύτερο ακροατήριο. Η ταξική ανάλυση του Αδάμαντος, λ.χ., επικεντρώνεται βασικά στην Γαλλική επανάσταση: τονίζει τους εσωτερικούς αγώνες/διαμαχες των λαϊκών τάξεων κάτω από την ηγεσία της αστικής τάξης ενάντια στην αριστοκρατία. Σε αυτό το πλαίσιο τονίζει εμφαντικά την σημασία του Διαφωτισμού μέσα από την αναφορά του στον θρυλική μορφή του Ρήγα Φεραίου.

Η ομιλία ξεκινά και τελειώνει με αναφορές στην κατοχή της Ελλάδας από τους Ναζί. Οι Ναζί εμφανίζονται στην ανάλυση του Αδάμαντος σαν μια προέκταση της Ιερής Συμμαχίας του 19^{ου} αιώνα. Σε αυτό το πλαίσιο οι σχετικά θετικές αναφορές του στην Μ. Βρετανία έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Σε μια πρώτη περίπτωση, στην αρχή της ομιλίας, τα σχόλια μπορούν να ερμηνευτούν σαν απόδοση φόρου τιμής στους σύμμαχους αφού σε εκείνο το πλαίσιο αναφέρεται επίσης στην «αμερικανική δημοκρατία» και «στον κόκκινο στρατό της σοβιετικής ένωσης».

Το εργατικό κίνημα της δεκαετίας του 40 αντιλαμβανόταν ουσιαστικά τον εαυτό του στα πλαίσια μιας ιστορικής αφήγησης ανάλογη με αυτήν την οποία ξεδιπλώνει εδώ ο Αδάμαντος: η ανάγκη για πρόοδο συνυπαγεται εκπαίδευση και διαφωτισμό

Επανέρχεται στην Βρετανία κατά την διάρκεια της αφήγησης του για την ελληνική επανάσταση για να τονίσει, σχεδόν απολογητικά, ότι παρά την αρχική αρνητική αντίδραση, οι Άγγλοι έγιναν μετά ένας από τους πιο συνεπείς υποστηρικτές της επανάστασης. Στην αναφορά του μπορεί να δει κάποιος κάτι περισσότερο από ένα ύμνο στην αντιφασιστική συμμαχία. Η παράδοση του αγγλικού φιλελευθερισμού είχε ήδη υμνηθεί από τους εθνικιστές για δεκαετίες στα πλαίσια των προσδοκιών για παράδοση της Κύπρου στην Ελλάδα. Στον χώρο της αριστεράς της δεκαετίας του 40, ο βρετανικός φιλελευθερισμός είχε υιοθετηθεί σαν νομιμοποιητική ιδεολογία/discourse για την διεκδίκηση πολιτικών δικαιωμάτων. Το εργατικό κίνημα της δεκαετίας του 40 αντιλαμβανόταν ουσιαστικά τον εαυτό του στα πλαίσια μιας ιστορικής αφήγησης ανάλογη με αυτήν την οποία ξεδιπλώνει εδώ ο Αδάμαντος: η ανάγκη για πρόοδο συνυπαγεται εκπαίδευση και διαφωτισμό τα οποία θα οδηγήσουν σε αγώνες ενάντια στην ξένη κατοχή και τις τοπικές «αριστοκρατίες» για την διασφάλιση πολιτικών δικαιωμάτων και την προώθηση, ταυτόχρονα, του αγώνα για «δικαιοσύνη» - όπως ονομάζει στο τέλος της ομιλίας του τον στόχο της κοινωνικής-ταξικής αντιπαράθεσης.

Στο κείμενο υπάρχει επίσης μια αξιοσημείωτη αναφορά για τις ελληνο-τουρκικές σχέσεις. Εφόσον η ελληνική επανάσταση έγινε ενάντια στους Οθωμανούς, οι τούρκοι εμφανίζονταν αναπόφευκτα σαν οι κακοί στην ποιητική αφήγηση της ομιλίας. Ωστόσο στην εκτεταμένη αναφορά του στον Ρήγα Φεραίο ο Αδάμαντος διαλέγει ένα αρκετά ενδιαφέρον απόσπασμα για να δείξει το νόημα της πίστης του Φεραίου στην ελευθερία: στον απόσπασμα ο ποιητής κάνει έκκληση για επανάσταση όλων των βαλκανικών λαών για την εξάλειψη των καταπιεστών οι οποίοι «τυραννούν» σκληρά «χριστιανούς και τούρκους».

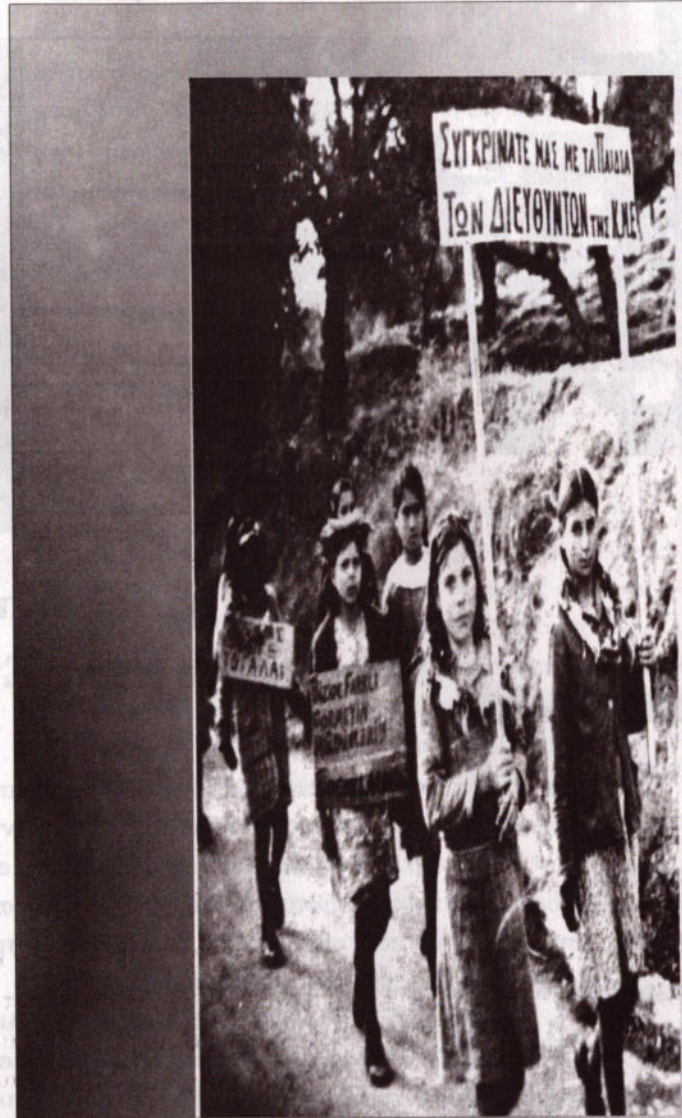
«Βούλγαροι κι' Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί,

Αράπηδες και Άσπροι με μια κοινή ορμή

Για την Ελευθερία να ζώσουμε οπαθί.

.....
 Να σφάξουμε τους λύκους, που το ζυγον βαστούν

Και χριστιανούς και τούρκους σκληρά τους τυραννούν.»

Ο Αδάμαντος εκφράζει το μεταπολεμικό όραμα της αριστεράς για μια ευρεία συμμαχία στην οποία ο κόσμος της εργασίας γινόταν αντιληπτός σαν ο κεντρικός άξονας των δυνάμεων που στόχευαν στην κοινωνική αλλαγή προς την κατεύθυνση της «λαϊκής κυριαρχίας».

Η επιλογή του συγκεκριμένου αποσπάσματος από ένα μεγάλο ποίημα δεν μπορεί να ήταν τυχαία. Μέσα στα πλαίσια της απόπισης φόρου τιμής στα κλισέ του ελληνικού εθνικισμού (έστω και αν μεταφράζονται σε ένα πιο κριτικό πλαίσιο) αυτή η αναφορά μπορεί να θεωρηθεί σαν μια έμμεση παραπομπή στο κάλεσμα τα αριστεράς για ενότητα πέρα από εθνικές ή θρησκευτικές διαφορές.

Η δεύτερη ομιλία είναι απο το 1945. Ετοιμάστηκε για την ίδια επέτειο (25 Μαρτίου) αλλά υπάρχουν σημαντικές μετατοπίσεις τόσο στην ορολογία όσο και στην έμφαση. Λόγω του γεγονότος ότι η βασική αφηγηματική δομή είναι η ίδια η διαφοροποίηση είναι πιο ευδιάκριτη. Η πιο σημαντική διάφορα πηγάζει σαφώς από το αλλαγμένο πολιτικό σκηνικό. Η ομιλία αναγνώστηκε μόλις μερικές εβδομάδες πριν το τέλος του δεύτερου

παγκόσμιου πολέμου υπάρχει με αυτή την έννοια ένα αίσθημα αισιοδοξίας που διαπνέει την ομιλία. Όμως οι αναφορές στην σύγχρονη Ελλάδα δεν είναι εορταστικές παρά το γεγονός ότι οι Ναζί είχαν ήδη αποχωρήσει. Τον Δεκέμβρη του 44 οι Βρετανοί είχαν καταφέρει να σπρώξουν το ελληνικό αριστερό κίνημα σε μια ένοπλη αντιπαράθεση με συνειδητό στόχο την στρατιωτική του ήττα. Η αντιπαράθεση έληξε, για εκείνο το στάδιο τουλάχιστον, τον Φεβρουάριο με μια συμφωνία για την παράδοση των όπλων των κομμουνιστών ανταρτών κάτι το οποίο ήταν μια ήττα για την αριστερά. Για να εμποδίσουν την εξουσία και την επιρροή τους οι βρετανοί ιουθέτησαν τους συνεργάτες των Ναζί σαν τους υποστηρικτές και τις δυνάμεις καταστολής του νέου καθεστώτος. Έτσι ο Αδάμαντος ξεανά την ομιλία του με ένα ύμνο για την αντίσταση ενάντια στην ναζιστική κατοχή για να την αντιπαραβάλει με τους «δοσίλογους». Η αντιπαράθεση (ανάμεσα στην αντίσταση και τους δοσίλογους) είναι μια πρώιμη μορφή διαφοροποίησης ανάμεσα στον «ελληνικό λαό» και την ελληνική κυβέρνηση μια διαφοροποίηση η οποία θα γίνει χαρακτηριστική του λόγου της αριστεράς από τα τέλη της δεκαετίας του 40 και μετά. Ο Αδάμαντος καταδικάζει τις επιθέσεις ενάντια στην ελληνική αριστερά (την οποία συνδέει/ταυτίζει με τον ελληνικό λαό) αλλά είναι αισιόδοξος για την τελική νίκη της «λαϊκής κυριαρχίας» - ενός όρου ο οποίος έρχεται να αντικαταστήσει, σαν τελικός στόχος, την έννοια της «δικαιοσύνης» η οποία χαρακτήριζε την ομιλία του πριν 3 χρόνια. Αυτή η αλλαγή στην ορολογία για τον στόχο της απελευθέρωσης συνοδεύεται και από μια πιο ξεκάθαρη αναφορά στον ρόλο

Εκπαιδεύεται στην Βρετανία κατά την διάρκεια της
καθημέριου του για την ελληνική επανάσταση για να
ταξίδια, υπαδόν πολιτογραφικά, ότι προς την

του «εργαζόμενου λαού» ο οποίος γίνεται ο κύριος πρωταγωνιστής στην αφήγηση τόσο στην αρχή όσο και στο τέλος της ομιλίας. Αυτή η μετατόπιση πηγάζει και εκφράζει το κλίμα στο τέλος του πόλεμου. Ο Αδάμαντος εκφράζει το μεταπολεμικό όραμα της αριστεράς για μια ευρεία συμμαχία στην οποία ο κόσμος της εργασίας γινόταν αντιληπτός σαν ο κεντρικός άξονας των δυνάμεων που στόχευαν στην κοινωνική αλλαγή προς την κατεύθυνση της «λαϊκής κυριαρχίας».

Η επίδραση του ελληνικού εμφύλιου φαίνεται στην ομιλία από τις μετατοπίσεις στις αναφορές για την Δύση και στην εμφάνιση της πρώτης αναφοράς για την Κύπρο.

Έτσι ο κόκκινος στρατός παρουσιάζεται με θριαμβευτικό τρόπο στην αρχή της ομιλίας αλλά οι αναφορές στους δυτικούς σύμμαχους λείπουν αυτή τη φορά. Ακόμα πιο σημαντικά υπάρχουν αλλαγές στον τόνο των αναφορών για τις αντιδράσεις της Δύσης στην ελληνική επανάσταση τον 19^ο αιώνα. Έτσι ενώ στην ομιλία του 1942, όπως είδαμε, ο Αδάμαντος προσπαθεί να εξηγήσει απολογητικά τις αρνητικές αντιδράσεις στην αρχή της επανάστασης, στην εκδοχή του 1945 αντιπαραθέτει την ελληνική εξέγερση στην αρνητική στάση της «αντιδραστικής Δύσης» και μόνο παροδικά παρατηρεί ότι η Βρετανία και η Γαλλία άλλαξαν την πολιτική τους μετά την έκρηξη της επανάστασης. Αναφέρεται 2 φορές στις αρνητικές επιδράσεις της «ξένης επέμβασης» σαν ένα από τα προβλήματα των Ελλήνων κατά την διάρκεια της επανάστασης και μετά. Είναι καθαρό ότι η αγγλική επέμβαση στην Ελλάδα και η απροθυμία/αρνηση των βρετανών να αποχωρήσουν από την Κύπρο είχε αρχίσει να διαλύει το κλίμα της αναφασιστικής ενότητας του 1942.

Η αναφορά στην Κύπρο γίνεται μέσα από ένα απόσπασμα από το ποίημα του Β.Μιχαηλιδη για τα γεγονότα του 1821 στο νησί ένα απόσπασμα που δείχνει το αδύνατο της εξάλειψης της αντίστασης στην καταπίεση: «...μα γύρω του πετασσουνται τρακοσια παραπούλια.»

Αξίζει να σημειωθεί ότι την ίδια ημέρα που διαβαζόταν αυτή η ομιλία οι βρετανοί άρχιζαν μια εκστρατεία ενάντια στην κυπριακή αριστερά η οποία είχε ομοιότητες με την ελληνική περίπτωση.

Και σίγουρα η πόλωση που δημιούργησε ο εμφύλιος πήγαινε ενάντια στην προσπάθεια του ΑΚΕΛ για ενότητα και έκανε την επίσημη Ελλάδα ακόμα πιο απόμακρη για τους Κύπριους αριστερούς. Έτσι και αλλιώς ήταν η κυβέρνηση η οποία έστειλε τους συντρόφους τους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης ή την εκτέλεση

Η Μεταβατική Περίοδος: Η Στρατηγική της Αντιαποικιακής Εθνικής Ενότητας

Οι επόμενες δυο ομιλίες καλύπτουν την διετία 1946-47 και είναι χαρακτηριστικές μιας μεταβατικής φάσης. Υπάρχει ακόμα έμφαση στην «εθνική ενότητα» αλλά αυτή τη φορά είναι προς την κατεύθυνση της αντιαποικιακής ενότητας.

Γενικότερα, αυτή την μεταβατική περίοδο στις ομιλίες φαίνεται να υπάρχει μια αυξανόμενη συγκρουσιακή στάση απέναντι στην Δύση, μια παθιασμένη αλληλεγγύη προς την ελληνική αριστερά (και συνακόλουθα μια ανταγωνιστική στάση προς την ελληνική κυβέρνηση) και αυξανόμενες αναφορές στην Κύπρο. Η πρώτη ομιλία αυτής της ομάδας ομιλιών είναι από τον Οκτώβριο του 1946, στην επέτειο της εισόδου της Ελλάδας στον πόλεμο εναντίον της Ιταλίας το 1940. Το κείμενο διορθώθηκε και υπάρχουν αρκετές χειρόγραφες σελίδες - ιδιαίτερα όσον αφορά τις αναφορές στα πρόσφατα γεγονότα. Αυτή η ομιλία είναι λιγότερο ιστορική και αναλυτική σε σχέση με τις ομιλίες για την επέτειο της ελληνικής επανάστασης. Είναι ένα κείμενο που χαρακτηρίζεται περισσότερο από συναίσθημα και από πολλά εθνικιστικά κλισέ σίγουρα πολύ περισσότερο από τις προηγούμενες ομιλίες. Τα δυο κυρίαρχα πολιτικά θέματα είναι η προδοσία του ελληνικού λαού από τους βρετανούς οι οποίοι έφεραν στην εξουσία τους συνεργάτες των Ναζί (μια ανάλυση που συνοδεύεται από προειδοποιήσεις για την αγγλική πολιτική στην Κύπρο), και μια έκκληση για ενότητα μπροστά στα προβλήματα που αντιμετώπιζε το ελληνικό έθνος ή ο κυπριακός λαός. Αυτή είναι η πιο εθνικιστική ομιλία στο αρχείο του Αδάμαντος. Ξεκινά με μια δήλωση για την Ελλάδα η οποία σύμφωνα με τον ομιλητή, είναι

στις σκέψεις των κυπρίων «κάθε μέρα και κάθε νύχτα της ζωής μας» και τελειώνει με μια έκκληση για ένωση με την Ελλάδα. Η επέτειος, η οποία μνημονεύει την ελληνική αναφασιστική μέρα, μπορεί να είναι εν μέρει επεξηγηματική για την ένταση της εθνικής και ενωτικής ρητορικής. Αλλά κάποιος θα πρέπει επίσης να λάβει υπό όψιν τα έντονα αισθήματα που δημιουργούσαν στους κύπριους αριστερούς οι περιπέτειες των ελλήνων συντρόφων τους - οι οποίοι εκείνο τον χρόνο ξεκινούσαν ένα δεύτερο αντάρτικο κίνημα ενάντια στους «μοναρχοφασίστες», όπως αποκαλούσαν την δεξιά κυβέρνηση. Αυτή η έκρηξη εθνικού πάθους ταίριαζε και με τη πολιτική του ΑΚΕΛ εκείνη την περίοδο το οποίο στόχευε σε μια πλατιά συμμαχία με τους κεντρώους φιλελευθέρους στις δημοτικές εκλογές και προετοιμαζόταν για τις εκκλησιαστικές εκλογές. Έτσι οι εκκλησίες για ενότητα αντικατόπτριζαν εν μέρει την θέση της ελληνικής αριστεράς για «συμφιλίωση» αλλά ήταν ακόμα πιο λειτουργικές στο κυπριακό πολιτικό πλαίσιο.

Η επόμενη ομιλία εκφωνήθηκε 5 μήνες αργότερα, το 1947, στην επέτειο, και πάλιν της ελληνικής επανάστασης. Το κείμενο περιλαμβάνει τα σημεία των ομιλιών του 1942 και του 1945 αλλά είναι ριζικά διαφορετική τόσο στην δομή όσο και στην έμφαση. Η πιο αξιοσημείωτη αλλαγή είναι οι εκτεταμένες αναφορές στην Κύπρο και τα εκτεταμένα αποσπάσματα από το ποίημα του Β. Μιχαηλιδη στο οποίο ο Αδάμαντος είχε αναφερθεί παροδικά το 1945. Εδώ υπάρχει μια εκτενής αναφορά στην Κύπρο σε σχέση με το 1821 και αποσπάσματα από το έργο του Μιχαηλιδη αναφέρονται 3 φορές τελειώνει μάλιστα την ομιλία με ένα τέτοιο απόσπασμα. Αυτή η μετατόπιση σε κυπριακές αναφορές είναι εκφραστική της αυξανόμενης

απόστασης από τα γεγονότα που διαδραματίζονται στην Ελλάδα. Στην Κύπρο υπήρχε ένας ιδεολογικο-πολιτικός διχασμός σε σχέση με τον ελληνικό εμφύλιο καθώς κάθε παράταξη έβλεπε στους ιδεολογικούς της σύμμαχους την «πραγματική Ελλάδα». Και σίγουρα η πόλωση που δημιούργησε ο εμφύλιος πήγαινε ενάντια στην προσπάθεια του ΑΚΕΛ για ενότητα και έκανε την επίσημη Ελλάδα ακόμα πιο απόμακρη για τους κύπριους αριστερούς. Έτσι και αλλιώς ήταν η κυβέρνηση η οποία έστειλε τους συντρόφους τους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης η την εκτέλεση. Η κυπροκεντρική στροφή που διαφαίνεται στις ομιλίες του Αδάμαντος, κατά συνέπεια, θα πρέπει να ειπωθεί σαν μια αλλαγή έμφασης η οποία δεν ήταν ακόμα πολύ συνειδητή. Και όντως η ομιλία αναπαράγει εθνικιστικά κλισέ. Είναι εκπληκτικό λ.χ. ότι ο ομιλητής αναφέρεται σε ελληνικά εδάφη τα οποία δεν έχουν ακόμα απελευθερωθεί και ανάμεσα τους συμπεριλαμβάνει και την Ήπειρο. Η παραπομπή είναι καθαρή αλλά και αναπαράγει. Η «Βόρεια Ήπειρος» αναφερόταν στην νότια Αλβανία και η Αλβανία ήταν τότε μια σοσιαλιστική χώρα ουσιαστικά ούτε καν οι έλληνες κομμουνιστές δεν αναφέρονταν στο ζήτημα της ελληνόφωνης μειοψηφίας στην Αλβανία. Με δεδομένο το ότι ο Αδάμαντος δόρθωσε το δακτυλογραφημένο κείμενο, είναι απίθανο να αναφερόταν απλά στην Ήπειρο αναπαράγοντας ένα κλισέ. Είναι πιο πιθανό, και πιο ευθυγραμμισμένο με την πολιτική της αριστεράς για ενότητα, ότι η αναφορά του πήγαζε από μια προσπάθεια να αποφυγει την κατηγορία ότι διάλεγε μερικά φίλο-αριστερά εθνικά θέματα για να τονίσει. Η αριστερά έμπαινε σε μια περίοδο κατά την οποία έπρεπε να αποδεικνύει τον «ελληνισμό» της αφού αποφάσισε να ενταχθεί πολιτιστικά και θεσμικά στην ε/κ κοινότητα και ο

ελληνικός εθνικισμός ήταν και πάλιν το ιδεολογικό όπλο των ανώτερων τάξεων και της δεξιάς. Είναι ενδιαφέρον σε αυτό το πλαίσιο ότι δεν υπάρχουν αναφορές στην τότε ελληνική επικαιρότητα, εκτός από έμμεσες αναλογίες όταν αναφέρεται στον διχασμό των επαναστατών το 1825. Σε εκείνο το πλαίσιο τονίζει ότι ένα μέρος της συγκρούσης πηγάζει από ένα δάνειο από την Βρετανία και στην ανάλυση της διαμάχης κάνει μια αντιπαράθεση ανάμεσα στους «προύχοντες» και τον λαό. Το πολιτικό μήνυμα είναι το ίδιο όπως και στην προηγούμενη ομιλία: η ανάγκη ενότητας και συμφιλίωσης ενάντια στα «βρετανικά δώρα». Η εναντίωση σε αυτά τα «δώρα» μπορεί να θεωρηθεί σαν μια προειδοποίηση ενάντια στις προτάσεις των βρετανών για αυτοκυβέρνηση. Συγκριτικά πάντως η συνασθηματική έκρηξη είναι πιο περιορισμένη εδώ και είναι αξιοσημείωτο ότι δεν υπάρχει καμία άμεση αναφορά στην ένωση.

Το β' θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος

Νάχα μια σταλιά ζωής!

Ο βραβευμένος με Νόμπελ συγγραφέας Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές έχει αφυπηρετήσει από τη δημόσια ζωή λόγω υγείας: Καρκίνο των λεμφαδένων. Η αποχαιρετιστήρια αυτή επιστολή, που έστειλε στους φίλους του, μεταφρασμένη στα αγγλικά, βρήκε το δρόμο της προς το Internet. Κι εμείς τη μεταφράζουμε για σας. Χαρείτε τη μαγεία του Μαρκές.

"Αν για μια στιγμή ο Θεός ξεχνούσε ότι είμαι μια κούκλα από κουρέλια και μου δώριζε μια σταλιά ζωής, μάλλον δεν θάλεγα όλα όσα σκέφτομαι, αλλά θα σκεφτόμουν όλα όσα θάλεγα. Θα εκτιμούσα πράγματα, όχι για την αξία τους αλλά για το τι σημαίνουν. Θα κοιμόμουν λίγο, θα ονειρευόμουν περισσότερο, κατανοώντας ότι για κάθε λεπτό που κλείνουμε τα μάτια μας χάνουμε εξήντα δευτερόλεπτα φωτός.

Θα περπατούσα όταν άλλοι θα δίσταζαν, θα ξυπνούσα όταν άλλοι θα κοιμόνταν. Θάκουγα όταν άλλοι θα μιλούσαν .. και πώς μ' αρέσει ένα ωραίο παγωτό σοκολάτας!

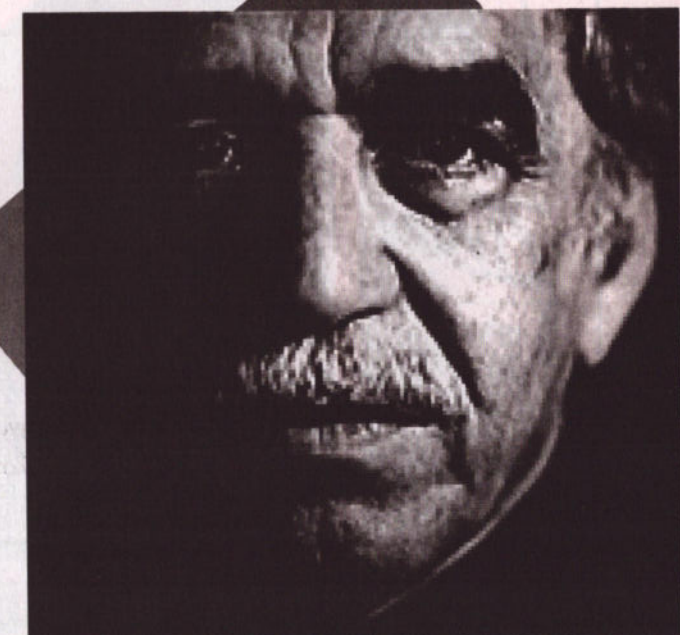
Αν ο Θεός μου έδινε μια σταλιά ζωής, θα τυνόμουν απλά, θα ριχνόμουν στον ήλιο, ξεγυμνώνοντας όχι μόνο το σώμα αλλά και την ψυχή μου.

Ω Θεέ, αν είχα καρδιά, θάγραφα το μίσος μου στον πάγο, και θα περίμενα για τον ήλιο να ξεμυτίσει. Πάνω στ' αστέρια θα ζωγράφιζα μ' ένα όνειρο από Van Gogh κι ένα ποίημα από Benedetti, κι ένα τραγούδι από Serrat θα ήταν η σερενάτα που θα πρόσφερα στο φεγγάρι.

Ω Θεέ, αν είχα μια σταλιά ζωής ... δεν θάφηνα μέρα να περάσει χωρίς να πω στους ανθρώπους που αγαπώ ότι τους αγαπώ. Θα έπειθα κάθε γυναίκα και κάθε άνδρα ότι ήταν οι αγαπημένοι μου, και θα ζούσα ερωτευμένος με τον έρωτα.

θάδειχνα στους ανθρώπους πόσο λανθασμένοι είναι να νομίζουν ότι σταματούν να είναι ερωτευμένοι όταν γεράσουν, μη γνωρίζοντας ότι γερνούν όταν σταματούν ν' αγαπούν. Σ' ένα παιδί θα δώσω φτερούγες, αλλά θα το αφήσω να μάθει πως να πετά μόνο του. Θα μάθαινα στους γέροντες ότι ο θάνατος δεν έρχεται με τα γηρατειά αλλά με τη λησμονιά.

Με τα δάκρυα μου θα πότιζα τα τριαντάφυλλα, να νοιώσω τον πόνο των αγκαθιών τους και το κόκκινο φιλί των πετάλων τους.

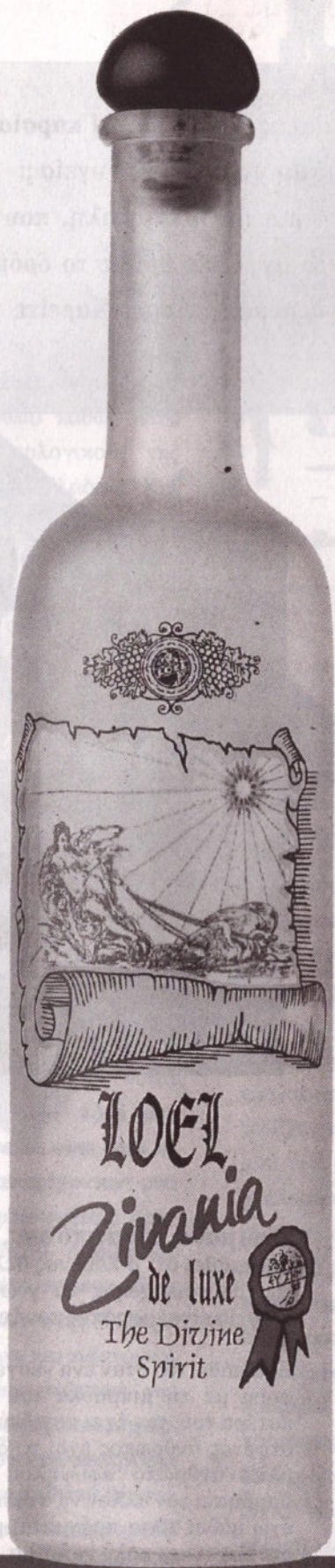

Εχω μάθει τόσα από σας, ω άνθρωποι ...

Εχω μάθει ότι ο καθένας θέλει να ζήσει στην κορφή του βουνού, χωρίς να γνωρίζει ότι η πραγματική ευτυχία είναι ο τρόπος που ξετυλίγεται.

Εχω μάθει ότι όταν ένα νεογέννητο σφίγγει για πρώτη φορά με τη μικρούλα του γροθιά το δάκτυλο του πατέρα του, τον έχει παγιδεύσει για πάντα. Εχω μάθει ότι ένας άνθρωπος έχει το δικαίωμα να κοιτάζει ένα άλλο άνθρωπο αφυψηλού μόνο όταν πρέπει να βοηθήσει τον άλλον να σταθεί στα πόδια του. Από σας έχω μάθει τόσα πράγματα, μα στην πραγματικότητα δεν θάναυ και πολύ χρήσιμα, γιατί όταν τα κρατώ μόνο για μένα δεν θα πεθάνω ευτυχισμένος."

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

Ένα νέο προϊόν από τη ΛΟΕΛ
σε μια πρωτοποριακή
συσκευασία πολυτελείας

Zivania de Luxe

The Divine
Spirit

Η ZIVANIA De Luxe
στους 47°, φιλοδοξεί
να αποτελέσει προϊόν
αναφοράς για την
παραδοσιακή
μας παραγωγή.

Η προσεγμένη διαλογή
των στεμφύλων (Ζίβανα),
η περίτεχνη διαδικασία
απόσταξης και η
επιστημονική
παρατήρηση των
συστατικών για την
απομόνωση των
ανεπιθύμητων ουσιών,
δίνουν στην Κύπρο
ένα προϊόν απόλυτα
άξιο για ευνοϊκές
συγκρίσεις στον στίβο
των οινοπνευματωδών
οποιασδήποτε χώρας.

ΛΟΕΛ ΛΤΔ

T.K. 139, ΤΗΛ: 05-369344, ΦΑΞ: 05-370042, ΛΕΜΕΣΟΣ

Πρώτη η
ΛΟΕΛ

αφού εξορίστηκε
κατάλληλα,
τοποθέτησε
στην αγορά τη
ZIBANA 45°
από Κυπριακές
ποικιλίες σταφυλιών,
σε άμβυκα ασυνεχούς
λεπτοργίας που
κατασκευάστηκε
στη Γαλλία το 1900

*γραφτείτε
συνδρομητές
στο Εξ υπαρχής*

εξ υπαρχής

Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο

Διεύθυνση:

Οδός - αριθμός Πόλη - Τ.Τ.

Επαρχία

Τηλ. Οικίας Φαξ Οικίας

Τηλ. Εργασίας Φαξ Εργασίας

Επάγγελμα

Σπουδές

Τιμή συνδρομής: Εσωτερικού ετήσια £25.00. Ελλάδα £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

